

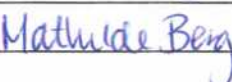

Aurora Vindkraft AS. Fálesrášša vindkraftverk. Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Bakgrunn for vedtak.

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søker/sak:	Aurora Vindkraft AS/ Fálesrášša vindkraftverk		
Fylke/kommune:	Finnmark/Kvalsund		
Ansvarlig:	Arne Olsen	Sign.:	
Saksbehandler:	Mathilde Berg	Sign.:	
Dato:	11 JAN 2013		
Vår ref.:	NVE 201002742-122	KE 37/2012	
Sendes til:	Aurora Vindkraft AS og Kvalsund kommune. Hørings- og orienteringsinstanser informeres om vedtaket		

Konklusjon

Etter Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sin vurdering utgjør konsesjonssøknaden for Fálesrášša vindkraftverk, sammen med konsekvensutredning, innkomne merknader, møter, konsultasjoner og befarng, et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å avgjøre om vindkraftverket skal meddeles konsesjon, og på hvilke vilkår en konsesjon eventuelt skal gis.

Fálesrášša vindkraftverk er lokalisert i Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Etter NVEs vurdering er de samlede fordeler ved anlegget større enn ulempene tiltaket medfører. NVE vil derfor gi Aurora Vindkraft AS konsesjon i medhold av energiloven § 3-1 for å bygge og drive Fálesrášša vindkraftverk med tilhørende 132 kV nettilknytning. Det gis konsesjon for en installert effekt på inntil 180 MW, noe som vil medføre ca 560 GWh ny fornybar energiproduksjon per år. Etter NVEs vurdering er den omsøkte østlige traseen, nettilknytningsalternativ 1, den traseen som gir færrest virkninger for landskap, kulturminner og naturmangfold. NVE vil derfor gi konsesjon til dette alternativet.

NVE har vektlagt at planområdet for Fálesrášša vindkraftverk har meget gode vindressurser og at det er gunstig for kraftsystemet å etablere ny kraftproduksjon i denne regionen de nærmeste årene, som følge av planlagt økt forbruk i petroleums- og gruvesektoren i Finnmark. Fálesrášša vindkraftverk vil bidra til at Norge kan oppfylle forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv og vil medføre positive økonomiske virkninger for Kvalsund kommune og regionen, både i anleggs- og driftsfasen.

NVE konstaterer at Kvalsund kommune er positive til prosjektet og at fremkommer av den Regionale planen for vindkraft i Finnmark at området Hammerfest-Kvalsund mot koblingsanlegget i Skadi er ett av to områder som fylkeskommunen ønsker å arbeide videre med.

De viktigste negative virkningene av tiltaket er etter NVEs vurdering knyttet til reindrift og naturmangfold. Selv om virkningene for reindrift og naturmangfold vektlegges, er virkningene etter NVEs vurdering ikke av et slikt omfang at konsesjonssøknaden bør avslås. Etter NVEs vurderinger kan det være mulig å redusere virkningene for reindrift og naturmangfold med plantilpasninger og andre avbøtende tiltak. NVE konstaterer at prosjektet i løpet av konsesjonsprosessen fra melding til søknad er blitt betydelig redusert, fra 430 MW og ned til 180 MW, blant annet av hensyn til virkninger for reindrift.

NVE konstaterer at vindkraftverket er planlagt slik at ingen bygninger vil bli berørt av støy som er over de anbefalte norske grenseverdiene.

Sametinget og Områdestyret har fremmet innsigelse til prosjektet, med begrunnelse i hhv. foreliggende kunnskapsgrunnlag om kulturminner i planområdet og virkninger for reindrift. Berørt reinbeitedistrikt mener at en etablering av Fálesrášša vindkraftverk vil gi store virkninger for reindriften i området. Fylkesmannen i Finnmark fraråder at det gis konsesjon til prosjektet, med bakgrunn virkninger for INON og naturmangfold.

NVE har i konsesjonen fastsatt en rekke vilkår knyttet til kulturminner, iskast, reindrift, naturmangfold og utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan.

NVE har i dag avslått søknadene om Hammerfest vindkraftverk (SAE Vind DA) i Hammerfest kommune og Kvalsund vindkraftverk (Aurora Vindkraft AS) i Kvalsund kommune. Søknaden om Hammerfest vindkraftverk er avslått på grunn av den samlede inngrepssituasjonen for reinbeitedistrikt 20. Søknaden om Kvalsund vindkraftverk er avslått på grunn av samlede virkninger for reindrift og naturmangfold.

Innhold

1	Innledning	5
2	Søknad og beskrivelse av tiltaket	5
2.1	Søknad om konsesjon for Fálesrášša vindkraftverk	5
2.2	Søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse	5
2.3	Kart over planområdet	6
3	Behandlingsprosess	7
3.1	Generelt om NVEs behandlingsprosess	7
3.2	Høring av melding, søknad og konsekvensutredning	8
3.3	Befaringer og slutt møte	8
3.4	Innkomne merknader	8
3.5	Konsultasjon	9
3.6	Innsigelse	10
4	Tematisk vurdering av Fálesrášša vindkraftverk	11
4.1	Økonomi, vindressurser og produksjon	11
4.2	Nettilknytning, forsyningssikkerhet, kraftbalanse og systemtekniske forhold	12
4.3	Forhold til andre planer	15
4.4	Landskap og visuelle virkninger	16
4.5	Kulturminner og kulturmiljø	17
4.6	Friluftsliv	18
4.7	Reiseliv og utmarksnæring	20
4.8	Naturmangfold	21
4.9	Inngrepsfrie naturområder (INON) og vernede områder	29
4.10	Støy	31
4.11	Skyggekast og refleksblink	31
4.12	Ising og iskast	32
4.13	Landbruk og skogbruk	32
4.14	Drikkevann og forurensning	32
4.15	Andre samfunnsvirkninger	33
4.16	Veier og transport	35
4.17	Annet	36
5	Samiske rettigheter og interesser	37
5.1	Reindrift	37
5.2	Samiske kulturminner	41
5.3	Involvering av samiske interesser i saksbehandlingen	42
5.4	NVEs vurdering av saksbehandlingsprosessen og involvering av representanter for samiske interesser	42
5.5	NVEs vurdering av de materielle skrankene	43
6	Samlet vurdering av Fálesrášša vindkraftverk	47
6.1	Bakgrunn	48
6.2	Metodikk for vurdering	48
6.3	Samlet vurdering av økonomi og virkninger som er vektlagt av NVE	49
6.4	Samlet vurdering av omsøkte nettilknytninger	53
7	NVEs vedtak	53
8	Konsesjonsvilkår	54
9	NVEs vurdering av ekspropriasjon og forhåndstiltredelse	57
9.1	Søknad om ekspropriasjon	57
9.2	NVEs vurdering av ekspropriasjon	57

9.3	Søknad om forhåndstiltredelse.....	58
Vedlegg 1. Tematiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget.....		
1	Tematiske konfliktvurderinger	60
2	Innkomne merknader	60
2.1	Høring av søknaden	60
2.2	Innkomne merknader	61
3	Vurdering av beslutningsgrunnlaget	72
3.1	Innledning	72
3.2	Økonomi og vindforhold	72
3.3	Landskap og visuelle virkninger	72
3.4	INON og verneområder	73
3.5	Kulturminner og -miljø.....	73
3.6	Naturmangfold	74
3.7	Reindrift.....	76
3.8	Friluftsliv og reiseliv.....	79
3.9	Samfunnsvirkninger.....	79
3.10	Annet	80
3.11	Samlet vurdering av konsekvensutredningen	80

1 Innledning

NVE vil i dette dokumentet, *Bakgrunn for vedtak for Fálesrášša vindkraftverk*, beskrive NVEs behandling av søknaden om Fálesrášša vindkraftverk og presentere de vurderinger NVE har lagt til grunn for vedtaket i saken. Vedtaket er gjort i medhold av energiloven § 3-1.

NVEs beslutningsgrunnlag i saken består av søknad med konsekvensutredninger, innkomne merknader og NVEs fagkunnskap om vindkraft. I kapittel 4 presenteres NVEs vurdering av prosjektenes virkninger tematisk og kapittel 5 gjøres en vurdering av samiske rettigheter og interesser. Videre presenteres en avveining mellom de vektlagte virkningene og en helhetlig vurdering av søknaden om Fálesrášša vindkraftverk i kapittel 6.

I kapittel 7 presenteres NVEs vedtak.

Sammenfatninger av innkomne merknader er lagt i vedlegg til dette dokumentet, sammen med en vurdering av beslutningsgrunnlaget i saken. Presentasjon av NVEs rammeverk i vindkraftsaker og introduksjon til viktige fagområder i saksbehandlingen er vedlagt elektronisk. Dette dokumentet er å finne på saken på NVEs nettsider www.nve.no/vindkraft (huk av for "gitt konsesjon").

2 Søknad og beskrivelse av tiltaket

2.1 Søknad om konsesjon for Fálesrášša vindkraftverk

Aurora Vindkraft AS (tidligere Finnmark Fornybare Energiutvikling) søkte 15.11.2011 om konsesjon for et vindkraftverk på Fálesrášša i Kvalsund kommune, Finnmark fylke. Vindkraftverket er planlagt lokalisert i fjellområdet mellom Kokelv og Klubbukt. Prosjektet var opprinnelig omsøkt med en størrelse på inntil 430 MW, men har underveis i konsesjonsprosessen blitt redusert, bl.a. mht reindrift, kulturminner, naturmangfold og landskap. Aurora Vindkraft AS søker om en utbygging av inntil 60 vindturbiner med en samlet installert effekt på 180 MW.

Planområdet ligger fra ca. 500 til 650 moh og har en utstrekning på 20 km². Det er søkt om å etablere en adkomstvei fra Klubbukt. Adkomstveien vil ha en lengde på 10,5 kilometer, og internveinettet vil ha en lengde på inntil 36 kilometer. Vindturbinene er planlagt transportert til eksisterende kai i Rypefjord eller ved Øien, eller ved å bygge en midlertidig eller permanent kai ved Markopneset.

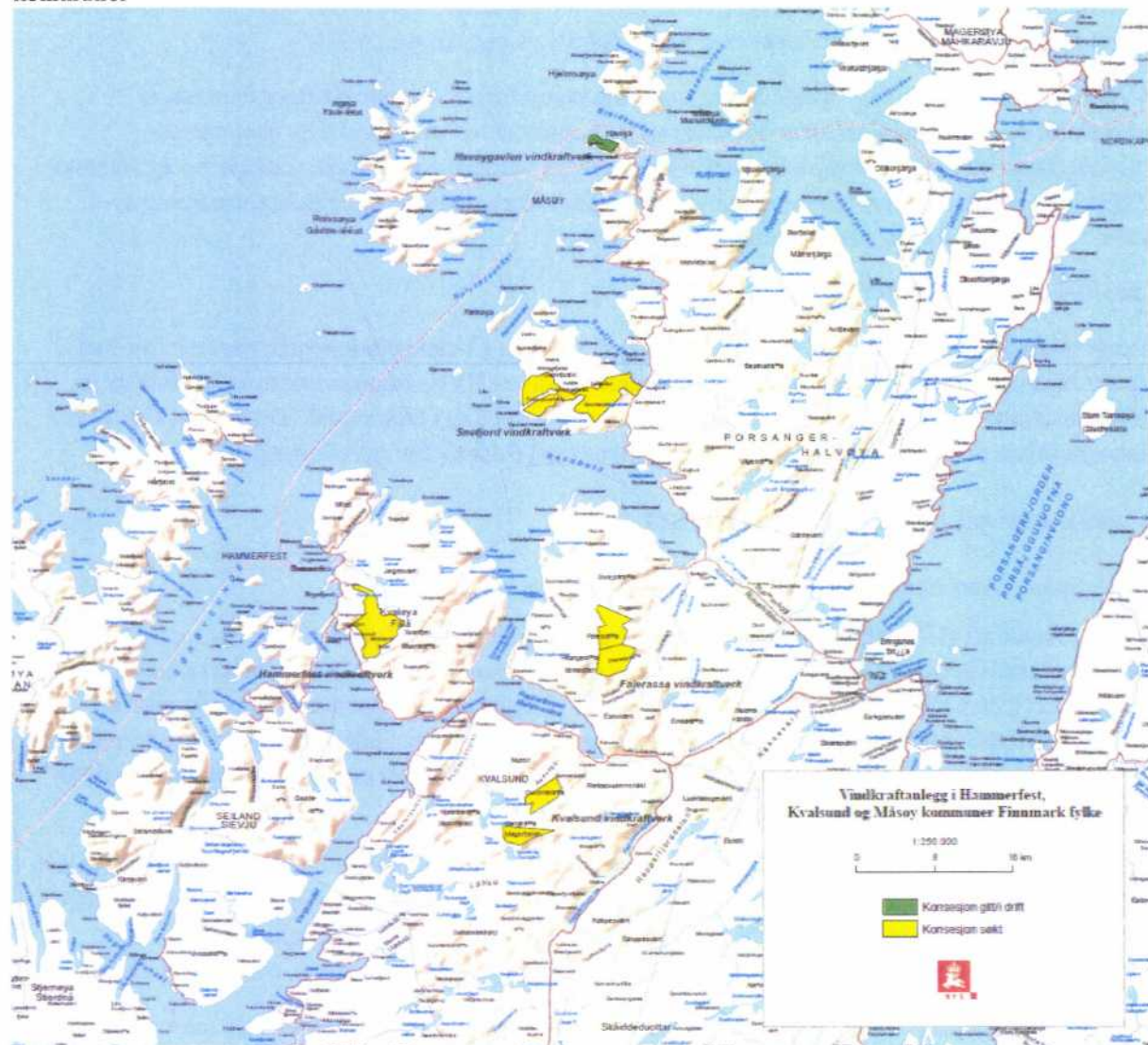
Planlagt nettilknytning er en 14,5 km lang 132 kV luftledning fra Doaresjohrášša til Guorrojohka, og videre 800 meter jordkabel inn til Statnetts koblingsanlegg i Skaidi. Alternativt omsøkt nettilknytning er en 28 km lang trasé med kombinert 132 kV luftledning og jordkabel fra Doaresjohrášša, ned langs Repparfjorden og Repparfjordelva, og inn til koblingsanlegget i Skaidi.

2.2 Søknad om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse

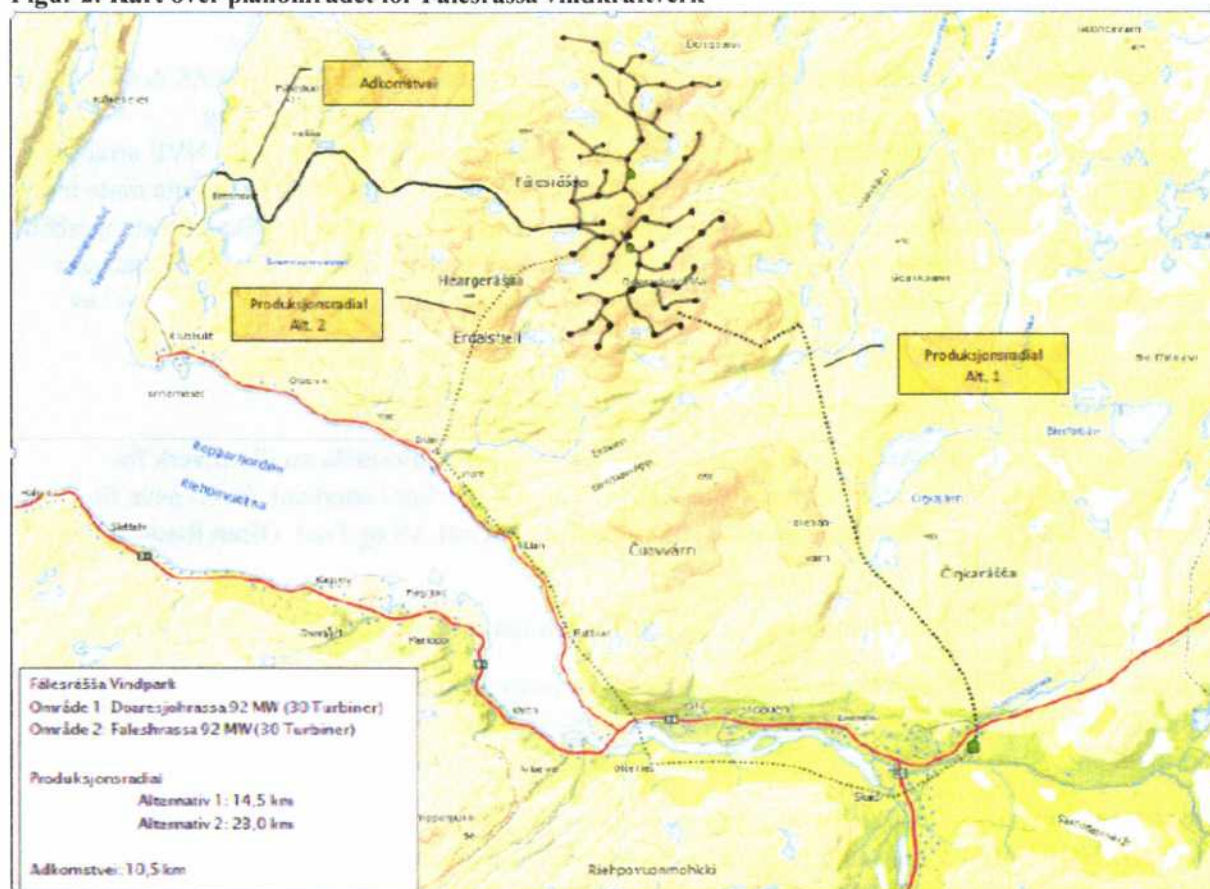
Aurora Vindkraft AS søker om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslova § 2 pkt. 19 om nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av vindkraftverket med tilhørende infrastruktur. De søker også om forhåndstiltredelse, jf. oreigningslova § 25.

2.3 Kart over planområdet

Figur 1: Oversiktskart over konsesjonsgitte og omsøkte vindkraftverk i Hammerfest, Kvalsund og Måsøy kommuner

Figur 2: Kart over planområdet for Fálesrášša vindkraftverk

3 Behandlingsprosess

3.1 Generelt om NVEs behandlingsprosess

Behandling av større vindkraftsaker starter med at NVE mottar en melding. Meldingen er en tidlig varsling av igangsatt planlegging av et vindkraftverk, og fremmes i medhold av plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredning. Etter en omfattende høringsrunde av meldingen, meddeler NVE tiltakshaver et utredningsprogram som beskriver hvilke utredninger som må gjennomføres før en søknad kan behandles. Når en søknad med konsekvensutredning er mottatt, sender NVE også denne på en omfattende høring. Under begge høringsrundene gjennomføres det møter med lokale og regionale myndigheter og folkemøter.

På bakgrunn av søknad med konsekvensutredning, møter, konsultasjoner, høringsuttalelser, eventuelle tilleggssutredninger, befaringer og egne vurderinger avgjør NVE om beslutningsgrunnlaget er godt nok og om tiltaket skal meddeles konsesjon. Tematiske konfliktvurderinger og eventuelle regionale planer for vindkraft utgjør også en del av NVEs beslutningsgrunnlag. NVEs vedtak kan påklages til Olje- og energidepartementet. Hele behandlingsprosessen fra melding til endelig vedtak tar normalt to til tre år.

Dersom det hefter innsigelse til søknaden, vil et eventuelt vedtak som ikke kommer innsigelsen i møte bli oversendt departementet for endelig avgjørelse.

3.2 Høring av melding, søknad og konsekvensutredning

3.2.1 Høring av melding

NVE mottok melding om planlegging av Fálesrášša vindkraftverk fra Finnmark Kraft AS den 18.6.2010. Meldingen var utarbeidet i henhold til plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredning, og ble sendt på høring til berørte interesser i brev av 11.8.2010. NVE arrangerte møte med lokale og regionale myndigheter og offentlig møte i Skaidi 30.8.2010. På samme møte ble også melding om Kvalsund vindkraftverk og melding om ny 420 kV kraftledning Skaidi-Varangerbotn presentert. Utkast til utredningsprogram ble forelagt Miljøverndepartementet før det ble fastsatt den 31.8.2011. Behandlingen av meldingen er beskrevet i NVEs notat "Bakgrunn for KU-program" av 30.8.2011.

3.2.2 Høring av konsesjonssøknad med konsekvensutredning

NVE mottok konsesjonssøknaden med konsekvensutredninger for Fálesrášša vindkraftverk fra Finnmark Fornybare Energiutvikling den 15.11.2011. Tiltakshaver har i etterkant skiftet navn til Aurora Vindkraft AS, som er et samarbeid mellom Finnmark Kraft AS og Fred. Olsen Renewables AS.

Dokumentene ble sendt på offentlig høring 24.1.2012 med høringsfrist 30.2.2012.

Den offentlige høringen av konsesjonssøknaden med konsekvensutredninger ble kunngjort i avisene Finnmark Dagblad, Sagat og Avvir, og i Norsk lysingsblad. Søknaden til Kvalsund vindkraftverk ble hørt parallelt.

I forbindelse med den offentlige høringen av konsesjonssøknadene med konsekvensutredninger arrangerte NVE informasjonsmøte for Kvalsund kommune og regionale myndigheter 14.2.2012. Det ble arrangert offentlig møte på Miljøhuset i Kvalsund samme dag. På møtene orienterte NVE om saksbehandlingsprosessen for søknaden. Tiltakshaver orienterte om prosjektet og de gjennomførte utredningene. Det ble også avholdt et eget møte mellom Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark og NVE i Alta den 13.2.2012.

I forbindelse med høringen, kom det merknader om at formuleringene i søknaden om ekspropriasjon og forhåndtiltredelse kunne framstå som uklare mht rettighetshaverne i området. Med bakgrunn i dette ble søknad om ekspropriasjon og forhåndtiltredelse for Fálesrášša vindkraftverk sendt på ny offentlig høring, med høringsfrist 7.12.2012. Høringen ble kunngjort i avisene Finnmark Dagblad og Sagat, og i Norsk lysingsblad.

3.3 Befaringer og sluttmøte

Det ble arrangert befaring for NVE i planområdet til Fálesrášša vindkraftverk den 14.2.2012.

NVE arrangerte 30.10.2012 et felles sluttmøte for Fálesrášša, Kvalsund og Hammerfest vindkraftverk under ledelse av avdelingsdirektør Rune Flatby. På møtet deltok ca 30 representanter fra Kvalsund kommune, Hammerfest kommune, Direktoratet for naturforvaltning, Sametinget, Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark, Områdestyret i Vest-Finnmark, Reinbeitedistrikt 21, Reinbeitedistrikt 22, advokat Geir Haugen, Finnmarkseiendommen, Aurora Vindkraft AS og SAE Vind DA.

3.4 Innkomne merknader

De innkomne merknadene til søknaden om Fálesrášša vindkraftverk er sammenfattet i vedlegg 1.

Kvalsund kommune er positive til etablering av Fálesrášša vindkraftverk dersom det settes vilkår om avbøtende tiltak. Finnmark fylkeskommune, ved Areal og kulturvern avdelingen, mener at virkninger for kulturminner og kulturminner er godt utredet, men ønsker ikke å komme med endelig uttalelse til prosjektet før § 9 undersøkelsene etter kulturminneloven er utført. Fylkesmannen i Finnmark fraråder at det gis konsesjon til prosjektet, med bakgrunn virkninger for INON og naturmangfold. Sametinget har fremmet innsigelse til prosjektet, da de mener kunnskapsgrunnlaget for kulturminner i planområdet ikke er tilstrekkelig til å fatte en beslutning. Områdestyret i Vest-Finnmark fremmer også innsigelse til prosjektet da de mener at arealet som går tapt ved en evt. utbygging er betydelig og således vil ha negative virkninger for reindriften i området. Direktoratet for naturforvaltning påpeker virkninger for INON og naturmangfold, og ønsker tilleggsundersøkelser av fugl i området. Norges Miljøvernforbund mener at virkninger for naturmangfold (særlig fugl), INON og friluftsliv er grunner til å avslå søknaden. Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjárga understreker at en evt. etablering av vindkraftverket vil være alvorlig for reindriften, da vindkraftverket er planlagt i et område hvor distriktet har vår-, sommer- og høstbeite, kalvingsområde, luftingsområde og trekklei.

Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren har gjort en tematisk konfliktvurdering av Fálesrášša vindkraftverk. Prosjektet er vurdert til kategori D. Forsvarsbygg er høringsinstans på vegne av Forsvaret, og har i brev av 29.3.2012 gitt tiltaket kategori A.

	Naturmiljø	Kulturminner og kulturmiljø	Landskap	Sum miljø, landskap og kulturminner	Forsvar
Fálesrášša	D	B-C	D	D	A

Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark har ikke oversendt tematisk konfliktvurdering for reindrift til søknad om Fálesrášša vindkraftverk. I forbindelse med melding om Fálesrášša vindkraftverk (430 MW), ble prosjektet i brev av 15.3.2011 konfliktvurdert til kategori D av Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark.

3.5 Konsultasjon

3.5.1 Konsultasjon med Sametinget

Sametinget og NVE hadde den 29.8.2012 konsultasjonsmøte i forbindelse med syv søknader om vindkraft i Nordland og Finnmark fylker. Aktuelle momenter vedrørende vindkraftverk generelt og Fálesrášša vindkraft spesielt ble diskutert. Vedrørende Fálesrášša vindkraftverk påpekte Sametinget at de ikke finner fagrapporten for kulturminner og kulturmiljø tilfredsstillende og at konsekvensvurderingen således er gjort på et for tynt grunnlag. Videre viste Sametinget til at planområdet til Fálesrášša vindkraftverk er planlagt i et lite reinbeitedistrikt. Sametinget mener at reinbeitedistriktet allerede har måttet tåle en rekke inngrep knyttet til fritidsbebyggelse, turistanlegg, kraftledninger og trafostasjoner.

Det ble også arrangert konsultasjonsmøte i saken den 5.12.2012. Bakgrunnen for møtet var at Sametinget mente at det var nødvendig med ytterligere konsultasjon i saken, med sikte på å oppnå enighet om tiltaket før NVE fatter vedtak. Sametinget presiserte både før og under konsultasjonen at de på før konsultasjonsmøtet ønsket NVEs foreløpige vurderinger, og drøfte evt. konsesjonsvilkår dersom det blir gitt konsesjon. NVE viste til at Sametingets fremmer ønske om utkast til vedtak i mange konsesjonssaker, og at prinsippene rundt hva som skal være grunnlag for konsultasjoner må avklares mellom Sametinget og NVE.

Inntil det foreligger en slik avklaring, mener NVE det ikke er aktuelt å forelegge vedtaksutkast for Sametinget som grunnlag for konsultasjon. Sametinget ga uttrykk for at de anser ikke statens konsultasjonsplikt for oppfylt og de mener at konsultasjonen ikke er fullført i henhold til prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Sametinget signaliserte at de ikke ønsker å gi noen tilslutning til prosjektet.

NVE konstaterer at Sametinget og NVE ikke har kommet til enighet om prosessen rundt konsultasjon, eller om tiltaket. NVE kan ikke se at det med ovennevnte uenighet er grunnlag for å videreføre konsultasjon i denne saken, og vil derfor treffe vedtak. Ved en eventuell klagebehandling, vil Sametinget kunne konsultere med Olje- og energidepartementet.

NVE viser for øvrig til godkjent møteprotokoll av 17.10.2012 og 12.12.2012.

3.5.2 Konsultasjon med Reinbeitedistrikt 21

Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjárga og NVE hadde den 30.10.2012 konsultasjonsmøte om Fálesrášša vindkraftverk. Reinbeitedistriktet informerte om at planområdet brukes til beite, kalving, lufting og trekk, og de mener at virkningene av tiltaket vil bli betydelige. De viste til flere eksisterende og planlagte inngrep i området, og mener at de samlede virkningene for reinbeitedistriktet kan bli store. NVE viser for øvrig til godkjent møteprotokoll av 20.11.2012.

3.6 Innsigelse

Gjennom høringsprosessen har Sametinget og Områdestyret i Vest-Finnmark fremmet innsigelse til Fálesrášša vindkraftverk.

3.6.1 Innsigelse fra Sametinget

Innsigelsen fra Sametinget er fremsatt med begrunnelse i at de mener kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for konsekvensutredningen for kulturminner og kulturmiljø ikke er tilfredsstillende. Sametinget er kritisk til at det i mangel av tidligere befaringer og kunnskap om plan- og influensområdet til Fálesrášša vindkraft, kun er gjennomført én dag med befarung. Sametinget mener at med dette utgangspunktet er det for svakt grunnlag til å konkludere med at det ikke er konflikt med kulturminner eller kulturmiljø i planområdet.

Sametinget oppgir at for at de skal trekke sin innsigelse, må det gjennomføres en tilleggsutredning hvor det velges ut større deler av planområdet og kraftledningstrasé for en mer omfattende befarung. Det understrekes at tilleggsutredninger ikke vil kunne oppfylle undersøkelsesplikten jf § 9 kml, men at en § 9 undersøkelse på et tidlig stadium vil kunne oppfylle kravet til supplerende befaringer, og danne et godt kunnskapsgrunnlag for utarbeidelse av tilleggsutredningen.

3.6.2 Innsigelse fra Områdestyret i Vest-Finnmark

Områdestyret i Vest-Finnmark begrunner sin innsigelse med det betydelige arealet som går tapt ved en utbygging.

3.6.3 Innsigelsesmøter

NVE avholdt 29.8.2012 innsigelsesmøter med Sametinget og Områdestyret i Vest-Finnmark. Formålet med innsigelsesmøte er å gjennomgå innsigelsen og drøfte mulighet for endringer av prosjektet slik at innsigelsen kan trekkes. Det ble i begge møtene konkludert med at innsigelsene til saken blir opprettholdt.

Ettersom det hefter innsigelser til Fálesrášša vindkraftverk, vil et eventuelt vedtak som ikke kommer innsigelsene i møte sendes til departementet for endelig avgjørelse.

4 Tematisk vurdering av Fálesrášša vindkraftverk

NVE vil i dette kapittelet gi en tematisk vurdering av Fálesrášša vindkraftverk. Samiske rettigheter og interesser, herunder reindrift, behandles i kapittel 5. De temaer og virkninger som vektlegges i konsesjonsbehandlingen av prosjektet veies opp mot hverandre i den samlede vurderingen presentert i kapittel 6.

4.1 Økonomi, vindressurser og produksjon

Det er ikke målt vind i planområdet til Fálesrášša vindkraftverk. Kjeller Vindteknikk's kart over vindressurser i Norge og DNMI's nærmeste målestasjoner på Sluskfjellet og Fruholmen er brukt for å vurdere vindressursen i området. Sluskfjellet ligger i Hasvik kommune, på 483 moh, 65 km vest for planområdet. Fruholmen ligger på 13 moh rett nord av Ingøy i Måsøy kommune, 65 km vestnordvest for planområdet. Det er beregnet en gjennomsnittlig vindstyrke på 8,75 m/s i planområdet. Aurora Vindkraft AS anslår videre at produksjonstap grunnet ising, etter at det er installert avisningssystemer, vil bli rundt 1,5 %.

Fylkesmannen mener at vindressursdata fra Fruholmen fyr og Sluskfjellet ikke har relevans for Fálesrášša vindkraftverk. NVE vil her vise til at i søknader om vindkraftverk legges det til grunn at produksjonsestimater er basert på modellberegninger. Her brukes Meteorologisk Institutt's nærmeste målestasjoner for å representere vindressursen i planområdet. Videre brukes vindkart som Kjeller Vindteknikk AS, på oppdrag fra NVE, har utarbeidet på bakgrunn av en kartlegging av vindforholdene i Norge. Kartene er basert på modellberegninger, og gir en oversikt over forventet årsmiddelvind i tre ulike høyder. NVE legger disse modellberegningene til grunn for våre vurderinger av prosjektenes produksjonsestimater. Kjeller Vindteknikk's vindkart tilsier at den gjennomsnittlige vindhastigheten i planområdet er i området 8,5-9,5 m/s i 80 meters høyde. NVE er kjent med at fysiske vindmålinger i form av målemast i planområdet til Fálesrášša vindkraftverk er utsatt pga. manglende tillatelse fra grunneier.

Antall fullasttimer er beregnet til 3100 dersom det benyttes klasse I-turbiner. Ved en full utbygging på 180 MW vil vindkraftverket årlig kunne produsere ca 560 GWh. Aurora Vindkraft AS har beregnet investeringskostnadene til 2354 millioner kroner ved en full utbygging med 60 klasse I-turbiner. Videre blir det anslått driftskostnader på mellom 12 og 15 øre per produserte kWh. Søker antar at produksjonskostnadene med omsøkt utbyggingsløsning vil bli 50-60 øre/kWh.

Investeringskostnaden for de to alternative nettilknytningene (132 kV), inkludert tre transformatorfelt, er av NVE beregnet til hhv 53,2 og 94,3 millioner kroner. Dette utgjør moderate nettilknytningskostnader sammenlignet med andre vindkraftverk i Norge.

Kjeller Vindteknikk's isingskart viser at det kan inntreffe ising på vindturbinene fra 500 til over 1000 timer per år. Ising på vindturbinenes blader vil kunne føre til betydelig produksjonstap uten avisningstiltak. RIX-verdiene (terrengkompleksitet) i planområdet er ifølge Kjeller Vindteknikk's kart 0-20 %. Det relativt flate terrenget i planområdet forventes ikke å skape vesentlige turbulens.

NVEs vurdering av økonomien til Fálesrášša vindkraftverk tar utgangspunkt i vindforhold, infrastrukturkostnader og drifts- og vedlikeholdskostnader. Det er ikke foretatt vindmålinger i planområdet. Dette medfører at det er betydelig usikkerhet knyttet til produksjonsberegningene som er gjennomført i forbindelse med behandling av søknaden. NVE har lagt til grunn Kjeller Vindteknikk's kart over Norge (vind, RIX-verdier og ising), tiltakshavers beskrivelse, og erfaringer i vår vurdering

av produksjonsforutsetninger for Fálesrášša vindkraftverk. Den estimerte vindressursen tilsier etter NVEs vurdering at planområdet er meget godt egnet til vindkraftproduksjon sammenlignet med andre vindkraftprosjekter i Norge. Planområdet ligger i en høyde som tilsier at ising kan gi redusert produksjon i perioder av året, og NVE vurderer at isingstapene kan bli noe større enn det som oppgis i søknaden. Selv om planområdet ligger høyt og isingsforholdene kan gi produksjonstap, er området etter NVEs vurdering godt egnet til vindkraft dersom det gjennomføres tiltak for å hindre ising på turbinens blader. En årlig gjennomsnittlig vindhastighet på ca. 8,75 m/s og forholdsvis stabile vinder i området tilsier et relativt høyt antall brukstimer ved god detaljplanlegging og riktig valg av vindturbin type. Etter NVEs vurdering er det knyttet vesentlig usikkerhet til tiltakshavers produksjonsberegninger. Vindressursene fremstår likevel som gode, og dersom det tas høyde for eventuell isingsproblematikk er det NVEs vurdering at det vil være realistisk å forvente en driftstid på oppimot 3000 t/år.

Kostnadene for nettilknytning og annen infrastruktur vil være moderate sammenlignet med andre vindkraftprosjekter i Norge. NVE har gjort en egen økonomisk vurdering av prosjektet, og vurderer tiltakshavers anslag for investeringskostnader (CAPEX) som noe høyt. Tiltakshavers vurdering av drifts- og vedlikeholdskostnader (OPEX) vurderes som noe lave. Det omsøkte vindkraftverket vurderes totalt som et godt økonomisk prosjekt sammenlignet med andre vindkraftprosjekter NVE har hatt til behandling. Etter NVEs vurdering vil Fálesrášša vindkraftverk være et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet. Det forutsettes at det gjennomføres tiltak for å minimere ising.

NVE konstaterer at beregninger av vindforholdene i planområdet indikerer at årsmiddelvinden er 8,75 meter per sekund i 80 meters høyde. Nettilknytningskostnadene og andre infrastrukturkostnader er moderate. Det forventes noe produksjonstap grunnet ising, og NVE anbefaler at det ved en evt. etablering gjennomføres tiltak med avisningssystemer. Etter NVEs vurdering er området meget godt egnet for produksjon av vindkraft, og Fálesrášša vindkraftverk vil etter NVEs vurdering kunne bli et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet

4.2 Nettilknytning, forsyningssikkerhet, kraftbalanse og systemtekniske forhold

4.2.1 Beskrivelse av dagens sentralnett i Finnmark og planer for nettinvesteringer, forbruk og produksjon

Norsk kraftforsyning karakteriseres ved sterk avhengighet av vannkraft, betydelig reduksjon i produksjonen i tørre år og begrenset reell importmulighet fra utlandet. Etablering av mer kraftproduksjon i Norge vil derfor gi økt forsyningssikkerhet, og det omsøkte anlegget vil bidra positivt i denne sammenheng. Finnmark har mye uregulerbar vannkraftproduksjon med et kraftoverskudd om sommeren og et kraftunderskudd om vinteren. Produksjonen fra et evt. vindkraftverk i Kvalsund vil være høyest i vinterhalvåret, da også kraftbehovet i Norge er størst.

Utfordringen for kraftbalansen er at nettsystemet i regionen har interne overføringsbegrensninger som allerede nå skaper en utilfredsstillende leveringssikkerhet i perioder av året. Samtidig er disse begrensningene til hinder for bl.a. å utnytte det store potensialet for vindkraft og utviklingen av ny petroleums- gruvevirksomhet i regionen.

NVE legger til grunn at økt kraftproduksjon og økt forbruk som følge av ny næringsvirksomhet nødvendiggjør en styrking av overføringskapasiteten internt i regionene. Statnett SF skriver i brev til NVE av 9.9.2011 at de forventer at problemet med begrenset kapasitet i sentralnettet i Finnmark vil forverres fra 2014 på grunn av økte lastuttak i Hammerfestområdet. Statnett påpeker at dette vil

medføre at den allerede dårlige forsyningssikkerheten i Finnmark vil svekkes ytterligere. Statnett viser til at den senere tid har forbruket i Finnmark økt noe, særlig i Vest-Finnmark.

I følge Statnetts nettutviklingsplan foreligger det omfattende planer om oppgradering av sentralnettet fra Ofoten og nordover til Finnmark. Statnett fikk 2.5.2012 konsesjon for 420 kV ledning Ofoten-Balsfjord, og 420 kV ledning fra Balsfjord til Hammerfest. I tillegg har Statnett sendt melding om ny 420 kV ledning mellom Skaidi og Varangerbotn transformatorstasjoner. Statnett vurderer også forsterkning av forbindelsene mot Finland og Russland, som vil forsterke nettet ytterligere og gi økt leveringssikkerhet med flere forbindelser mot Finnmark.

4.2.2 Beskrivelse av nettilknytningstraseene

Nettilknytningsalternativ 1, østlig trasé, er en 14,5 km lang 132 kV luftledning fra Doaresjohrášša til Guorrojohka, og videre med 800 meter jordkabel inn til Statnetts koblingsanlegg i Skaidi. Det er også omsøkt et nettilknytningsalternativ 2, vestlig trasé, en 28 km lang trasé med kombinert 132 kV luftledning og jordkabel fra Doaresjohrášša, ned langs Repparfjorden og Repparfjordelva, og inn til koblingsanlegget i Skaidi.

4.2.3 Nettkapasitet for vindkraftproduksjon på Fálesrášša

I tilknytning til Skaidi transformatorstasjon planlegger søker å utvide dagens bryteranlegg med ett enkelt felt og opprette eget kontrollanlegg ettersom dagens kontrollanlegg ikke er mulig å utvide. Dette anses av søker å være et midlertidig tiltak, da de antar å få en avtale med Statnett SF om en mer permanent løsning i den nye stasjonen som vil realiseres dersom konsesjonsgitte 420 kV linjen Balsfjord-Hammerfest blir en realitet.

Statnett skriver i sin høringsuttalelse at det er plass til 600 MW ny uregulert kraftproduksjon i dagens nett mellom Ofoten og Skaidi. Etter at 420 kV ledningen Ofoten-Balsfjord-Hammerfest realiseres (innen 2018) er det plass til 1000 MW. Dersom både Fálesrášša og Kvalsund vindkraftverk realiseres, er det bygd og gitt konsesjon til cirka 700 MW i området.

Statnett forventer en sterk lastøkning i Vest-Finnmark de nærmeste ti årene, i forbindelse med gruvedrift og petroleumsvirksomhet i regionen. Det vises til at allerede per i dag er driftssituasjonen i Finnmark tidvis anstrengt ved at N-1 ikke er mulig å opprettholde. Statnett skriver at denne problemstillingen vil forsterkes når Nussir og Goliat idriftsettes i 2013/2014. Etter Statnetts vurdering vil det være spesielt nyttig dersom trinnvis utbygging av omsøkte vindkraftverk prioriteres før 420 kV ledningen er på plass i Hammerfest.

4.2.4 NVEs vurdering av nettilknytning, forsyningssikkerhet, kraftbalanse og systemtekniske forhold

NVE har med bakgrunn i med Sintef-utviklede "Planleggingsbok for kraftnett", kostnadsanslag i tidligere søknader og kommunikasjon med søker kommet frem til følgende kostnadsestimat for nettilknytningsalternativene;

Alternativ	Avstander (i km)		Kostnader (i MNOK)			
	Luftlinje	Kabel	Luftlinje	Kabel	132 kV-felt	SUM
1	14,5	2,8	21,8	22,4	9	53,2
2	23	6,4	34,5	51,2	9	94,7

I søknaden antas det at det er behov for to 132 kV-felt, men etter NVEs vurdering er det nødvendig med tre felt; to transformatorfelt i vindkraftverket og et linjefelt mot koblingsanlegget i Skaidi. Kostnadene for bryterfeltene er satt til 3 MNOK per felt, i tillegg er det forventet enkelte kostnader i forbindelse med det midlertidige kontrollanlegget i eksisterende Skaidi transformatorstasjon og i forbindelse med flytting til ny stasjonsplassering i Skaidi. Tapskostnader er ikke medregnet, men det er etter NVEs vurdering åpenbart at bygging av alternativ 2 vil ha høyere tap enn ved alternativ 1 på grunn av forskjellen i lengde. Alternativ 2 vil også føre til noe høyere ladeytelse grunnet en større andel kabel.

Etter NVEs vurdering vil et linetverrsnitt FeAl 240 sikre en overføring ved full produksjon med relativt lave tap. Dersom 420 kV ledningen fra Balsfjord til Hammerfest får endelig konsesjon, bør Fálesrášša vindkraftverk være inkludert i planlegging av den nye transformatorstasjonen.

NVE konstaterer at Statnett uttaler at det er plass til 600 MW fornybar kraft i nettet nord for Ofoten og vest for Skaidi før 420 kV ledningen Ofoten-Balsfjord-Hammerfest er på plass, og omtrent 1000 MW etter bygging av 420 kV til Hammerfest (avhengig av forbruksutvikling). Allerede konsesjonsgitte og bygde kraftverk i området summeres opp til cirka 400 MW. Etter NVEs vurdering er det flere prosjekter nord for Ofoten som potensielt kan bli realisert før Fálesrášša vindkraftverk. Raudfjell vindkraftverk i Troms har fått konsesjon til 100 MW i mai 2012. Dette vedtaket er påklaget. I tillegg må det tas hensyn til prosjekter som behandles parallelt med Fálesrášša vindkraftverk, som kan være med på å redusere kapasiteten i dagens nett. Etter NVEs vurdering må deler av Fálesrášša vindkraftverk bygges ut etter at 420 kV ledningen Ofoten-Balsfjord-Hammerfest er på plass.

Norges Miljøvernforbund (NMF) er ikke enig med søker, som skriver i søknaden at Nord-Norge vil få et økende kraftbehov i årene fremover. NMF mener at Fálesrášša vindkraftverk ikke vil være etablert innen åpningen av Goliatfeltet. Når det gjelder Snøhvitfeltet, mener NMF at levetiden for dette anlegget er ca 22 år. Med bakgrunn i dette mener NMF at behovet for elektrisitet vil være kortsiktig, og de mener at etablering av vindkraft og kraftledninger i regionen derfor ikke er formålstjenlig. NVE vil her vise til at per i dag er driftssituasjonen i Finnmark tidvis anstrengt ved at N-1-kriteriet ikke er mulig å opprettholde. Statnett skriver at denne problemstillingen vil forsterkes når Nussir og Goliat idriftsettes i 2013/2014. Selv etter at 420 kV ledningen er på plass i Hammerfest vil tiltakene være nyttig, fordi det med den forventede lastutviklingen ikke vil være N-1 permanent. Produksjonen fra Fálesrášša vindkraftverk vil etter NVEs vurdering påvirke energi- og effektbalansen i området positivt.

Norges Miljøvernforbund er i mot etablering av prosjektet. De understreker at skulle det likevel gis konsesjon, krever de at det skal etableres jordkabel på hele strekningen for nettilknytningen. NVE vil her vise til at kabling av 132 kV-ledninger er kostbart og dette er etter NVEs vurdering ikke et realistisk alternativ.

NVE vil i en evt. konsesjon sette vilkår om at konsesjonær ikke kan påbegynne arbeidene med Fálesrášša vindkraftverk før det kan dokumenteres tilstrekkelig nettkapasitet og endelig avtale med Statnett SF om nettilknytning i Skaidi transformatorstasjon foreligger. NVE skal godkjenne denne dokumentasjonen.

Statnett SF forutsetter at eventuell konsesjonær overholder gjeldende krav i Forskrift om systemansvar i kraftsystemet og Forskrift om leveringssikkerhet i kraftsystemet. Statnett legger til grunn at veileder for funksjonskrav i kraftsystemet, FIKS, følges og at konsesjonær informerer systemansvarlig i god tid før planlagt idriftsettelse. Dersom det meddeles konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk, legger NVE til grunn at ovennevnte krav overholdes.

4.3 Forhold til andre planer

Planområdet er lokalisert nord for Repparfjorden, i et fjellområde mellom Kokelv og Klubbukt i Kvalsund kommune. Tiltaket er lokalisert i nærhet til andre planlagte vindkraftverk, og samlede virkninger av flere vindkraftverk, kraftledninger og andre tiltak i området er vurdert under relevante temaer.

4.3.1 Regional plan for vindkraft i Finnmark

NVE konstaterer at Finnmark fylkeskommune har utarbeidet regional vindkraftplan for Finnmark. Planen var på høring våren 2012, og fylkestinget godkjente planen den 12.12.2012. Målsettingen for den regionale vindkraftplanen for Finnmark er at utnyttelse av vindressursene i fylket skal bidra til næringsutvikling og forsyningssikkerhet gjennom løsninger tilpasset andre næringsinteresser og miljøhensyn.

Lokaliteten for Fálesrášša vindkraftverk ligger i Regional plan for vindkraft i delområde 3a *Kvalsund-Hammerfest*. I planen vises det til at delområdet preges av å ha store verdier mht kulturminner og reindrift. Det vises til at delområdet representerer viktige vår- og sommerbeiter med kalvingsområder som allerede er presset som følge av industri, tettsteder, hyttebygging og kraftledninger. Det er spesielt områdene sør for Repparfjorden som anses å ha høyest grad av interessekonflikter mht etablering av vindkraftverk.

NVE konstaterer at det fremkommer av den Regionale planen at Finnmark fylkeskommune ønsker å arbeide videre med mulighetene for utbygging i to områder, herunder Porsangerhalvøya og Hammerfest-Kvalsundområdet mot sentralsnettstrafa i Skadi. I planen vises det til at det i delområde 3a er primært områdene nord for Repparfjorden som anses som aktuelle områder for vindkraft pga store reindriftsinteresser ved Magerfjellet, og nærhet til Seiland nasjonalpark.

4.3.2 Kommuneplanens arealdel

Tiltakshaver har søkt Kvalsund kommune om dispensasjon fra gjeldene kommuneplan for etablering av Fálesrášša vindkraftverk, jf plan- og bygningsloven § 19-1. I gjeldene kommuneplan (arealdelen 2004-2015) er planområdet og områdene som berøres av nettilknytningen for Fálesrášša vindkraftverk avsatt som LNFR-område uten bestemmelser om spredt utbygging. Kommunestyret i Kvalsund kommune vedtok den 8.5.2012 å gi dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for etablering av Fálesrášša vindkraftverk.

4.3.3 NVEs vurdering av forholdet til andre planer

Områdestyret i Vest-Finnmark viser til utkast til regional plan for vindkraft. I den forbindelse peker Områdestyret på Miljøverndepartementets retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraft, hvor det heter at det i enkelte områder vil være "hensiktsmessig å avvente konsesjonsbehandlingen inntil det foreligger godkjente regionale planer". Med mht at Finnmark har 80 % av landets reindrift og nær 100 % av Finnmarks areal utnyttes av reindriftsnæringen, mener Områdestyret at en godkjent regional plan vil være særlig viktig for Finnmark.

Regionale vindkraftplaner der dette foreligger, skal inngå som beslutningsgrunnlag i NVEs konsesjonsbehandling. NVE ser positivt på regionale planer som strukturerer og kan gi mer helhetlige vurderinger ved høring av konkrete saker i medhold av energiloven.

NVE viser til at den nye plan- og bygningsloven trådte i kraft 1.7.2009, og at det ikke lenger er reguleringsplikt for vindkraftverk. Ved motstrid mellom kommunal plan og konsesjonsvedtak kan Olje- og energidepartementet samtidig med klageavgjørelse gi konsesjonen virkning som statlig plan.

For å ivareta innsigelsesadgangen som kommuner og statlige fagetater har hatt overfor forslag til regulerings- og kommuneplaner, er det innført nye bestemmelser i energiloven om innsigelse og klagerett. Kommuner, fylkeskommuner og statlige fagetater har innsigelsesrett og kan påklage NVEs vedtak.

4.4 Landskap og visuelle virkninger

Plan- og influensområdet ligger ifølge konsekvensutredningen innenfor landskapsregion 44 "*Gaissene i Finnmark*" og underregion 2 "*Cakkarassa*" i henhold til Norsk Institutt for skog og landskaps nasjonale referansesystem for landskap. Selve gaissene er lagdelte sandsteinbergarter som er presset, foldet og skjøvet opp over grunnfjellet hvor det har dannet pyramideformede fjellformasjoner. Landskapsregionen, som er en sammenhengende kjede av slike "pyramideformede fjell", strekker seg fra øst for Altafjorden i vest til Tanadalen i øst. Regionen representerer det meste av høyfjellsområdene i Finnmark, og det øvrige av regionens hovedformer er småkupert vidde med til dels lave relieff. Ved planområdet har landformen mer karakter av storkupert hei. Planområdet grenser opp til landskapsregion 38 "*Kystbygdene i Vest-Finnmark*", hvor store og dypt innskårne fjorder er karakterisk for området.

Vindkraftverket vurderes i konsekvensutredningen til å endre landskapskarakteren i store deler av planområdet fullstendig, fra å være et åpent og inngrepsfritt fjellplatå av stor verdi, til et område dominert av store tekniske inngrep. Den samlede konsekvensgraden for landskap som følge av Fálesrássa vindkraftverk er vurdert til å være *middels negativ*. I den tematiske konfliktvurderingen for temaet landskap har DN og Riksantikvaren gitt tiltaket konfliktkategori D (stor konflikt).

Det fremkommer av konsekvensutredningen at vindkraftverkets utstrekning og omfang, sammen med landskapets åpne preg, vil gi betydelig visuell virkning. Likevel vil topografiske forskjeller gi svært varierende synlighet og landskapsdominans innenfor influensområdet. I Repparfjordområdet er det først og fremst de indre områder som vil bli noe visuelt påvirket, og de ytre delene vil være mer skjermet. Videre oppgir konsekvensutredningen at vindkraftverket vil være minimalt synlig fra tettbebyggelsen ved Stalogargo. Sentrum i Kvalsund oppgis å skulle være helt skjermet for visuelle virkninger, men vindkraftverket vil være synlig fra kulturminnet "Stalloen" ved Kvalsundet. Videre vil Kokelv bli noe visuelt eksponert, og vindkraftverket vil også være synlig langs deler av Fv889, fra Revsbotn og inn mot Kokelv. I konsekvensutredningen er nettilknytningsalternativ 1 vurdert å forsterke inngrepsinntrykket rundt Skaidi. Ledningen vil være synlig i varierende grad, og det antas at enkelte hytter vil bli negativt visuelt berørt. For ytterligere vurderinger av nettilknytningene, vises det til NVEs samlede vurderinger av nettilknytningsalternativene i kapittel 6.4.

En vindkraftetablering vil tilføre området et teknisk, moderne og industrielt landskapselement som vil prege landskapskarakteren i området. NVE legger til grunn at vindkraftverket lokalt kan oppfattes som et stort inngrep som vil påvirke landskapsopplevelsen rundt vindkraftverket. De viktigste negative visuelle virkningene av vindkraftverket vil etter NVEs vurdering være knyttet til synligheten fra indre områder i Repparfjorden, Kokelv og fra deler av FV889. I tillegg vil enkelte hytter ved Skadi bli visuelt berørt av nettilknytningen. Vindkraftverket vil medføre virkninger ved at landskapsopplevelsen endres fra å være et ødemarkspreget område, til å kunne oppleves som et industrialisert område. Ettersom tiltaket er planlagt langt fra bebyggelse, vurderes det visuelle omfanget som begrenset. NVE konstaterer at enkelte kulturminner vil kunne bli visuelt berørt av vindkraftverket. Virkningene for kulturminner og kulturmiljø er nærmere vurdert i kapittel 4.5.

Etter NVEs vurdering kan vindkraftverk også oppfattes som et positivt landskapselement ved at dette representerer elektrisitetsproduksjon som er basert på en fornybar energikilde, og gjennom dette bidra

til å møte det moderne samfunns behov for energi. Vindkraftverk som et nytt landskapselement kan da fremstå som et symbol på bærekraftig utvikling og oppfattes som et positivt innslag i landskapet.

Etablering av Fálesrášša vindkraftverk vil etter NVEs vurdering føre til at landskapets karakter vil bli endret. Vindturbinene vil være eksponerte i landskapet, og de vil være synlige fra enkelte områder med bebyggelse og kulturminner. Ettersom tiltaket er planlagt langt fra bebyggelse, vurderes det visuelle omfanget dermed som begrenset. Vindkraftverket vil medføre negative virkninger ved at landskapsopplevelsen endres fra å være et ødemarkspreget område, til å kunne oppleves som et industrialisert område.

4.5 Kulturminner og kulturmiljø

NVE konstaterer at det ikke er registrert automatisk fredete kulturminner eller fredete nyere tids kulturminner i planområdet. Det eksisterer lite arkeologisk kunnskap om det aktuelle området, noe som i hovedsak skyldes at det tidligere ikke er gjort arkeologiske befaringer eller registreringer. I følge konsekvensutredningen vurderes potensialet for samiske kulturminner som stort, men det antas at omfanget av kulturminner vil være noe mindre i planområdet enn i lavereliggende dalfører. I influensområdet er det registrert automatisk fredete kulturminner med tilknytning til fjordnære områder ved Repparfjorden, Kokelv og Kvalsundet. I Repparfjorddalen og Klubbukt er det registrert en del kulturminner, og ved sistnevnte er det spor av hustufter fra yngre steinalder. "Stalloen" ved Kvalsundet er en naturformasjon som har vært benyttet som samisk offerstein. Videre er det flere steinblokker med bergkunstmotiver i Kvalsund som er vurdert å ha stor kulturminneverdi. Kvalsund kirke fra 1892 er den eneste bygningen som ble stående igjen etter tyskernes nedbrenning av Finnmark under 2.verdenskrig, og har derfor stor symbolsk og lokalhistorisk verdi. I følge konsekvensutredningen vil vindkraftverket medføre liten eller ingen visuell influens for kulturminnene i influensområdet. Konsekvensgraden er samlet satt til liten negativ for kulturminner og kulturmiljø.

DN og Riksantikvaren har i den tematiske konfliktvurderingen for Fálesrášša vindkraftverk vurdert tiltaket til å ha konfliktkategori B-C (mindre til middels konflikt) for temaet kulturminner og kulturmiljø. Tromsø museum, som etter § 14 i kml er rette myndighet for forvaltning av kulturminner under vann i sjø og vassdrag i Nord-Norge, mener at det er liten sannsynlighet for at tiltaket vil medføre konflikt med kulturminner under vann. Sametinget har fremmet innsigelse til Fálesrášša vindkraftverk på bakgrunn av at de ikke finner fagrapporten for kulturminner og kulturmiljø tilfredsstillende. Sametinget mener at konsekvensvurderingen således er gjort på et for tynt grunnlag.

Finnmark fylkeskommune og Sametinget påpeker i sine uttalelser at § 9 undersøkelser etter kulturminneloven (kml) ikke er oppfylt for det omsøkte vindkraftverket. De er av den oppfatning at undersøkelsesplikten bør oppfylles før konsesjonsvedtak fattes. Fylkeskommunen viser til at det som avbøtende tiltak for Fálesrášša vindkraftverk er foreslått at nettilknytningsalternativ 1 legges om for å unngå nærhet til kulturminner. Det oppgis at fylkeskommunen ikke vil komme med sin endelige uttalelse til søknaden, herunder evt. justert nettilknytningstrasé, før etter at en § 9 undersøkelse er fullført, og evt. søknader om frigiving er fremmet og behandlet. Sametinget gjør oppmerksom på at dersom det gjøres funn av automatisk fredete samiske kulturminner som vil bli berørt av tiltakene, og tiltaket ikke kan endres mht dette, skal det søkes om dispensasjon fra kml § 8. Finnmark fylkeskommune ber NVE innarbeide følgende tekst i eventuelle konsesjonsvedtak

"Undersøkelsesplikten jfr. kulturminneloven § 9 og eventuelle søknad/frigivningsprosesser skal være gjennomført og avsluttet før fysiske inngrep i planområdet iverksettes".

Etter NVEs vurdering er det hensiktsmessig at § 9 undersøkelsene gjennomføres i tilknytning til detaljplan, noe som innebærer at dette normalt gjennomføres etter et eventuelt konsesjonsvedtak. NVE vil ved en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9

skal være oppfylt før bygging av vindkraftverket. NVE vil også understreke at § 9 undersøkelsene kun skal gjennomføres i arealene for atkomst- og internveier, oppstillingsplasser og turbinplasseringene. NVE legger til grunn at tiltakshaver følger opp bestemmelsene i kulturminneloven, herunder § 8 om frigivningsprosesser.

Fálesrášša vindkraftverk vil ikke være synlig fra Kvalsund kirke eller bergkunstmotivene i Kvalsund. NVE konstaterer at vindkraftverket vil være synlig fra enkelte andre kulturminner i influensområdet, herunder "Stalloen" ved Kvalsundet. Etter NVEs vurdering ligger kulturminnene i en slik avstand til vindkraftverket at de visuelle virkningene ikke vil få vesentlig betydning for opplevels- eller formidlingsverdien til disse.

Når det gjelder nettilknytningstraseene, konstaterer NVE at ledningene vil kunne berøre flere registrerte samiske kulturminner ved Skaidiområdet. Nettilknytningsalternativ 2 medfører vesentlige virkninger for flere samiske kulturminner enn nettilknytningsalternativ 1, og flere av disse er automatisk fredet. NVE vil i en evt. konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk sette vilkår om at traseen skal planlegges og justeres slik at den ikke vil medføre vesentlige virkninger for samiske kulturminner.

NVE mener at antall påvirkede kulturminner og -miljøer, kulturminnenes og -miljøenes verdi, avstand til vindkraftverket og graden av påvirkning ikke er av et slikt omfang at hensynet til kulturminner tillegges vesentlig vekt i den samlede vurderingen av Fálesrášša vindkraftverk.

For ytterligere omtale og vurdering av tiltakets visuelle virkninger, vises det til kapittel 4.4 "*Landskap og visuelle virkninger*".

NVE konstaterer at det ikke er oppdaget automatisk fredete kulturminner i planområdet. Det er tidligere ikke gjort arkeologiske befaringer eller registreringer i planområdet. Potensialet for funn av samiske vurderes av utreder som stort, særlig i lavereliggende områder og utenfor planområdet. Ved en eventuell konsesjon vil NVE fastsette vilkår om at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 skal være oppfylt før bygging av vindkraftverket. NVE konstaterer videre at det er registrert kulturminner i influensområdet som er vurdert til å ha middels til stor verdi. Etter NVEs vurdering ligger kulturminnene i en slik avstand til vindkraftverket at de visuelle virkningene ikke vil få vesentlig betydning for opplevels- eller formidlingsverdien til disse.

Når det gjelder de to omsøkte nettilknytningsalternativene, vil begge alternativene kunne berøre flere samiske kulturminner. NVE vil i en evt. konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk sette vilkår om at nettilknytningstraseen skal planlegges og justeres slik at den ikke medfører vesentlige virkninger for samiske kulturminner.

4.6 Friluftsliv

Det fremgår av konsekvensutredningen at planområdet i hovedsak utgjør et uberørt areal som dekker høydedragene Fálesrášša og Doaresjohrášša. Planområdet brukes i noe grad til jakt på fjellrype og isfiske, hovedsakelig av lokalbefolkningen. Adkomstveien fra Brennsvik er planlagt i et turterreng som benyttes til både jakt og børsanking. Planområdet er i kommuneplanen definert som LNFR-område. Det fremgår videre av konsekvensutredningen at det finnes flere friluftsområder av ulik kategori i influensområdet, herunder daler, fjell, elver og fiskevann av betydning for lokalt friluftsliv. Eksempler på friluftsområder i influensområdet er Skaidi Alpin, Repparfjordvassdraget, Repparfjorden og Sammelsundet. I en samlet vurdering av planområdet og influensområdet som helhet, er konsekvensgraden vurdert til middels negativ for friluftsliv og ferdsel.

I følge konsekvensutredningen vil nettilknytningsalternativ 1 lengst sør, nær Skaidi, gå gjennom et område som er skjermet for innsyn til planområdet. Nettilknytningsalternativ 2 vil innebære en trasé over Erdalsfjell/Heargerassa, som er et fjellområde som blir benyttet av lokalbefolkningen til friluftsliv. For ytterligere vurderinger av nettilknytningene, vises det til NVEs samlede vurderinger av nettilknytningsalternativene i kapittel 6.4.

Når det gjelder ising og faren for iskast, ligger planområdet, i følge NVEs isingskart, fordelt med ca 50 % i sjiktet 501-1000 timer pr. år, og for resterende del av området er det forventet ising over 1000 timer pr. år. Dette innebærer at ising vil kunne påregnes ca 40 dager i året i de minst isingsutsatte områdene, og økende for de resterende områdene. I perioder kan det også bli ferdselsbegrensninger i vindkraftverket på grunn av fare for iskast. Ytterligere vurderinger av ising og iskast er omhandlet i kapittel 4.1.

Norges Miljøvernforbund mener at etablering av veier i forbindelse med vindkraftverket vil medføre at området blir mer tilgjengelig for friluftsliv. Organisasjonen er bekymret for at menneskelig aktivitet vil forstyrre reinen og medføre at den trekker vekk fra beite-, luftings- og kalvingsområder. Områdestyret i Vest-Finnmark mener at veinettet til etablerte vindkraftverk har gitt økt friluftaktivitet og åpnet opp for utligjengelige friluftsområder.

NVE legger til grunn at en etablering av et vindkraftverk med tilhørende veinett kan føre til økt bruk av området. Erfaringer fra etablerte norske vindkraftverk, blant annet i Smøla og Lebesby, viser at friluftslivsaktiviteten i vindkraftverk kan være relativt høy, og at syklistene kan bli en ny brukergruppe. Av hensyn til blant annet reindrift, mener NVE at veiene bør stenges med bom for å hindre motorisert ferdsel i vindkraftverket, slik at forstyrrelsesmomentene blir færrest mulig. NVE vil i en evt. konsesjon til Fálesrásša vindkraftverk sette vilkår om at konsesjonær skal avklare bruk av veiene, utover drift og vedlikehold, med berørt reinbeitedistrikt, grunneiere og Kvalsund kommune.

Hammerfest og omegn turlag ber om at det ved en evt. konsesjon settes vilkår om kompenserende tiltak som pålegger konsesjonær å sette av kr 200 000,- per år til et fond for finansiering av tiltak som fremmer friluftsliv. NVE mener spørsmål om en slik kompensasjon vil være et forhold mellom tiltakshaver og turlaget. NVE har ikke anledning til å sette denne type vilkår i en evt. konsesjon til vindkraftverk.

Når det gjelder friluftsliv, mener Fylkesmannen i Finnmark at områder med vindkraft for de fleste vil være lite attraktivt å oppsøke for utøvelse av tradisjonelt friluftsliv, og at opplevelsen av urørt natur også kan bli svekket i randsonene til vindkraftverket. Etter NVEs vurdering vil tiltaket endre opplevelsesverdien av friluftslivet flere steder i og rundt planområdet, særlig for brukergrupper som ønsker å oppleve stillhet og urørt natur. Med økende avstand til vindturbinene vil påvirkningen på friluftslivsområder og turmål bli mindre. NVE konstaterer at Fálesrásša vindkraftverk vil være synlig fra flere friluftslivsområder og turmål i plan- og influensområdet.

Planområdet og tilgrensende områder vil bli berørt av støy som overskrider anbefalte grenseverdier for friluftslivsområder. Etter NVEs vurdering vil ikke støy fra vindkraftverket gjøre området uegnet for friluftsliv, selv om opplevelsen vil være endret. Opplevelsen av støy vil variere fra person til person, og hva som defineres som uønsket lyd er subjektivt betinget. For ytterligere vurderinger av støy, vises det til kapittel 4.10.

Dersom det blir gitt konsesjon til Fálesrásša vindkraftverk, vil NVE sette vilkår om at konsesjonær i løpet av det tolvte driftsåret skal oversende NVE et konkret forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av vindturbinene og tilbakeføring av området ved utløp av

driftsperioden. Alle spor av vindkraftverket vil etter NVEs vurdering være vanskelig å skjule, men planområdet vil i hovedsak tilbakeføres til opprinnelig tilstand gjennom oppfyllelse av NVEs krav.

NVE konstaterer at den relativt beskjedne friluftslivsaktiviteten innenfor planområdet er lokal og at tiltaket ikke vil berøre noen friluftslivsområder av nasjonal- eller regional verdi. Fálesrášša vindkraftverk vil bli synlig fra flere friluftslivsområder og turmål i området, og friluftslivsopplevelsen kan etter NVEs vurdering bli påvirket av dette. Et vindkraftverk kan også medføre virkninger for friluftslivet i form av støy, skyggekast og iskast. Med bakgrunn i at det ikke er noen friluftsområder av nasjonal- eller regional verdi som berøres av tiltaket og at planområdet per i dag er lite brukt til friluftsområde, mener NVE at vindkraftverket ikke i vesentlig grad vil virke negativt inn på den bruken som har eksistert fram til dags dato. En etablering av Fálesrášša vindkraftverk vil etter NVEs vurdering være positivt for brukergrupper som ønsker mer tilrettelegging og bedre fremkommelighet. Av hensyn til blant annet reindrift, mener NVE at veiene bør stenges med bom for å hindre motorisert ferdsel i vindkraftverket, slik at forstyrrelsesmomentene blir færrest mulig.

4.7 Reiseliv og utmarksnæring

Det fremgår av konsekvensutredningen at planområdet ikke er tilrettelagt eller planlagt tilrettelagt for reiselivsaktiviteter. Det nærmeste turistanlegget er Kokelv Sjøhus i Revsbotn, som ligger mer enn 10 km nordøst for vindkraftverket. I tillegg er det flere større turistanlegg på Skaidi, som også ligger mer enn 10 km sørøst for vindkraftverket. I følge konsekvensutredningen vil vindkraftverket ha marginal synlighet eller ikke være synlig fra de aktuelle turistanleggene, og de antas ikke å være sjenerende for deres virksomhet. Der opplyses i konsekvensutredningen at de aktuelle turistanleggene skal være positive til det planlagte vindkraftverket. Når det gjelder utmarksnæring i området, utover reindrift, er bruk av området i og rundt planområdet, i følge konsekvensutredningen, svært begrenset. Eier av området, Finnmarkseiendommen, lar området være tilgjengelig for allmennheten. Konsekvensgraden for utmarksnæring utover reindrift, vurderes som ubetydelig.

Norges Miljøvernforbund mener at turismen i Kvalsund vil trues av en eventuell vindkraftutbygging da store områder med uberørt natur som reisemålsdestinasjon vil forsvinne. NVE legger til grunn at en vindkraftutbygging kan redusere områdets landskapskvaliteter og prege opplevelsen av landskap og natur i influensområdet. For noen kan dette redusere interessen for å besøke området, slik at reiselivsnæringen blir påvirket negativt.

Det er etter det NVE kjenner til ingen reiselivsaktiviteter i planområdet. Vindkraftverket vil være synlig fra flere av fjell- og fjordområdene i kommunen. NVE legger til grunn at reiselivsaktiviteter i influensområdet blant annet omfatter fjellturer og jakt, og at vindkraftverket dermed kan påvirke denne type reiselivsprodukt. NVE konstaterer at turistanlegg i nærområdet er positive til etableringen, og at vindkraftverkene sees på som et mulig tilleggsmarked.

Etter NVEs vurdering kan vindkraftutbygging gi positive virkninger for den lokale reiselivsnæringen. I anleggsperioden vil aktiviteten i området være stor, og det vil være et stort behov for overnattings- og serveringstjenester. Erfaringer fra andre vindkraftverk viser at reiselivsbedrifter kan oppleve positive virkninger også i driftsperioden, blant annet gjennom vedlikeholdsarbeid i vindkraftverket. Økt næringsaktivitet i et område kan etter NVEs vurdering være et bidrag til helårsdrift i lokale reiselivsbedrifter. NVE vil også vise til utviklingen på Smøla, der det har vært stor vekst i reiselivsnæringen etter etableringen av vindkraftverk.

Etter NVEs vurdering vil en vindkraftutbygging medføre små negative virkninger for reiselivet knyttet til jakt- og friluftaktiviteter. En vindkraftutbygging kan etter NVEs vurdering gi

positive virkninger for reiselivsnæringen i området gjennom økt behov for overnattings- og serveringstjenester, særlig i anleggsperioden.

4.8 Naturmangfold

Nedenfor følger en omtale og vurdering av vindkraftverkenes virkninger for naturmangfold, inndelt etter undertemaene naturtyper og vegetasjon, fugl og andre dyrearter. NVE viser til vurdering av kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold i kap. 3.6 i vedlegg 1 og vurdering av samlet belastning i henhold til naturmangfoldloven § 10 i kap. 4.8.5.

4.8.1 NVEs vurdering av virkninger for naturtyper og vegetasjon

Direktoratet for naturforvaltning (DN) viser til at konsekvensutredningen for naturmangfold oppgir at det ikke forekommer viktige naturtyper i planområdet, men at den rødlistede planten isssoleie (nær truet i Norsk rødliste 2010) er registrert. Da området kun er undersøkt med én dags befaring, mener DN at det bør tas inn som avbøtende tiltak at inngrep i soner med verdifull vegetasjon skal unngås.

NVE konstaterer at nettilknytningsalternativ 1 ikke berører kjente forekomster av viktige naturtyper. Nettilknytningsalternativ 2 krysser to viktige naturtyper ved ytre del av Repparfjordelva, hhv. "Stor elverør" og "Gråor-heggeskog". Begge områdene er klassifisert som viktig (B) i henhold til DN-håndbok 13, og er satt til å ha middels verdi i konsekvensutredningen. Lokaliteten med "Stor elverør" ligger langs Repparfjordelva, og det oppgis i Naturbase at lokaliteten er ganske stor, intakt og med noe variasjon. Ingen spesielt sjeldne eller kravfulle arter er funnet i naturtypen. Med hensyn til skjøtsel, opplyser Naturbase om at det beste for naturverdiene stort sett vil være å la området forbli uberørt av inngrep. Når det gjelder naturtypen "Gråor-heggeskog", er dette en blandingsskog med gråor og bjørk langs elva nederst i Repparfjorddalen. Naturtypen anses å være lokalt viktig, og feltsjiktet domineres av vanlige høgstaudearter. Dersom det blir nødvendig å lage et ryddebelte der traseen skal passere naturtypen "Gråor-heggeskog", vurderes konsekvensen å bli middels negativ for naturtypen. Hvis rydding ikke blir nødvendig, vurderes konsekvensen til liten negativ. For naturtypen "Stor elverør" vil det kunne bli direkte virkninger i tilknytning til etablering av mastepunkter, men virkningen vurderes ikke å påvirke naturtypen i stor grad og konsekvensen vurderes i fagrapporten til å bli liten negativ.

NVE legger til grunn at vindturbiner, veier og nettilknytning kan medføre direkte arealbeslag ved lokalitetene med isssoleie, og naturtypene "Gråor-heggeskog" og "Stor elverør", men NVE mener at virkningene for artene og naturtypene vil være små dersom det tas hensyn til dette gjennom plantilpasninger. For ytterligere vurderinger av nettilknytningene, vises det til NVEs samlede vurderinger av nettilknytningsalternativene i kapittel 6.4. Dersom det gis konsesjon, vil NVE sette vilkår om at tiltakshaver skal ta hensyn til forekomster av isssoleie, herunder gjennom undersøkelser av områdene som blir fysisk berørt av tiltaket. Dette skal omtales i en miljø-, transport- og anleggsplan, som skal godkjennes av NVE. I planen skal det redegjøres for hvordan ulemper for naturtyper og vegetasjon/planter kan unngås ved plantilpasninger.

Som en følge av at NVE vurderer at ingen plantearter, verdifulle naturtyper eller vegetasjonstyper vil være truet av tiltaket, mener NVE det ikke er behov for å legge føre-var-prinsippet til grunn, jf. nml § 9.

NVE kan ikke se at etablering av vindkraftverket vil være i strid med forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer, jf. naturmangfoldloven § 4, dersom det tas hensyn til verdifulle arter og naturtyper i detaljplanleggingen av tiltaket. NVE vil i en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan. I planen skal det redegjøres for hvordan ulemper for naturtyper og vegetasjon/planter kan unngås ved plantilpasninger, jf. prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder nml. § 12. Når

det gjelder de omsøkte nettilknytningsalternativene, konstaterer NVE at alternativ 1 ikke berører noen kjente viktige naturtyper, og at nettilknytningsalternativ 2, som krysser to viktige naturtyper ved ytre del av Repparfjordelva, således vil gi størst virkninger for naturtyper og vegetasjon. For NVEs samlede vurdering av nettilknytningsalternativene, vises det til kapittel 6.4.

4.8.2 NVEs vurdering av virkninger for fugl

I følge konsekvensutredningen er planområdet leveområde for vanlige arter som spurvefugl, boltit, fjæreplytt og fjellrype. Det antas at influensområdet har et noe større spekter av fuglearter, sammenlignet med planområdet. Dette har sammenheng med at influensområdet huser mer fugl enn det relativt sterile fjellplataet som dominerer planområdet. Det oppgis i konsekvensutredningen at fuglefaunaen i fjellsiden som omgir planområdet er lite kjent. Den samlede konsekvensgraden for fugl er vurdert til å være liten til middels negativ.

Flere av høringsinstansene uttrykker bekymring for tiltakenes virkninger for fugl. I den tematiske konfliktvurderingen fra DN er virkningene for naturmiljø totalt sett vurdert til stor konflikt, kategori D. Det vises til at planområdet kan være hekkeområde for truede arter, og således av stor verdi.

Snøugle

I konsekvensutredningen oppgis det at det er observert snøugle (sterkt truet) ved Fálesrášša, men området er vurdert til i hovedsak å være et område som snøglen bruker utenfor hekkesesongen. NVE har i løpet av saksbehandlingsprosessen blitt gjort kjent med at det i Kvalsund kommune er dokumentert hekking av snøugle.

Snøugle er en sirkumpolar nomadisk art med syklisk opptreden, og den har trolig ikke årlig hekking i Norge. Arten er avhengig av spesielt gode smågnagerbestander for å reproducere, og forekomst i Norge betinger derfor bestandstopper for smågnagere. I følge Artsdatabanken har det vært en reduksjon i hekkfrekvens i Norge de siste 20 årene, og det antas at antall reproduktive individer er under 50 stk. Den årlige bestanden av snøugle i Norge er svært begrenset, og enkelthendelser knyttet til bortfall av individer kan derfor ha negative effekter for arten på nasjonalt nivå.

NVE konstaterer at snøugle ikke er påvist innenfor planområdet, men at området vurderes av fagutredere til å være et potensielt snøuglehabitat. NVE har gjennomgått opplysningene fra DN og vurderer at planområdet ikke er et viktig funksjonsområde for snøugle. Etter NVEs vurdering vil ikke en etablering av Fálesrášša vindkraftverk medføre vesentlig negative virkninger for snøuglebestanden eller påvirke forvaltningsmålet for arten, jf. nml. § 5.

Rovfugl

Det er ikke registrert hekkelokaliteter for rødlistede arter i planområdet. Det fremgår av konsekvensutredningen at det i influensområdet finnes hekkelokaliteter for kongeørn og fjellvåk, og at jaktfalk (nær truet) og havørn også antas å hekke her.

Havørn er en norsk ansvarsart, som betyr at Norge er forpliktet til å opprettholde en levedyktig bestand. Erfaringer fra Smøla viser at havørnen er kollisjonsutsatt, men at den lokale havørnbestanden ikke har gått ned etter at Smøla vindkraftverk ble etablert. NVE konstaterer at det er en positiv bestandsutvikling for havørn i Norge. Når det gjelder kongeørn, er det en viss risiko for kollisjon med vindturbiner i forbindelse med jakt. Kongeørn var tidligere rødlistet som "nær truet", men er nå definert som "livskraftig". Det er for tiden trolig vekst i Norges kongeørnbestand.

NVE konstaterer at kongeørn og havørn trolig bruker planområdet som jaktområde. Etter NVEs vurdering har potensielt viktige næringsdyr for rovfuglene lav tetthet i planområdet, og det antas derfor at planområdet ikke er territoriets viktigste næringsområde for artene. Både kongeørn og havørn er etablerte arter i Finnmark. Etter NVEs vurdering er det lite sannsynlig at enkelthendelser knyttet til bortfall av individer kan påvirke bestanden på nasjonalt nivå. Den nærmeste kjente hekkelokaliteten for kongeørn er ca fem km fra planområdet, og videre anses ikke planområdet for å være et viktig funksjonsområde for arten. Fálesrášša vindkraftverk vil etter NVEs vurdering ikke alene påvirke bestandsutviklingen for havørn og kongeørn i Finnmark. De norske bestandene for havørn og kongeørn er økende og livskraftig, og NVE finner at evt. kollisjoner for artene ikke er i strid med forvaltningsmålet for artene, jf. nml. § 5.

Jaktfalk er kategorisert som ”nær truet” i Norsk rødliste 2010. Arten er observert nær planområdet, men det er ingen kjente hekkel plasser i eller tett opptil planområdet. Jaktfalken skifter ofte reirplass da den hekker i brukte reir av fjellvåk og ravn. Hvis jaktfalken bruker planområdet til næringsøk eller ferdsel mellom hekkel plass og næringsområder, kan jaktfalken være utsatt for kollisjon med vindturbinene. Basert på eksisterende kunnskap vurderer NVE imidlertid risikoen for kollisjon som lav, men kollisjonsrisikoen med vindturbiner vil alltid være tilstede. I følge opplysninger i Artsdatabanken vurderes den norske bestanden av jaktfalk å være mellom 1000 og 2000 reproduserende individ, og særlig bestanden i Nord-Norge antas å være større enn tidligere antatt. Den norske bestanden er stabil og har hatt en relativt god produksjon i den siste tiårsperioden. NVE legger til grunn at kollisjonsrisikoen for jaktfalk anses som lav og at den norske bestanden av jaktfalk har vært stabil over en lengre periode, og med vekst i den aktuelle regionen. Etter NVEs vurdering vil ikke en eventuell etablering av Fálesrášša vindkraftverk påvirke den lokale, regionale eller nasjonale bestanden av jaktfalk, jf. nml § 5.

Ved befaringen i forbindelse med konsekvensutredningen ble det oppdaget en hekkelokalitet for fjellvåk i fjellsidene sør for planområdet, og det antas at det finnes flere mulige reirplasser. I følge konsekvensutredningen er det mulig at fjellvåk jakter i planområdet. Fjellvåk er ikke lenger en rødlistet art, og blir dermed regnet som livskraftig i Norge. Den lokale bestanden ved planområdet kan bli påvirket av tiltaket. Virkningene kan være knyttet både til kollisjon med vindturbiner og kraftledninger, og til forstyrrelse. På grunnlag av statusen som livskraftig art og omfang av arten i området, vil virkningene likevel være så begrenset at dette ikke vektlegges i NVEs avveining.

Fugletrekk

Bortsett fra lokalt trekk av ryper har det i følge konsekvensutredningen ikke fremkommet noen opplysninger om at området skal være viktig for trekk av fugl. Da det heller ikke er noe i terrengforhold eller beliggenhet som tilsier at området er en viktig trekkroute, vurderes virkningsomfanget for trekk- og rastefugler å bli lite. Ut fra dette beslutningsgrunnlaget har NVE vurdert at tiltaket ikke vil ha betydning for bestandsutviklingen for truede og sårbare fuglearter i fugletrekk.

Fugl i og ved adkomstveien og nettilknytningsalternativene

NVE konstaterer at nettilknytningsalternativ 1 vil krysse to dalfører som er antatt å kunne fungere som ledelinjer for fugl i området. Traseen passerer også fjellet Cinkarášša, som skal være et område med høy tetthet av rype. I følge konsekvensutredningen vil nettilknytningsalternativ 2 kunne berøre viktige funksjonsområder for kongeørn og fjellvåk. Traseen går tett innpå raste- og yngleområder for flere fuglearter ved Repparfjordbotn. NVE konstaterer at begge nettilknytningsalternativene vil kunne berøre funksjonsområder for fugl. Etter NVEs vurdering vil nettilknytningsalternativ 1 ha minst negativ virkning på fugl, da nettilknytningsalternativ 2 er planlagt nær hekkeområdet til kongeørn og

fjellvåk og en utbygging av kraftledning i dette områdes vurderes å kunne påvirke hekkesuksessen til artene. For NVEs samlede vurdering av nettilknytningsalternativene, vises det til kapittel 6.4.

I en vurdering av trasé for adkomstvei til vindkraftverket konstaterer NVE at adkomstveien er planlagt i et område med hekkelokaliteter for sangsvane (tidligere rødlistet) og at området er beiteområde for lommer. Etter hva NVE er kjent med, er dette smålom, som er kategorisert som en livskraftig art i Norsk rødliste 2010. NVE konstaterer at de norske bestandene for sangsvane og smålom er økende og livskraftig, og NVE finner at en evt. utbygging av adkomstveien til Fálesrášša vindkraftverk ikke er i strid med forvaltningsmålet for artene, jf. nml. § 5.

Med utgangspunkt i at de oftest forekommende artene i området ikke er truede eller nær truede, og at planområdet ligger i et område med lav tetthet av fugl, finner NVE at utbygging av vindkraft i det omsøkte området i utgangspunktet ikke vil være i strid med forvaltningsmålet for arter, jf. naturmangfoldloven § 5. Etter NVEs vurdering kan tiltaket ha negativ effekt på bestanden av havørn og kongeørn regionalt, men artene er livskraftige og tiltaket vil i liten grad påvirke muligheten for å nå forvaltningsmålet jf. nml § 5.

NVE vil i en eventuell konsesjon sette vilkår om at eventuelle hekkelokaliteter for rødlistede fuglearter skal hensyntas i anleggsperioden, jf. nml § 12. Dette skal omtales spesifikt i en miljø-, transport- og anleggsplan. Det vil også settes vilkår om at veiene i vindkraftverket ikke skal være åpne for allmenn motorisert ferdsel, slik at forstyrrelsene for sårbare arter i området reduseres.

NVE vil i eventuell konsesjon sette vilkår om at det kan gjennomføres undersøkelser av virkninger for naturmangfold i driftsperioden, dersom NVE mener det er behov for dette.

Det er ikke registrert hekkelokaliteter for rødlistede fuglearter innenfor planområdet. Etter NVEs vurdering kan utbygging av Fálesrášša vindkraftverk med tilhørende nettilknytning medføre tap av enkeltindivider av flere rovfuglarter. Med utgangspunkt i at de oftest forekommende artene i området ikke er truede eller nær truede, og at den samlede tettheten av fugl i planområdet antas å være lav, finner NVE at utbygging av vindkraft i planområdet i ikke er i strid med forvaltningsmålet for arter, jf. nml § 5. Som en følge av at NVE vurderer at ingen rødlistede fuglearter vil være truet av tiltaket, mener NVE det ikke er behov for å legge føre-var-prinsippet til grunn, jf. nml § 9.

Ved en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at eventuelle rødlistede fuglearter skal hensyntas i anleggsperioden, jf. nml § 11 og 12. Dette skal omtales spesifikt i en miljø-, transport- og anleggsplan.

4.8.3 NVEs vurdering av virkninger for andre dyrearter

Norges Miljøvernforbund og Fylkesmannen viser til at det skal være registrert jerv og gaupe i og ved planområdet. I følge konsekvensutredningen inngår planområdet sannsynligvis i et yngleområde for jerv og et trekkområde for gaupe. På bakgrunn av dette vurderes det i konsekvensutredningen at området har stor verdi. Under anleggsfasen er det trolig at jerv og gaupe vil unngå en sone rundt området hvor det er anleggsaktivitet. Konsekvensutredningen oppgir at det er vanskelig å forutsi hvordan dyrene vil reagere på vindkraftverket under driftsfasen, men legger til grunn at gaupe kan være tilpasningsdyktig til menneskelig aktivitet. Konsekvensutredningen viser til at jerven er sky, og at den trolig vil unngå vindkraftverket i større grad enn gaupa. Vindkraftverket vil kunne fungere som en barriere og redusere leveområder og mulige trekkveier over fjellet. På bakgrunn av dette, er konsekvensen for driftsfasen for andre dyrearter vurdert til å være middels negativ.

Jerv er vurdert som "sterkt truet" i Norsk rødliste 2010. Stammene i Norge og Sverige synes å være stabile til økende med en kvoteregulert jakt på jerv i Norge og et lite lovlig uttak i Sverige. I følge tall fra Rovdata fra november 2012, har det i rovviltregion 8 (Troms og Finnmark) vært en økning på 18 til 28 valpekull fra 2011 til 2012. Gaupe er registrert som "sårbar" i Norsk rødliste 2010. NVE registrerer at bestanden er i positiv utvikling, ettersom den er nedgradert fra "sterkt truet" i rødlisten 2006. Det er i dag kvoteregulert jakt på gaupe i Norge. I følge Rovdata ligger bestandsveksten av gaupe over bestandsmålet i rovviltregion 8, men det påpekes at forvaltningsregionen deler en familiegruppe med en annen region.

NVE konstaterer at planområdet per i dag inngår i et område med lite menneskelig aktivitet. Etablering av et vindkraftverk med tilhørende infrastruktur vil endre denne situasjonen, noe som igjen vil kunne medføre forstyrrelse for sensitive arter. I følge konsekvensutredningen er det lav forekomst av pattedyr innenfor planområdet, og området blir sannsynligvis mest besøkt av trekkende dyr og streifyr. NVE konstaterer at det er usikkert hvordan pattedyrene vil reagere på vindkraftverket under driftsfasen, men er enig med vurderingen i konsekvensutredningen hvor det vises til at gaupe er relativt tilpasningsdyktig til menneskelig aktivitet og at det derfor ikke er usannsynlig at gaupa vil fortsette å trekke gjennom området også når vindkraftverket er i drift. Når det gjelder jerven, er denne mer sky og den vil trolig unngå vindkraftverket i større grad. Det antas at et jervepar har yngleområde i influensområdet. NVE konstaterer at tall fra Rovdata viser at bestandsstatus for gaupe og jerv i regionen har en positiv trend, hvor gjennomsnittet av ynglinger i perioden 2010-2012 ligger over bestandsmålene. NVE legger til grunn at de regionale bestandene for gaupe og jerv er økende, og NVE finner at en evt. utbygging av Fálesrášša vindkraftverk ikke er i strid med forvaltningsmålet for artene, jf. nml. § 5. Det antas at jerven har hi i influensområdet. NVE vil i en eventuell konsesjon sette vilkår om at anleggsarbeid skal unngås tett opptil evt. hilokaliteter for jerv i artens mest sårbare perioder, jf. nml § 12. Dette skal omtales spesifikt i en miljø-, transport- og anleggsplan. Det vil også settes vilkår om at veiene i vindkraftverket ikke skal være åpne for allmenn motorisert ferdsel, slik at forstyrrelsene for sårbare arter i området reduseres.

I kystområdene rundt planområdet finnes det forekomster av oter. Oter er registrert som "sårbar" i rødlisten 2010, men det er knyttet stor usikkerhet til bestandsindeksen. I følge konsekvensutredningen er det ikke kjent, og det antas som lite sannsynlig, at oter skal ha noen viktige funksjonsområder i planområdet. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det finnes funksjonsområder for oter i tilknytning til adkomstvei og nettilknytning. NVE kjenner ikke til forskning som tilsier at oter skyr kraftledningsgater. Det er kjent at den norske oterbestanden har blitt redusert pga påkjørsel av biler når den krysser veier. Etter NVEs vurdering vil den planlagte adkomstveien være lite trafikkert og ikke være åpen for allmenn motorisert ferdsel. Etter NVEs vurdering vil tiltaket ikke å ha noen vesentlig virkning for bestanden oter, og således ikke være i strid med forvaltningsmålet for oter, jf. nml. § 5.

Fylkesmannen viser til at det kan finnes forekomster av fjellrev (kritisk truet) i området. NVE har underveis i saksbehandlingsprosessen ikke funnet dokumentasjon i Naturbase, Artskart eller andre kilder om at det finnes fjellrev i området, men det er gjort en enkeltobservasjon av arten i kommunen i 2008. NVE legger til grunn at planområdets lokalisering mht høyde over havet og nordlig breddegrad, gjør at dette er et sannsynlig habitat for fjellrev. NVE er ikke kjent med at det skal være registrert fjellrevhi i eller ved planområdet. NVE konstaterer at det kun forekommer én enkeltobservasjon av fjellrev i Kvalsund kommune, og at det ikke foreligger dokumentasjon på at planområdet skal være et viktig funksjonsområde for arten. NVE finner at en evt. utbygging av Fálesrášša vindkraftverk ikke er i strid med forvaltningsmålet for fjellrev, jf. nml. § 5.

Når det gjelder andre dyrearter utover de rødlistede som er nevnt ovenfor, vil tiltaket etter NVEs vurdering ha ubetydelige virkninger i og ved planområdet, herunder elg, hare og lemen. NVE legger til

grunn at anleggsarbeid og andre endringer som følge av etablering av vindkraftverket, vil kunne gi en forstyrrelseeffekt for andre dyrearter. I anleggsperioden er det sannsynlig at viltet skremmes fra området på grunn av forstyrrelser og stor aktivitet. Erfaringer viser at i en driftsituasjon tilpasser viltet seg anlegget og venner seg til de tekniske konstruksjonene over tid.

Som en følge av at NVE vurderer at ingen rødlistede dyrearter vil være truet av tiltaket, mener NVE det ikke er behov for å legge føre-var-prinsippet til grunn, jf. nml § 9.

Etter NVEs vurdering kan vindkraftverket påvirke dyrelivet i området negativt ved økt aktivitet og forstyrrelse. Etter NVEs vurdering vil det være virkningene i anleggsfasen som er av størst betydning for dyrene, men dyrene forventes å tilpasse seg vindkraftverket etter noe tilvenningstid.

Det kan forekomme jerv og gaupe i og ved planområdet. NVE legger til grunn at de regionale bestandene for gaupe og jerv er økende, og NVE finner at en evt. utbygging av Fálesrášša vindkraftverk ikke er i strid med forvaltningsmålene for artene, jf. nml. § 5. Ved en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at eventuelle hilokaliteter for jerv skal hensyntas i anleggsperioden, jf. nml § 11 og 12. Dersom det gis konsesjon, vil NVE også sette vilkår om at konsesjonær skal stenge adkomst og internveier for allmenn motorisert ferdsel, slik at forstyrrelsesmomentene for dyrelivet blir færrest mulig.

4.8.4 Vurdering av samlet belastning i henhold til prinsippene i naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut i fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Ifølge forarbeidene (Ot.prp. 52 (2008-2009) s. 381-382) er det effekten på naturmangfoldet som skal vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan. For å kunne gjøre dette er det nødvendig med kunnskap om andre tiltak og påvirkning på økosystemet, hvor det både skal tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep. NVE vil først presentere eksisterende og planlagte inngrep som anses som relevante for vurderingene om samlet belastning. Deretter vurderes samlede virkninger for viktige naturtyper og arter som vil bli berørt av flere tiltak.

Andre vindkraftprosjekter i regionen

I Kvalsund kommune er det planlagt ytterligere ett vindkraftverk, Kvalsund vindkraftverk. Kvalsund vindkraftverk er lokalisert på sørsiden av Repparfjorden, i områdene ved Guoirratrášša og Saharášša. Det er videre omsøkt et vindkraftverk på Tyven på Kvaløya i Hammerfest kommune. NVE viser her til vedtak av 11.1.2013 hvor Kvalsund og Hammerfest vindkraftverk får avslag på konsesjonssøknadene. Med bakgrunn i dette, vil NVE ikke inkludere de to avslåtte konsesjonssøknadene i de videre vurderingene av samlet belastning for naturmangfold.

I Måsøy kommune er det ett etablert og ett omsøkt vindkraftverk; Havøygavlen vindkraftverk og Snevfjord vindkraftverk. Disse vindkraftverkene ligger hhv ca 45 og 20 km fra Fálesrášša vindkraftverk.

Andre inngrep

NVE har to vannkraftverk til behandling i Kvalsund kommune, Indre Erdal Kraftverk og Korselva kraftverk. Videre er Nedre og Øvre Porsa kraftverk etablerte vannkraftverk i Kvalsund kommune.

Med hensyn til forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 vil vannkraftverkene og kraftledningene/vindkraftverkene i det vesentlige ha virkninger for helt ulike arter og funksjoner i økosystemet. Vannkraftverk påvirker i hovedsak flora og fauna tilknyttet eller i umiddelbar nærhet av

vannstrengen som berøres. NVE mener på bakgrunn av dette at bygging av vindkraftverk sjelden vil forsterke virkninger av vannkraftverk. NVE har vurdert de relevante vannkraftprosjektene i Kvalsund, og funnet at de ikke vil medføre samlede virkninger med kraftledningene og vindkraftverkene som vil være i strid med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Statnett har fremmet en melding om en ny 420 kV ledning mellom Skaidi og Varangerbotn. Når det gjelder 420 kV Skaidi-Varangerbotn, konstaterer NVE at dette prosjektet er på meldingsstadiet og at virkninger for naturmangfold ennå ikke er utredet. NVE legger derfor til grunn at virkninger for naturmangfold gjøres ved sluttbehandlingen av søknaden om 420 kV-ledning Skaidi-Varangerbotn.

I Kvalsund kommune har Hammerfest Energi søkt om etablering av en transformatorstasjon i Repparfjord, med en kort 33 kV ledning for forsyning av planlagte Nussir gruver, ved gamle Folldal verk. Ut i fra NVEs kjennskap til prosjektet er det ikke gjennomført befaringer mht fugl i dette prosjektet, da det i utredningsfasen kom signaler på at gruvedrift med landdeponi trolig ikke er realiserbart. NVE konstaterer at dette prosjektet fremdeles er på planleggingsstadiet, og forutsetter derfor at konkrete virkninger av dette gruveanlegget og sumvirkninger vurderes under konsesjonsbehandlingen av disse.

NVE meddelte 2.5.2012 konsesjon til 420 kV ledning fra Balsfjord til Hammerfest. Fra Skaidi til Hammerfest er ledningen vedtatt i parallell med to eksisterende 132 kV ledninger, med ny transformatorstasjon i Skaidi. Planområdet til Fálesrášša vindkraftverk ligger ca 9 km fra 420 kV ledningen.

I Skaidi i Repparfjorddalen har det i den senere tid vokst frem store hyttefelt og det er etablert et alpinanlegg i området, Skaidi Alpin.

NVE kjenner ikke til andre prosjekter som er av en slik karakter at de anses som relevante for vurderingene om samlet belastning. Etter NVEs vurdering er kunnskapsgrunnlaget tilstrekkelig for at samlede virkninger for naturmangfold kan vurderes, jf. naturmangfoldloven § 8.

4.8.5 Samlet belastning i henhold til naturmangfoldloven

Når det gjelder naturmangfold begrenser vindkraftverk seg i all hovedsak til å kunne ha en påvirkning på fugl. I vurderingene av samlede virkninger er det derfor i hovedsak fokusert på virkninger og forvaltningsmål, jf. naturmangfoldloven § 5, for fugl. Naturtyper og flora vil til en viss grad kunne påvirkes der det etableres master, vindturbiner og veier. Samlede virkninger for sårbare og truede naturtyper og floraarter er derfor også vurdert. Da det kan forekomme jerv, gaupe, oter og fjellrev (alle rødlistet) i området, er samlet belastning også vurdert for disse artene. Vurderingene er spesifikke for hver enkel naturtype og art. Det er viktig å påpeke at det er betydelig rom for tilpasninger og avbøtende tiltak ved bygging av energianlegg, som reduserer negative virkninger av utbyggingene.

Naturtyper, vegetasjon og flora

For Fálesrášša vindkraftverk legger NVE til grunn at vindturbiner, veier og nettilknytning vil kunne føre til direkte arealbeslag ved lokaliteter med issøleie (nær truet), og naturtypene "Gråor-heggeskog" og "Stor elverør". NVE mener imidlertid at virkningene for artene og naturtypene vil være små dersom det tas hensyn til dette i detaljplanleggingen av tiltaket. NVE konstaterer at det ikke er kjente naturtypelokaliteter eller spesielle botaniske funn langs 420 kV-traseen i Kvalsund. Når det gjelder planene om utbygging av Nussir, konstaterer NVE at tiltaket berører et viktig brakkvannsdelta (prioritert naturtype), naturtypen kalkrike områder i fjellet, den sårbare vegetasjonstypen rikt våtsøleie og grannsildre (nær truet).

Etter NVEs vurdering vil ovennevnte tiltak ikke berøre de samme naturtypene eller rødlistede planteartene og de samlede virkningene av tiltakene på naturtyper, vegetasjon og flora vil således være ubetydelige.

På dette grunnlag mener NVE at tiltakene samlet sett ikke vil være i strid med forvaltningsmålene for naturtyper og økosystemer jf. naturmangfoldloven § 4 og forvaltningsmålene for floraarter, jf. naturmangfoldloven § 5.

Samlet belastning for fugl

Innerst i Repparfjorden er det et hekkeområde hvor det blant annet er registrert storspove, som er vurdert som "nær truet" i Norsk rødliste 2010. I Repparfjorddalen er det registrert bergand og sædgås, begge vurdert som "sårbar", i tillegg til dverggås som er vurdert som "kritisk truet". NVE vurderer det som lite trolig at etablering av Fálesrášša vindkraftverk, i tillegg til 420 kV ledningen, vil ha noen vesentlig innvirkning på fuglebestanden i dette området. NVE konstaterer at kraftledningen er planlagt vesentlig nærmere disse områdene enn vindkraftverket, og antar at etablering av vindkraftverk i liten grad vil forsterke kraftledningens eventuelle påvirkning på naturmangfoldet i området. Det kan ikke utelukkes at vindturbinene eller kraftledningene kan utgjøre en kollisjonsrisiko for enkeltindivider av disse artene. Hovedgrunnen til bestandsnedgangen for disse artene er imidlertid relatert til endringer i landbruk/fiske og menneskelig forstyrrelse. Etter NVEs vurdering vil ikke kollisjoner med tekniske installasjoner ha betydning for bestandsutviklingen. Etter NVEs vurdering vil ikke tiltakene påvirke lokal, regional eller nasjonal bestandsutvikling for storspove, bergand, sædgås og dverggås, jf. § 5 i nml.

Etter NVEs vurdering vil ikke en etablering av Fálesrášša vindkraftverk alene medføre vesentlig negative virkninger for den nasjonale snøuglebestanden. Dersom snøuglas leveområde også vil berøres av ny 420 kV ledning langs Repparfjorden, gjenåpningen av Nussir gruver og videre hytteutbygging, kan imidlertid den samlede belastningen medføre at bestandsutviklingen blir påvirket. Det er imidlertid usikkerhet rundt både lokalisering av leveområder og arealinngreps virkninger for snøugle. NVE har i Bakgrunn for vedtak av 2.5.2012 for 420 kV ledningen Balsfjord-Hammerfest lagt til grunn at det ikke kan vurderes konkret om den planlagte ledningen utgjør en økt risiko for snøugle. Med så stor aksjonsradius og vekslende forekomst av arten, mener imidlertid NVE det er rimelig å legge til grunn at ledning i den konsesjonsgitte traseen ikke representerer større risiko enn andre inngrep eller traseer. NVE er ikke kjent med at virkninger for snøugle er utredet i forbindelse med planene om videre hytteutbygging i området. NVE konstaterer at i konsekvensutredningen for gruvedrift ved Nussir vises det til at påvirkning av det mest realiserbare alternativet med sjødeponi, er vurdert som neglisjerbar for hekkende rovfugl og evt. snøugle i fjellområdene. Etter NVEs syn er det vanskelig å si noe sikkert om faktiske virkninger av flere inngrep i samme område. NVE vil her vise til at vi i vedtak av 11.1.2013 ga avslag til søknad om Kvalsund vindkraftverk, bl.a. mht mulige virkninger for snøugle. Etter NVEs vurdering ville en evt. konsesjon til både Kvalsund og Fálesrášša vindkraftverk kunne medføre samlede virkninger for snøugle. Med bakgrunn i avslag til Kvalsund vindkraftverk og dagens kjennskap til forekomster snøugle i området, finner NVE ikke grunn til å tro at de øvrige etablerte og planlagte tiltakene i området vil gi samlede virkninger for den nasjonale bestanden av snøugle, jf. nml § 5.

Samlet belastning for andre dyrearter

NVE kjenner ikke til forskning som tilsier at jerv, gaupe eller oter skyr kraftledningsgater, og vurderer i Bakgrunn for vedtak for 420 kV ledning Balsfjord-Hammerfest av 2.5.2012 at tiltaket alene ikke vil ha noen virkning for bestanden av jerv, gaupe eller oter, verken lokalt, regionalt eller nasjonalt. NVE er også kjent med at jerv og gaupe benytter tiltaksområdet for planlagte Nussir gruver som

leveområder. Utover trekklei for gaupe sørvestover mellom Folldal og Neverfjord, finnes det ingen kjente funksjonsområder for artene i influensområdet. NVE viser videre til vurderingene av jerv og gaupe i kapittel 4.8.3 ovenfor, hvor vi legger den regionale bestandsveksten til grunn og vurderer at en evt. utbygging av Fálesrášša vindkraftverk ikke er i strid med forvaltningsmålene for jerv og gaupe.

Det finnes ingen kjente hilokaliteter eller andre funksjonsområder for oter i prosjektområdet ved Nussir, men den skal være hyppig observert i området. NVE mener videre at Fálesrášša vindkraftverk ikke vil ha noen virkning for bestanden av oter.

Når det gjelder fjellrevens utbredelse i Kvalsund, konstaterer NVE at det ikke er noen kjente lokaliteter av fjellrev i eller i nærheten av hverken planområdet for vindkraftverket eller 420 kV ledningen. Det er ikke oppgitt i konsekvensutredningen for Nussir at det skal være kjente forekomster av fjellrev i eller ved planområdet for gruvedriften. I følge Artskart er nærmeste kjente registrering av fjellrev gjort i nabokommunen Porsanger.

Etter NVEs vurdering vil de ovennevnte tiltakene samlet sett ikke ha vesentlige virkninger for rødlisteartene jerv, gaupe, oter og fjellrev.

NVE har i det ovenstående redegjort for samlet belastning på økosystemet knyttet til det omsøkte tiltaket, sett i sammenheng med andre tiltak i området som kan påvirke økosystemet.

Etter en samlet vurdering av eksisterende og planlagte tiltak i området, mener NVE at tiltaket sammen med andre påvirkninger ikke vil være i strid med forvaltningsmålene for naturtyper og økosystemer jf. naturmangfoldloven § 4 og forvaltningsmålene for arter, jf. naturmangfoldloven § 5. Som en følge av at NVE vurderer at ingen verdifulle naturtyper, arter eller økosystem vil være truet av den samlede belastningen av flere tiltak i området, mener NVE det ikke er behov for å legge føre-var-prinsippet til grunn, jf. naturmangfoldloven § 9. Vi legger til grunn at kravene til vurdering av samlet belastning etter naturmangfoldloven § 10 er oppfylt.

4.9 Inngrepsfrie naturområder (INON) og vernede områder

Etablering av Fálesrášša vindkraftverk vil medføre en INON-reduksjon på totalt 53,7 km² ved valg av alternativ 1 for nettilknytning og 61,7 km² ved valg av nettilknytningsalternativ 2. Tiltaket vil medføre at INON-kategorien "villmark fra fjord til fjell" nesten opphører i det inngrepsfrie området. Samlet konsekvensgrad for INON som følge av Fálesrášša vindkraftverk, er satt til stor negativ.

Fylkesmannen etterlyser informasjon om hvor stor prosentandel av de inngrepsfrie naturområdene i Finnmark som berøres som følge av det omsøkte tiltaket. NVE konstaterer at en evt. utbygging vil medføre en INON-reduksjon på enten 53,7 eller 61,7 km², avhengig av valgt nettløsning. Dette tilsvarer ca 1,4 promille av det totale INON-arealet i Finnmark. Totalt INON-areal i Finnmark var i 2008 på 37 930 km².

Norges Miljøvernforbund påpeker at vindkraftverk er arealkrevende anlegg, og de mener at en utbygging av vindkraftverket vil redusere inngrepsfrie naturområder, herunder villmarkspregede områder, uakseptabelt mye. Fylkesmannen mener at vindkraftverk bør etableres i områder som ligger nær områder med etablerte inngrep, dette for å unngå at villmarkspregede områder bygges ned. NVE legger til grunn at reduksjon av INON ofte vil være en følge av etablering av vindkraftverk. Det har siden midten av 1990-tallet vært en politisk målsetning om at inngrepsfrie naturområder i størst mulig grad skal bevares for fremtiden. Regjering og Storting påpeker at INON er viktige blant annet av hensyn til nasjonal arv og identitet, friluftsliv og biologisk mangfold. NVE mener at vindkraftverk må lokaliseres der vindressursen er god og i områder uten bebyggelse. Disse områdene er ofte definert som INON. NVE konstaterer at en utbygging av Fálesrášša vindkraftverk vil medføre tap og

omklassifisering av inngrepsfrie naturområder. På landsbasis kan 45 % av Norges landareal (unntatt Svalbard) defineres som inngrepsfritt. I 2008 kunne ca 37 930 km² av arealet i Finnmark fylke defineres som inngrepsfritt. Dette tilsvarer 77,8 % av totalt landareal i Finnmark. Videre var 11,7 % av Norges landareal definert som villmarkspreget område. I Finnmark er 37,5 % av arealet definert som villmarkspreget.¹ Finnmark er det fylket i Norge som har størst areal av inngrepsfrie områder, og fylket har nesten like stort areal med villmarkspregete områder som resten av landet til sammen. Den uberørte naturen i Finnmark er viktig i både lokal, nasjonal og internasjonal sammenheng. NVE konstaterer at en etablering av Fálesrášša vindkraftverk vil medføre at alle soner av inngrepsfrie naturområder, inkludert villmark, blir redusert.

NVE konstaterer at deler av planområdet til Fálesrášša vindkraftverk ligger innenfor nedslagsfeltet til hhv Kokelva og Repparfjordelva. Vassdragene er vernet mot kraftutbygging, og vurdert til å ha stor verdi. Det oppgis i søknaden at dersom det tas normale hensyn ved detaljplanlegging og anleggsarbeid, vil vassdragene bli lite berørt. Konsekvensgraden er vurdert til ubetydelig til liten negativ for de vernede vassdragene.

Kokelva er vernet i Verneplan I for vassdrag fra 1973, mens Repparfjordelva ble vernet Verneplan III fra 1986. Planområdet omfattes dermed av Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for vernede vassdrag. I Verneplan I ble det spesielt lagt vekt på å sikre vassdrag med store landskaps- og friluftsverdier, men også verdien for vilt, fisk og naturvern. Verneverdiene til Repparfjordelva er knyttet til biologisk og geologisk mangfold, jakt, fiske og friluftsliv.

NVE deler fagutreders syn på at verneverdiene ikke påvirkes vesentlig da inngrepene skjer i utkanten av nedbørsfeltene i høyereliggende områder. NVE vil i en evt. konsesjon sette vilkår om at anlegget skal bygges, drives og vedlikeholdes i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan. Herunder skal tiltak for å redusere mulige virkninger for vernede vassdrag beskrives.

I følge konsekvensutredningen ligger Repparfjord naturminne på nordsiden av Repparfjorden, ca 6 km fra planområdet. På grunn av avstand og topografi vil det være et begrenset antall av vindturbinene som vil være synlige fra naturminnet. NVE konstaterer at nettilknytningsalternativ 2 vil gå nær Repparfjord naturminne. Formålet med fredningen er å bevare et område med klare hevede bergterasser som ble dannet av havet for ca 10 000 år siden. I verneforskriftene står det bl.a. *"Alle inngrep i området som direkte eller indirekte kan skade forekomsten er forbudt, som f.eks. uttak eller utfylling av masse, oppføring av bygninger eller andre anlegg og faste innretninger, bygging av veier, strekking av kabler samt henleggelse av avfall."* Etter NVEs vurdering vil virkningen for verneområdet kun bli visuell, da nettilknytningsalternativet er planlagt å gå utenfor verneområdet. NVE konstaterer at det kun er de visuelle virkningene av vindkraftverket med tilhørende nettilknytning som kan påvirke verneformålet i Repparfjord naturminne. NVE kan ikke se at det planlagte vindkraftverket og nettilknytningsalternativ 2 vil påvirke det aktuelle verneformålet i vesentlig grad.

NVE legger til grunn at reduksjon av inngrepsfrie naturområder er en følge av etablering av vindkraftverk. Slik NVE ser det, vil etablering av vindkraftverk føre til reduksjon av INON, da vindkraftverk nødvendigvis må lokaliseres til høyereliggende områder uten bebyggelse. Disse områdene er definert som inngrepsfrie områder. I Finnmark er nærmere 80 % av arealet definert som inngrepsfritt, og når det gjelder "villmark fra fjord til fjell" er dette en INON-kategori som Finnmark nærmest er alene om. NVE konstaterer at et inngrepsfritt "villmark fra fjord til fjell" område på ca 47,1 km² vil få endret status, hvorav 41 km² vil bli INON sone 1, ved en full utbygging av Fálesrášša vindkraft med nettilknytningsalternativ 1. NVE konstaterer at ut

¹ www.dirnat.no

fra en ren størrelsesbetraktning er ikke dette blant de største kystnære villmarkspregete områdene i fylket. Etter NVEs vurdering vil det ikke være mulig å etablere vindkraft i Finnmark uten at det vil føre til reduksjon av inngrepsfrie naturområder.

Etter NVEs vurdering vil ikke verneverdiene i de vernede vassdragene påvirkes vesentlig av omsøkte vindkraftverk med nettilknytning, da kun mindre og høyereliggende deler av nedbørsfeltene berøres. NVE vil i en evt. konsesjon, sette vilkår om at anlegget skal bygges, driftes og vedlikeholdes i henhold til en miljø-, -transport- og anleggsplan. Planen skal gi en beskrivelse av tiltak for å redusere mulige virkninger for vernede vassdrag.

NVE konstaterer at det kun er de visuelle virkningene som kan påvirke verneformålet i Repparfjord naturminne. NVE kan imidlertid ikke se at det planlagte vindkraftverket og nettilknytningsalternativ 2 vil påvirke verneformålet i naturminnet i vesentlig grad.

4.10 Støy

Den anbefalte grenseverdien på L_{den} 45 dBA er retningsgivende og er et uttrykk for hva samfunnet må akseptere ved en vindkraftutbygging. Fálesrášša vindkraftverk vil ifølge konsekvensutredningen ikke medføre et støynivå på over L_{den} 45 dBA for noen boliger. Det er heller ikke noen bygninger som vil få et støynivå på over L_{den} 40 dBA. Samlet sett vurderes støykonsekvensen som liten negativ.

Når det gjelder friluftsliv, er det i konsekvensutredningen lagt til grunn en grense på L_{den} 40 dBA. Støyberegningene viser at i en avstand på 2-3 km fra vindkraftverket, vil støynivået ligge under fastsatt grenseverdi.

Norges Miljøvernforbund mener at støy fra vindkraftverk, herunder både lavfrekvent og høyfrekvent støy, kan gi helseproblemer for personer som bor inntil 3 km fra anleggene. Når det gjelder lavfrekvent støy, legger NVE til grunn forskning som viser at lavfrekvent støy fra vindturbiner ikke utgjør et større problem enn støy i høyere frekvenser. NVE konstaterer at Klima- og forurensningsdirektoratet og Folkehelseinstituttet slutter seg til denne vurderingen.

Etablering av vindkraftverket vil forårsake støyulempen for omgivelsene i en tidsavgrenset periode. De dominerende støykildene i anleggsperioden vil være sprengningsarbeid, anleggsmaskiner, andre tyngre kjøretøy og eventuelt helikopter ved bygging av kraftledning. NVE legger til grunn at virkninger knyttet til anleggsvirksomhet i hovedsak knyttes til etablering av veier, fundamenter og kraftledninger, og mindre til oppføringen av turbinene. Etter NVEs vurdering er de negative virkningene knyttet til støy i anleggsperioden små.

Fálesrášša vindkraftverk vil ikke medføre støy for boliger eller hytter over den anbefalte grenseverdien på L_{den} 45 dBA. Når det gjelder friluftsliv, vil det planlagte vindkraftverket medføre et lydnivå på over fastsatte grenseverdi L_{den} 40 i 2-3 km fra vindkraftverket.

4.11 Skyggekast og refleksblink

Norges Miljøvernforbund påpeker at vindkraftverket kan medføre skyggekast. Skyggekastberegningene i konsekvensutredningen viser at ingen bygninger vil bli berørt av faktisk skyggekast på over åtte timer per år ved en turbinstørrelse på 3 MW. Beregningene viser at kun planområdet og en sone på ca. 1 km utenfor vindturbinene vil utsettes for skyggekast.

Etter NVEs vurdering vil opplevelsen av skyggekast variere. Opplevelsen vil også påvirkes av når på døgnet og året mottakeren eksponeres for skyggekastbelastning. I tillegg til skyggekast ved boliger, vil også friluftslivet kunne påvirkes av skyggekast. I Norge er det ikke fastsatt grenseverdier for antall timer skyggekast som er akseptabelt. I Sverige anbefales det at berørte beboere ikke påføres mer enn

åtte timer faktisk skyggekast per år. NVE legger denne grenseverdien til grunn ved vurdering av skyggekast. Når det gjelder skyggekast fra Fálesrášsa vindkraftverk, så vil ingen bebyggelse få verdier over de svenske anbefalingene på åtte timer faktisk skyggekast per år. NVE mener på dette grunnlag at avbøtende tiltak knyttet til skyggekast ikke er nødvendig.

Etter NVEs erfaring opptrer refleksblink fra vindturbiner sjeldent. Normalt vil refleksvirkningen fra vindturbinene halveres første driftsår. Etter NVEs vurdering anses ikke refleksblink å være en aktuell problemstilling i forbindelse med de omsøkte vindkraftverkene.

NVE konstaterer at ingen bebyggelse kan bli utsatt for faktisk skyggekast på over åtte timer per år. Refleksblink anses ikke å være en aktuell problemstilling.

4.12 Ising og iskast

De klimatiske forholdene i planområdet tilsier at det i perioder må påregnes ising på vindturbinbladene. Det kan oppstå iskast fra vindturbiner i drift når isen smelter ved høye temperaturer eller direkte solstråling.

Isingskartet fra Kjeller Vindteknikk viser at det vil kunne oppstå ising ($> 10 \text{ g/time}$) i 500-1000 timer årlig i 50 % av planområdet, og over 1000 timer per år i resterende del av planområdet.

Norges Miljøvernforbund påpeker at vindkraftverket kan medføre iskast. De største farene ved iskast vil etter NVEs vurdering være knyttet til friluftsliv vinterstid og vedlikeholdsarbeid i vindkraftverket. I en eventuell konsesjon vil NVE fastsette vilkår som forplikter konsesjonær til å vurdere risikoen for iskast i vindkraftverket og til å utarbeide rutiner for å varsle allmennheten i perioder med fare for iskast, for eksempel ved at det settes opp informasjonsskilt ved innfartsårene til vindkraftverket. NVE kan stille ytterligere krav til tiltak dersom risikoen for iskast viser seg å begrense friluftslivsutøvelsen i vindkraftverket.

Ising på turbinbladene vil også kunne føre til noe produksjonstap i vindkraftverket. NVE anbefaler at det ved en evt. etablering må gjennomføres tiltak med avisningssystemer.

4.13 Landbruk og skogbruk

I følge konsekvensutredningen har området ingen betydning for jordbruk, da planområdet er steinete og nærmest vegetasjonsfritt. Området brukes ikke til småfebeite, og det er ikke grunnlag for oppdyrking. I traseen for nettilknytningen er det heller ikke dyrkbar mark. Det fremgår videre at det ikke finnes skog i planområdet eller i den vestlige nettilknytningstraseen. I den østlige nettilknytningstraseen finnes det tett fjellbjørkeskog i Skaididalen. Konsekvensgraden for landbruk er satt til ubetydelig.

Etter NVEs vurdering vil en utbygging av Fálesrášsa vindkraftverk ikke ha virkninger for landbruk eller skogbruk.

4.14 Drikkevann og forurensning

I følge konsekvensutredningen finnes det ingen nedbørfelt for drikkevannskilder innenfor planområdet til det omsøkte vindkraftverket.

Når det gjelder bruk av eksisterende vei og etablering av ny vei langs Brennsvikvannet og frem til planområdet, frykter de berørte grunneierne og rettighetshaverne ved Indre og Ytre Brennsvik for forurensning av drikkevannet. Det oppgis at Brennsvikvannet benyttes som drikkevannskilde for flere eiendommer, og de ber om at tiltakshaver sikrer vannledninger/vannkum og monterer nødvendig vannrenseutstyr på vanninntakene i Brennsvikvannet.

På bakgrunn av erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge i dag, vil det etter NVEs vurdering ikke være vesentlig fare for forurensning fra anlegget i driftsfasen. NVE konstaterer at risikoen for forurensning i anleggsfasen er til stede, men denne kan reduseres ved bevisst holdning under anleggsarbeidet. NVE konstaterer at enkelte grunneiere og rettighetshavere bruker Brennsvikvannet og Langvatnet som privat drikkevannskilde. Dersom det meddeles konsesjon, vil NVE fastsette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan. Som del av denne planen skal konsesjonær avklare hvilke tiltak som skal iverksettes for å sikre drikkevannskildene, både i anleggs- og driftsperioden.

4.15 Andre samfunnsvirkninger

4.15.1 Sysselsetting og økonomiske virkninger for lokalsamfunnet

Kvalsund kommune ligger ved kysten i Vest-Finnmark, mellom Hammerfest og Alta. Kommunen har i dag i underkant av 1000 innbyggere, etter en nedgang på vel 360 innbyggere de siste 20 år. I følge konsekvensutredningen, forventes denne nedgangen å fortsette, og SSBs fremskriving av folketallet viser en nedgang i befolkningen på ytterligere 300 innbyggere frem til 2030. Kvalsund kommune har i dag i overkant av 380 arbeidsplasser til en yrkesaktiv befolkning på vel 460 mennesker, og dermed behov for nye arbeidsplasser lokalt. Turismen i kommunen er lite utviklet og står for rundt 20 arbeidsplasser.

Kvalsund kommune har innført eiendomsskatt for verker og bruk. I konsekvensutredningen vurderes virkningene for kommunal økonomi å gi meget stor positiv konsekvens.

Norges Miljøvernforbund betviler i sin høringsuttalelse at vindkraftverk vil gi flere arbeidsplasser totalt sett i regionen.

Sysselesettingsvirkningene av en vindkraftutbygging er størst i anleggsfasen. Den lokale og regionale sysselesettingsandelen vil særlig være knyttet til bygging av infrastruktur og vindturbinfundamenter. Erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge tilsier at det vil genereres rundt 1,5 årsverk per MW direkte knyttet til utbyggingsfasen. I konsekvensutredningen er det antatt at etablering av Fálesrášša vindkraftverk vil medføre en sysselesettingseffekt på totalt 270 årsverk i anleggsfasen. Deler av sysselesettingsbehovet vil dekkes av ansatte hos turbinleverandøren, men lokale/regionale entreprenører vil kunne benyttes til det resterende arbeidet. Når det gjelder direkte sysselesettingsvirkninger i driftsperioden, tilsier erfaringer fra etablerte vindkraftverk i Norge at 15-20 MW installert effekt medfører én arbeidsplass. Basert på ovennevnte erfaringer kan det i driftsfasen antas at en full utbygging av Fálesrášša vindkraftverk vil medføre ca. 10 arbeidsplasser. I tillegg kommer indirekte sysselesettingsvirkninger. Kartlegginger av sysselesettingsvirkninger ved vindkraftverk i Norge, Sverige, Canada og USA tyder på at antallet indirekte arbeidsplasser vil være høyere enn antallet direkte arbeidsplasser i driftsperioden, gjennom blant annet økt etterspørsel etter varer og tjenester.

Fálesrášša vindkraftverk vil etter NVEs vurdering medføre vesentlige positive økonomiske virkninger for Kvalsund kommune og lokalsamfunnet. Et vindkraftverk vil bidra til økt sysselesetting lokalt og regionalt. En utbygging av vindkraftverket anslås å generere ca 270 årsverk i anleggsfasen og rundt ti arbeidsplasser i driftsfasen. Bygging, drift og vedlikehold vil også medføre økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt. Antall indirekte arbeidsplasser som følge av økt etterspørsel kan bli høyere enn antall direkte arbeidsplasser.

4.15.2 Forsvarets installasjoner

Forsvarsbygg har i sine tematiske konfliktvurderinger gitt tiltaket kategorien A. Dette innebærer at tiltaket ikke er i strid med forsvarsinteresser.

4.15.3 Luftfart

Det fremgår av konsekvensutredningen at søker har vært i kontakt med Avinor for å avklare forholdet mellom tiltaket og luftfartsinteresser. Konsekvensutredningen oppgir at rutefly normalt vil passere området altfor høyt til å bli påvirket av vindturbinene. Avstanden til nærmeste flyplass, Hammerfest Lufthavn, er rundt 30 km og avstanden er dermed for stor til å påvirke inn- og utflygingstraseer og sirklingsprosedyrer rundt flyplassen. Avinor har i følge søknaden konkludert med at tiltaket trolig ikke vil påvirke selskapets systemer for kommunikasjon, navigasjon eller radar vesentlig.

Et vindkraftverk er å betrakte som luftfartshinder, og posisjon og høyde for hver vindturbin skal innrapporteres til Statens Kartverk for oppdatering av hinderdatabasen. I en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at tiltakshaver skal avklare forholdet til lavtflygende fly og helikoptre med Luftfartstilsynet.

NVE viser til at Luftfartstilsynet er i ferd med å endre forskriften som regulerer merking av luftfartshinder (BSL E 2-2). Videre avklaringer vedrørende lysmerking gjøres i samarbeid mellom Luftfartstilsynet og tiltakshaver. I en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at merking av vindturbinene til enhver tid gjøres i samsvar med gjeldende forskrifter.

Fálesrášša vindkraftverk vil etter NVEs vurdering ikke medføre virkninger for luftfarten, men vindturbinene kan være et hinder for lavtflygende fly og helikoptre. I en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at merking av vindturbinene til enhver tid gjøres i samsvar med gjeldende forskrifter. Posisjon og høyde for hver vindturbin skal innrapporteres til Statens Kartverk for oppdatering av hinderdatabasen.

4.15.4 TV-signaler og annet elektronisk utstyr

Det fremgår av konsekvensutredningen at søker har vært i kontakt med Norkring for å avklare forholdet mellom tiltaket og telekommunikasjon. Det vises i konsekvensutredningen til at Norkring har gitt sin vurdering av virkninger mht radio- og TV-signaler og uttrykt bekymring for redusert kvalitet på signalene frem til bruker. Det er radiolinjetraseer i området som kan bli berørt av vindkraftverket. Norkring ber om å bli orientert om endelig vindturbinplassering, og ønsker å få tilsendt kart over planlagt layout i vindkraftverket. Konsekvensutredningen vurderer virkningene for telekommunikasjon til å gi liten negativ konsekvens lokalt.

NVE konstaterer at en utbygging av vindkraftverk i Kvalsund kommune kan berøre radiolinjer. Basert på tidligere erfaringer i lignende saker, legger NVE til grunn at dette lar seg løse ved detaljplassering av vindturbinene og at de konkrete virkningene og eventuelle avbøtende tiltak avklares mellom tiltakshaver og Norkring. Dersom det meddeles konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk, vil NVE sette vilkår som sikrer at utbyggingen ikke påvirker radiolinjene i området.

NVE konstaterer at utbygging av Fálesrášša vindkraftverk kan berøre radiolinjer. Etter NVEs vurdering vil dette kunne løses gjennom detaljplassering av vindturbinene. NVE vil ved en eventuell konsesjon fastsette vilkår om dette.

Ved en evt. konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk, vil NVE sette vilkår om at det ved eventuelle forstyrrelser for TV-seere, gjennomføres tiltak i regi av konsesjonær for å løse problemet for mottakerne. Eventuelle tiltak skal avklares med Norkring.

4.15.5 Sjøtrafikk

Kystverket opplyser at Fálesrášša vindkraftverk ikke vil være i konflikt med Kystverkets ansvarsområder. Om det skulle være behov for infrastrukturtilknytning mellom sjø og land i anleggs-

eller driftsfasen, opplyser Kystverket at dette vil falle inn under deres ansvarsområde og tiltak i sjø vil være søknadspliktig etter havne- og farvannslovens bestemmelser.

NVE konstaterer at Kystverket vurderer Fálesrássa vindkraftverk til ikke å berøre deres ansvarsområder. Dersom det gis konsesjon til Fálesrássa vindkraftverk og det skulle fremkomme at deler av infrastrukturen, herunder kaianlegg, berører Kystverkets ansvarsområder, legger NVE til grunn at konsesjonær søker Kystverket om eventuelle tillatelser.

4.16 Veier og transport

Adkomstveien til Fálesrássa vindkraftverk er planlagt med avkjøring fra Klubbukt. Traseen har en lengde på ca 10,5 km. Det interne veinettet for adkomst til hver enkelt vindturbin kan få en lengde på inntil 36 km.

Vindturbinene er planlagt transportert med skip fra leverandør til dypvannskai. Tiltakshaver planlegger enten å benytte eksisterende kai i Rypefjord eller ved Øien, eller bygge en midlertidig eller permanent kai ved det planlagte næringsarealet på Markopneset. Fra kaia er det planlagt å transportere turbinelementene med spesialkjøretøy langs Rv94 og Fv134 frem til adkomstveien.

Berørte grunneiere og rettighetshaver i Ytre Brennsvik påpeker i sin uttalelse at evt. nye fyllinger og utretting av svinger ikke må komme nærmere bolighus enn hva eksisterende vei er per i dag. Videre skriver de at adkomstveien ikke må anlegges slik at den forverrer eller hindrer adkomsten til eiendommene langs veien. Det vises videre til at dersom det ikke vil være fri ferdsel på adkomstveien til vindkraftverket, så ønsker de å ha tilgang til denne veien. Berørte grunneiere i Indre Brennsvik ønsker at veien ned til Indre Brennsvik oppgraderes til samme standard som resten av veien mellom Klubbukt og Brennsvik.

Kvalsund kommune har i kommunestyremøte vedtatt at anleggsveier som bygges skal terrengtilpasses for å redusere naturinngrepene. Videre er det vedtatt at eventuelle skader på Fv134 mellom Lyngsletta og Klubbukt skal utbedres av konsesjonær dersom denne er ansvarlig for skaden. Det er også vedtatt at konsesjonær må oppruste den kommunale veien mellom Klubbukt og Brennsvik til helårsvei iht. fylkesvegstandard.

NVE legger til grunn at det kan være et behov for opprustning av vei i forbindelse med transport av vindturbiner. En eventuell avtale mellom kommunen og tiltakshaver ut over dette er ikke beslutningsrelevant for NVE.

I en eventuell konsesjon vil NVE fastsette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan, som er gjeldende ved bygging, drift, vedlikehold og nedleggelse av anlegget. En slik plan vil omfatte ulike forhold som vedrører internveinettet og hvordan aktuelle transportoppdrag skal foregå. Den skal omtale hvordan natur- og samfunnsinteresser, herunder beboere og brukere, skal hensyntas i forbindelse med bygging av veinett og transport av turbin- og kraftlinjekomponenter. Planen skal utarbeides i samråd med Kvalsund kommune. NVE legger til grunn at ytterligere vurderinger av kaianlegg, mellomlagring og transport av turbin- og kraftlinjekomponenter legges frem i miljø-, transport- og anleggsplanen, som skal godkjennes av NVE før tiltaket igangsettes.

Grunneiere og rettighetshavere i Ytre Brennsvik skriver i sin uttalelse at de ønsker å ha tilgang til adkomstveien til vindkraftverket. Av hensyn til blant annet reindrift, mener NVE at vegen bør stenges med bom for å hindre motorisert ferdsel i vindkraftverket, slik at forstyrrelsesmomentene blir færrest mulig. NVE vil i en evt. konsesjon til Fálesrássa vindkraftverk sette vilkår om at konsesjonær skal avklare bruk av veiene, utover drift og vedlikehold, med berørt reinbeitedistrikt, grunneiere og Kvalsund kommune.

4.17 Annet

4.17.1 Elektromagnetiske felt

Norges Miljøvernforbund er bekymret for elektromagnetiske felt fra kraftledningen til vindkraftverket. Fylkesmannen viser til nettrapporten, hvor det oppgis at ved valg av nettilknytningsalternativ 2, vil 27 boliger eller hytter komme innenfor utredningsgrensen for magnetfelt. Med bakgrunn i dette mener Fylkesmannen at det må utarbeides en plan hvor oppfølgingstiltak beskrives.

Tiltakshaver har i konsekvensutredningen lagt til grunn anbefalt utredningsgrense på 0,4 mikrottesla (μT). Beregningene viser at 0,4 μT vil være ca. 60 meter fra senterlinjen til 132 kV ledningen. Konsekvensutredningen gir en oversikt over fritidsboliger og driftsbygninger som ligger innenfor en avstand av 60 meter fra senterlinjen. NVE konstaterer at det fremgår at ved valg av nettilknytningsalternativ 1, vil ingen hus bli eksponert for mer enn 0,4 μT . Når det gjelder nettilknytningsalternativ 2, befinner 27 boliger eller hytter seg innenfor utredningsgrensen.

Dersom det gis konsesjon til nettilknytningsalternativ 2, vil NVE sette vilkår om at det utarbeides forslag til avbøtende tiltak som kan redusere magnetfeltet for berørte hytter og boliger. For NVEs samlede vurdering av nettilknytningsalternativene, vises det til kapittel 6.4.

4.17.2 Brakkerigg og mellomagring i anleggsperioden

Grunneierne og rettighetshaverne i Ytre Brennsvik ønsker ikke at det i anleggsperioden settes opp brakkerigg og/eller lagres utstyr inne på de delene av eiendommene som tidligere var dyrket mark, og ellers nærmere enn 200 meter fra hus og fritidsbebyggelse i området.

Som nevnt ovenfor, vil NVE i en eventuell konsesjon fastsette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan, som er gjeldende ved bygging, drift, vedlikehold og nedleggelse av anlegget. En slik plan omtale hvordan natur- og samfunnsinteresser, herunder beboere og brukere, skal hensyntas i forbindelse med bygging av veinett og transport av turbin- og kraftledningskomponenter. NVE legger til grunn at ytterligere vurderinger av bl.a. brakkerigg og mellomagring legges frem i miljø-, -transport- og anleggsplanen, som skal utarbeides i samråd med bl.a. Kvalsund kommune og sendes NVE for godkjenning før tiltaket igangsettes.

4.17.3 Nedleggelse av anlegget

Norges Miljøvernforbund mener at dersom det skal gis konsesjon, må det settes vilkår om en kontinuerlig bankgaranti for å kunne utføre nedlegging, riving og restaurering av områdene.

NVE i en eventuell konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk sette krav om at konsesjonær skal lage et forslag til hvordan de skal sikre de økonomiske forholdene knyttet til fjerning av anlegget og tilbakeføring av området. I løpet av det 12. driftsåret for vindkraftverket, skal konsesjonær legge frem et konkret forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av vindturbinene og istandsetting av området ved utløp av driftsperioden, jf. energilovsforskriften § 3-4 d.

4.17.4 Verditap på eiendom

Norges Miljøvernforbund mener at vindkraftverk medfører store verditap på eiendom og dermed vil skape usikkerhet knyttet til investeringer i næringslivet. NVE mottar et økende antall høringsinnspill angående påvirkning på priser på eiendommer som ligger i nærheten av konsesjonssøkte vindkraftverk. Det mangler konkret informasjon om dette knyttet til norske forhold, men rapporter fra

Sverige² og USA³ konkluderer med at det ikke er en signifikant sammenheng mellom utvikling av eiendomspriser og vindkraftetablering i eiendommenes nærområder.

5 Samiske rettigheter og interesser

I dette kapittelet vil NVE foreta en vurdering av reindrift, samiske kulturminner, involvering av samiske interesser i saksbehandlingen og hvordan de prosessuelle krav og materielle skranker/tålegrenser er tatt hensyn til i NVEs saksbehandling og vedtak.

5.1 Reindrift

Fálesrášša vindkraftverk berører reinbeitedistrikt 21 Gearretnjárga (RBD 21). Reinbeitedistriktet omfatter i dag i hovedsak området mellom fjordbunnene i Revsbotn og Repparfjord, på halvøya Gearretnjárga. Distriktet består av en siida med åtte driftsenheter, dekker et areal på ca 460 kvadratkilometer, og høyeste reintall er fastsatt til 2400 reinsdyr. Reinbeitedistriktet hadde per 1.4.2011 ca. 3000 reinsdyr.

På sen vinteren flytter distriktet reinen fra vinterbeitene på vidda til Skaidi og videre inn i vår- og sommerbeitet på Gearretnjárga. Det går en flyttlei nordvestover, langs lia over Repparfjordbotn. Like vest for Skaidi krysser flyttleia Skaidi alpinanlegg. I tillegg går det en østlig flyttlei nordover inn mot, og øst for planområdet. Verdien av flyttleiene er i konsekvensutredningen vurdert som stor for reinbeitedistrikt 21.

Etter at reinen har kommet inn i området fra sørøst om våren, trekker reinen til snøfrie flekker i overgangen mellom dalene og fjellområdene. Simlene vil, i følge konsekvensutredningen, trekke og fordele seg videre nordvestover, hvor de finner rolige plasser for å kalve. Reinbukkene går spredt i småflokker både i og rundt bebyggelsen ved kysten og høyere opp i terrenget. I følge konsekvensutredningen finnes det ingen markerte grenser innenfor planområdet hvor det kan spesifiseres om arealet er kalvingsland eller ikke og hele planområdet er avmerket som vår- og sommerbeite på arealbrukskartet til distriktet. I hovedsak vil simlene kalve i lavereliggende områder (under 500 moh). Noen dager etter kalving samles simlene i småflokker, og trekker ned i liene og mot sjøen for beite. Halvøyas verdi som kalvingsland er i konsekvensutredningen vurdert som stor/middels for reindriften.

Sommerbeitene er jevnt fordelt over hele halvøya, og i sommerperioden blir reinens arealbruk i hovedsak styrt av vær og insektsbelastning. På stille og varme dager vil reinen trekke opp i høyden til luftingsplasser for å unngå insekter. På kjølige sommerdager vil reinen beite lavere i terrenget ned mot kyststripa, i dalene og lisidene inn mot planområdet. I følge konsekvensutredningen betyr dette at reinen er avhengig av både lavereliggende beiteområder og høyreliggende luftingsområder, og områdene må være sammenhengende slik at reinen kan bevege seg raskt mellom dem. Verdien av planområdet som sommerbeite er vurdert som middels stor for reindriften. Det oppgis at det særlig er overgangen mellom høgfjellet og de næringsrike beitelienene som er verdifulle som luftingsområder. Før flyttingen mot høst- og vinterbeitene, i perioden august-september, gjennomføres kalvemerkningen. Slakte- og merkegjerdet til RBD 21 ligger rett øst for Skaidi.

RBD 21 opplyste under konsultasjonsmøte med NVE den 30.10.2012 at det etter deres vurdering er sommerbeite som er minimumsfaktoren for reindriften til distriktet. Grunnen til dette er arealinngrep i

² Svensk vindenergi, 2010. *Vindkraft i sikte. Hur påverkas fastighetspriserna vid etablering av vindkraft?*

³ Hoen, Wiser, Cappers, Thayer og Sethi, 2009. *The Impact of Wind Power Projects on Residential Property Values in the United States: A Multi-Site Hedonic Analysis*. Ernest Orlando Lawrence Berkeley National Laboratory

beiteareal. Distriktet viser til at utbyggingsgraden er meget stor i et forholdsvis lite distrikt, med bl.a. omfattende fritidsbebyggelse og turistanlegg i området. Bl.a. skal store deler av distriktets skogsområder ha gått tapt pga utbygging. Distriktet oppgir at de har gode vinterbeiter i Gošjohka og Anárjohka, med unntak av enkelte år hvor værforhold begrenser beitebruken.

I følge konsekvensutredningen vil virkningene for reindriften ved etablering av Fálesrášša vindkraftverk avhenge av i hvilken grad utbygger tar hensyn til reindriften. I anleggsperioden vil virkningene for reindriften være avhengig av når på året anleggsarbeidet foregår. Anleggsarbeid i kalvingsperioden vil kunne medføre betydelige forstyrrelser på reinen og konsekvensene for reindriften er vurdert til å bli meget store negative. Dersom det er mulig å tilpasse anleggsarbeidet til perioder hvor området ikke er i bruk av reindriften, vurdere fagutreder konsekvensene som små.

Adkomstveien til vindkraftverket er planlagt over Klubbukt og inn i planområdet. Veien vil gå igjennom et rikt beiteområde som benyttes av reinen i både vår- og sommerperioden, og konsekvensene av denne veien er av fagutreder vurdert til meget store.

I følge konsekvensutredningen vil hovedproblemet for reindriften i driftsfasen være friluftaktiviteter i viktige beite- og luftingsområder på vår- og sommerhalvåret. Fagutreder skriver at menneskelig aktivitet i et område vil virke betydelig mer forstyrrende på rein enn faste tekniske installasjoner. Selv om vindkraftverket etableres i et høyereliggende område, kan simlene bli påvirket av inngrepet og redusere bruken av de mest høyereliggende kalvingsområdene. I følge fagrapporten vurderes konsekvensene som følge av dette til middels store.

I konsekvensutredningen legges det til grunn at i den første perioden etter at vindkraftverket er etablert, kan reinen vegre seg mot å bruke de berørte luftingsområdene som ligger høyt oppe i terrenget. Dette kan igjen påvirke den naturlige variasjonen i reinens arealbruk. I følge konsekvensutredningen er beiteområdene opp mot planområdet vindeksponert, og utreder antar at reinen sannsynligvis kan finne alternative luftingsområder utenfor planområdet.

I følge konsekvensutredningen er det ikke viktige flyttleier gjennom planområdet til vindkraftverket, men flyttleien gjennom Erdalen vil bli krysset av nettilknytningsalternativ 1. Nettilknytningsalternativ 2 vil kunne påvirke reinen under flytting gjennom området, slik at reinen må drives forbi den nyetablerte kraftledningen. Dette antas å kunne føre til ekstraarbeid for reindriftsutøverne. RBD 21 uttrykte under konsultasjonsmøtet med NVE at de anser nettilknytningsalternativ 1 som det minst gunstige alternativet, da ledningen vil splitte sommerbeitet på midten.

I følge konsekvensutredningen kan det forventes at reinen vil venne seg til vindturbinene over tid, og i stor grad gjenoppta bruken av arealene. Fagutreder antar at hovedproblemet med etablering av Fálesrášša vindkraftverk er adkomstveien, som kan føre til økt omfang av friluftsliv i området. Slik aktivitet vil kunne føre til at reinen blir forstyrret og trekker ut av området. For Fálesrášša vindkraftverk vurdert samlet, inkludert adkomstvei og nettilknytning, vurderes de negative konsekvensene for reindriften til middels store. Fagutreder skriver at dersom reindriftsutøverne får tillatelse til å benytte adkomstveien ved tilsyn og flytting av reinen, kan dette redusere de negative konsekvensene av vindkraftverket. Som avbøtende tiltak i driftstiden foreslås det å stenge adkomstvei for motorisert ferdsel og begrense friluftslivaktiviteter i kalvingsperioden.

Områdestyret i Vest-Finnmark og RBD 21 mener at en evt. etablering av Fálesrášša vindkraftverk vil være alvorlig da distriktet er forholdsvis lite, og ligger i et område som ikke er utsatt for inngrep. De mener at dersom vindkraftverket blir etablert, vil området ikke lenger kunne brukes på en naturlig måte, verken av reinen eller i utøvelse av reindriften. Områdestyret påpeker at vindkraftverket vil splitte distriktet, og medføre innskrenkning av beiteområder.

RBD 21 er spesielt bekymret for tap av viktig og etablert kalvingsland. En utbygging vil, etter RDB 21s oppfatning, føre til at reinen skremmes og ikke vil bruke området som tidligere. De mener at dette vil forstyrre kalving, vandring, trekking, lufting og flyttemønstre, noe som igjen vil endre driftsmønstre i distriktet. Bruksendringene vil bli omfattende og virkningene av et vindkraftverk vil gi tap av reinbeiteland. RBD 21 mener at en utbygging av vindkraftverk også vil gi virkninger utover det området som direkte berøres, ved at reinen trekker seg unna området, og søker etter alternative områder. Dette vil igjen kunne medføre press på gjenværende områder, også utover distriktsgrensene. RDB 21 er bekymret for at vindturbinenes kontinuerlige bevegelse vil medføre forstyrrelser og støy for reinen, og i siste instans føre til at reinen skyr området.

Områdestyret viser til at det fra andre vindkraftverk er kjent at veinettet til vindkraftverket har gitt økt friluftaktivitet og åpnet opp for tidligere utilgjengelige friluftsområder. De er bekymret for at det omfattende veinettet til vindkraftverket vil medføre økt menneskelig aktivitet. Områdestyret kan ikke si seg enig med konsekvensutredningens utsagn om at de negative virkningene for reindriften vil reduseres dersom reindriften får tillatelse til å benytte tilførsels- og internveiene ved tilsyn og flytting av reinen. I følge Områdestyret er det under normale forhold verken behov eller ønske om tilsyn i reinens luftingsområder.

Områdestyret mener at man per i dag ikke vet hvordan reinens arealbruk blir etter en utbygging og at kunnskapen er mangelfull. NVE er også av den oppfatning at det per i dag foreligger begrenset kunnskap om vindturbiners virkninger for reinens adferd og arealbruk. Ut fra erfaringsgrunnlaget og den forskning som er gjennomført for vindkraftverk og kraftledningers virkninger for reindrift, er det etter NVEs vurdering vanskelig å fastslå og konkretisere de negative virkningene for reinens arealbruk. NVE vil likevel peke på at det nå er bygd flere vindkraftverk i reinbeiteområder, både i Norge og i utlandet, og at erfaringer fra disse anleggene gjør at man i dag kan gjøre noen foreløpige vurderinger. Det kan også nevnes at prosjektene VindRein og KraftRein, som ble startet opp i henholdsvis 2005 og 2007 og ble slått sammen i 2009, fokuserer på menneskelig aktivitet og dens påvirkning på tamrein og villrein. Hovedfokus i prosjektet har vært på arealbruk, men også dyrenes adferd har blitt studert. Prosjektene berører flere studieområder og inngrepstyper. NVE er gjort kjent med at en del av denne forskningen nå er publisert i internasjonale tidsskrifter. Etter NVEs vurdering kan pågående forskning gi resultater som kan redusere usikkerheten om virkninger av vindkraftverk for reindriftens arealbruk.

Andre utredninger i liknende utbyggingssaker har vist til at reinens bruk av området i etterkant av en utbygging kan styres av de forstyrrelser som skjedde under anleggsperioden. NVE konstaterer at det omsøkte vindkraftverket vil berøre noe kalvingsland, men konstaterer at konsekvensutredningen oppgir at simlene i hovedsak vil bruke de mer lavereliggende områder under kalving (under 500 moh). Etter NVEs vurdering vil anleggsarbeid i kalvingsperioden kunne medføre forstyrrelser for reinen, men NVE er enig med fagutreder i at dersom anleggsarbeidet tilpasses til perioder utenfor kalvingsperioden, vil ulempene kunne begrenses. Etter NVEs vurdering vil det være viktig å utforme og gjennomføre anleggsarbeidet slik at forstyrrelsene blir minst mulig. På bakgrunn av dette mener NVE det vil være viktig at reindriftutøverne blir tatt med på råd før, under og etter en eventuell utbygging.

En annen viktig faktor mht forstyrrelser for reinen, vil være den menneskelige aktiviteten i planområdet under drift, både i form av friluftsliv og drift/vedlikehold av vindkraftverket. NVE er enig med høringsinstansene i at dersom atkomstveien til vindkraftverket letter tilgangen til området, kan den menneskelige aktiviteten øke i form av friluftsliv og utgjøre en negativ faktor for reinens beitebruk i området. Etter NVEs vurdering tilsier planområdets beliggenhet at det ikke vil bli en stor økning av friluftslivaktiviteter. Selv om den menneskelige aktiviteten i området øker, legger NVE til

grunn at området fortsatt kan brukes til beite. Etter NVEs vurdering vil et mulig avbøtende tiltak mht å begrense menneskelig ferdsel i vindkraftverket være for eksempel å sette opp informasjonsskilt ved innfartsårene til vindkraftverket, hvor det oppfordres til å vise aktsomhet under kalvingstiden. NVE mener også at veiene bør stenges med bom for å hindre motorisert ferdsel i vindkraftverket, slik at forstyrrelsesmomentene for rein og annen fauna blir færrest mulig.

Som redegjort for ovenfor, er det enkelte trekk- og flyttleier som vil kunne berøres av ledningen, da spesielt nettilknytningsalternativ 1 hvor flyttleia gjennom Erdalen vil bli krysset av ledningen. Flyttleiene har et særskilt vern i reindriftsloven § 22. Anleggsperioden kan påvirke flyttleier midlertidig, men etter NVEs vurdering er det ikke sannsynlig at en kraftledning vil kunne stenge en flyttlei. Terrenginngrep langs en kraftledningstrasé er avgrenset til mastefestene og ved bygging av en kraftledning er det noe fleksibilitet mht plassering av master. Selv ved trange passasjer eller andre kritiske punkter på en flyttlei, er det etter NVEs oppfatning mulig å unngå at reinen fysisk blir hindret i å krysse traseen. Det gjelder imidlertid for flyttleier, som for anleggsperioden og eventuelle anleggsveier mv. at detaljer i planleggingen av ledningen bør sjekkes ut med reindriftsutøverne med sikte på å begrense ulemper.

Områdestyret mener at NVE i en evt. konsesjon må sette vilkår om alle de avbøtende tiltakene som er nevnt i konsekvensutredningen. Kvalsund kommune har i kommunestyrevedtak av 8.5.2012 vedtatt følgende *"Før anleggsstart må det inngås forpliktende avtale mellom tiltakshaver og Rbd 21-Gearretnjárga som omfatter avbøtende tiltak for reindriften beskrevet på side 23 i fagrapporten for reindrift"*. På bakgrunn av den informasjon NVE har mottatt gjennom utredninger, høringsuttalelser og konsultasjoner med reindriftsutøverne vil det være viktig at reindriften involveres i anleggs- og driftsfasen til vindkraftverket. Særlig viktig synes det å planlegge anleggsarbeidene på en god måte, slik at forstyrrelsene for reindriften blir minst mulig. NVE konstaterer at som avbøtende tiltak i driftstiden foreslås det å stenge adkomstveier for motorisert ferdsel og begrense friluftslivaktiviteter i kalvingsperioden. I en eventuell konsesjon vil NVE sette vilkår om at det, i samråd med reinbeitedistriktet, skal utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan som omhandler gjennomføring av anleggsarbeidet, dvs. på hvilke tidspunkt anleggsarbeidet skal skje, og tiltak for å redusere eventuelle forstyrrelser, både i anleggs- og driftsperioden. NVE mener at en slik plan kan redusere negative virkninger for reindriften. Videre vil NVE ved en eventuell konsesjon sette vilkår om at bruken av adkomstvegen skal avklares med RBD 21, grunneiere, Kvalsund kommune og konsesjonær.

NVE konstaterer at RBD 21 oppgir at det er sommerbeite som er minimumsfaktoren for distriktet, og årsaken til dette skal være beitepress som følge av ulike inngrep i et forholdsvis lite distrikt. NVE har ikke kjennskap til at det foreligger skriftlig dokumentasjon på hvilke type beite som er begrensende faktor for distriktet. NVE konstaterer at oversikten over gjennomsnittlig slaktevekt det siste tiåret⁴, viser at RBD 21 i hovedsak har hatt år med slaktevekter over gjennomsnittet sammenlignet med slaktevekter fra distriktene innenfor "Kautokeino Østre", noe som kan indikere gode sommerbeiter. Etter NVEs vurdering må statistikken behandles med forbehold, da de ulike distriktene bl.a. slakter til forskjellig tidspunkt (før/etter brunst).

Det vises i høringsuttalelsene til at RBD 21 allerede har måttet tåle en rekke inngrep i området knyttet til fritidsbebyggelse, turistanlegg, kraftledning og trafostasjoner. Hyttebyggingen i området har i følge distriktet medført at store arealer ikke lenger kan benyttes til reinbeite. Områdestyret mener at en realisering av Fálesrášša vindkraftverk kan føre til at verken dagens reintall eller utøvere kan opprettholdes i RBD 21. Områdestyret mener det derfor kan påberegnes erstatningssøksmål mot utbygger knyttet til dette. NVE kan ikke kommentere og/eller vurdere et evt. erstatningssøksmål i

⁴ Ressursregnskapet for reindriften, Reindriftsforvaltningen 2012.

forbindelse med et konsesjonsvedtak. Dette vil evt. være et privatrettslig spørsmål mellom berørt reinbeitedistrikt og tiltakshaver. For NVEs vurderinger av samlede virkninger for reindrift, vises det til kapittel 5.5.1.

Etter NVEs vurdering er eventuelle beitetap, merarbeid ved trekk og driving vanskelig å konkretisere med grunnlag i eksisterende kunnskap om vindkraftverks virkning for tamrein. Med grunnlag i gjennomførte utredning og de opplysninger NVE har fått gjennom behandlingsprosessen, er det NVEs vurdering at en etablering av Fálesráðssa vindkraftverk vil kunne påvirke reindriften bruk av området på kort sikt. Selv om det etter NVEs vurdering er sannsynlig at reinen i stor grad vil gjenoppta bruken av arealene, vil NVE påpeke at det er en viss usikkerhet rundt dette. Midlertidige ulemper knyttet til anleggsperiode og eventuelle mindre, varige ulemper forutsettes vurdert gjennom detaljprosjektering og miljø-, transport og anleggsplan.

Fálesráðssa vindkraftverk som omsøkt berører vår-, sommer- og tidlig høstbeite, kalvingsområde, luftingsområde og trekk- og flyttleier for rein. NVE konstaterer at det med bakgrunn i erfaring, og forskning på vindturbiners og kraftledningers virkninger for reinens arealbruk, fortsatt er usikkerhet knyttet til de faktiske virkningene av slike inngrep i reinbeiteområder. Med bakgrunn i utredningene og egne vurderinger, mener NVE at reindriften bruk av planområdet ikke vil opphøre, men etter NVEs vurdering kan bruken av området reduseres på kort sikt. Etter NVEs vurdering vil ikke vindkraftverket eller omsøkte nettilknytningstraseer påvirke trekk- og flyttleier på en slik måte at de ikke kan benyttes eller at de blir stengt.

Etter NVEs vurdering vil eventuelle virkninger av vindkraftverket først og fremst være knyttet til anleggsfasen, og menneskelig aktivitet i form av friluftsliv og drift/vedlikeholdsarbeid i driftfasen. Selv om det etter NVEs vurdering er sannsynlig at reinen i stor grad vil gjenoppta bruken av arealene, vil NVE påpeke at det er noe usikkert i hvilken grad reinen vil bruke disse arealene etter utbygging. Andre utredninger i liknende utbyggingssaker har vist til at reinens bruk av området i etterkant av en utbygging kan styres av de forstyrrelser som skjedde i anleggsperioden. Det vil derfor være viktig å utforme og gjennomføre anleggsarbeidet slik at forstyrrelsene blir minst mulig. NVE legger til grunn at avbøtende tiltak vil være viktig for å minimere og evt. hindre langsiktige negative virkninger for reindrift i området. I en eventuell konsesjon vil NVE derfor sette vilkår om at det skal utarbeides en miljø-, transport og anleggsplan som omhandler hvordan konsesjonær under anleggsarbeidene og drift av anlegget skal ta hensyn til reindriftnæringen.

5.2 Samiske kulturminner

Konsekvensutredningen viser at det finnes lite arkeologisk kunnskap om planområdet, noe som skyldes at det tidligere ikke er gjort arkeologiske befaringer i området. Sametinget påpeker at det kun er gjennomført én dag med befarings i Indre Erdal i Repparfjorden og gjennom planområdet fram til sørkanten av Sievlejohrassa og ned til Kokelv. Det ble ikke registrert kulturminner i planområdet under befaringen. Utredningen gir en oversikt over flere kjente kulturminner i influensområdet. Sametinget er kritisk til at det i mangel av tidligere befaringer og kunnskap om plan- og influensområdet, kun er gjennomført én dag med befarings. Sametinget mener at med dette utgangspunktet er det for svakt grunnlag til å konkludere med at det ikke er konflikt med kulturminner eller kulturmiljø i planområdet, og fremmer derfor innsigelse til prosjektet.

Som vist i kapittel 3.6, ble det den 28.8.2012 arrangert innsigelsesmøte mellom NVE og Sametinget, hvor bl.a. Sametingets innsigelse til Fálesráðssa vindkraftverk ble drøftet. Sametinget har valgt å opprettholde innsigelsen til vindkraftverket. For NVEs vurderinger av innsigelsesgrunnlaget, vises det

til Vedlegg 1 "Teamtiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget" kapittel 3.5 "Kulturminner og kulturmiljø". For NVEs øvrige vurderinger av kulturminner og kulturmiljø, vises det til kapittel 4.5 ovenfor.

5.3 Involvering av samiske interesser i saksbehandlingen

I henhold til forvaltningsloven må NVE som offentlig myndighet sikre at saken er tilstrekkelig opplyst før vedtak fattes. Nærmere prosessuelle krav til saksbehandlingen er gitt i energiloven og plan- og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredninger. NVE har også inngått en egen avtale med Sametinget om konsultasjoner i saker som har direkte betydning for samiske interesser.

I den foreliggende saken har det vært gjennomført høringer og omfattende utredninger som blant annet har hatt som formål å belyse vindkraftverkets mulige virkninger for samiske interesser.

Konsultasjon med Sametinget

Sametinget og NVE gjennomførte konsultasjonsmøte i Alta 29.8.2012 og i Oslo den 5.12.2012. Innsigelsen som Sametinget har fremmet til søknaden ble behandlet på møtet den 29.8.2012. Det foreligger protokoll fra konsultasjonsmøtene som kan fås ved henvendelse til NVE. Sametinget har valgt å opprettholde innsigelsen til vindkraftverket. For ytterligere opplysninger om konsultasjonsmøtene og innsigelsesgrunnlaget, vises det til kapittel 3.5.1 og 3.6.1 ovenfor.

Konsultasjon med berørt reinbeitedistrikt

Reinbeitedistrikt 21 og NVE gjennomførte konsultasjonsmøte i Kvalsund den 30.10.2012. Det foreligger godkjent protokoll fra konsultasjonsmøtet som kan fås ved henvendelse til NVE.

Innsigelsesmøte med Områdestyret i Vest-Finnmark

NVE og Områdestyret i Vest-Finnmark gjennomførte meglingsmøte i Alta den 29.8.2012. Områdestyret har valgt å opprettholde innsigelsen til vindkraftverket. For ytterligere opplysninger om innsigelsesgrunnlaget, vises det til kapittel 3.6.2.

5.4 NVEs vurdering av saksbehandlingsprosessen og involvering av representanter for samiske interesser

NVE viser til at de samiske interessene har deltatt i høringsprosessene fra starten av. Både Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Områdestyret og berørt reinbeitedistrikt har blitt orientert om prosjektet og saksbehandlingen, og gitt mulighet til å avgi sine merknader til prosjektet. De samiske interessene har også vært invitert til de offentlige orienteringsmøtene som NVE har arrangert. I tillegg har det vært arrangert møter med lokale og regionale myndigheter, der Sametinget og Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark ble invitert. NVE hadde den 13.2.2012 et orienteringsmøte for Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark, hvor bl.a. søknad om Fálesrášša vindkraftverk ble diskutert. NVE har dessuten gjennomført konsultasjonsmøter og innsigelsesmøter som beskrevet ovenfor.

Gjennom konsekvensutrednings- og konsesjonsprosessen ble virkninger for samisk reindrift og samiske kulturminner vurdert gjennom dokumentasjon i fagutredninger, konsultasjon, meglingsmøter og høringsuttalelser.

NVEs vurderinger av samiske kulturminner og kulturmiljø, og reindrift bygger på følgende dokumentasjon:

- Fagrapport "Fálesrášša vindkraftverk. Konsekvensutredning for reindrift". Utarbeidet av Bioforsk 2011.

- Fagrapport "Fálesrášša vindkraftverk. Kvalsund kommune i Finnmark. Konsekvenser for kulturminner og kulturmiljø". Utarbeidet av Ambio Miljørådgivning 2011.

Gjennom høringsuttalelser og møter/konsultasjoner med reindriftsutøverne, advokat Geir Haugen på vegne av RBD 21, Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark, Områdestyret i Vest-Finnmark og Sametinget, har NVE mottatt dokumentasjon om samiske interesser utover fagrapportene. Møtene har etter NVEs vurdering vært konstruktive og har vært et viktig bidrag i opplysningen av saken.

NVE har registrert at enkelte sider av dokumentasjonen er omstridt, slik som det vitenskaplige grunnlaget for vurdering av virkninger for reindrift. NVE konstaterer også at det er meningsforskjeller vedrørende bl.a. nødvendig utredningsnivå. NVE understreker at vi ikke har fått konkrete innspill på vesentlige mangler i kunnskapsgrunnlaget for reindrift.

Totalt sett finner NVE at dokumentasjonen i saken er dekkende. I kapittel 3.5 og 3.7 i vedlegg 1 fremgår det at NVE vurderer konsekvensutredningene for reindrift og samiske interesser som utredet på en tilstrekkelig måte, og at utredningene gir et tilfredsstillende beslutningsunderlag i saken.

Når det gjelder Sametingets innsigelse til saken ang. kulturminner, vises det til kap. 3.6.1 og 3.6.3 hvor det redegjøres for dette.

Når det gjelder konsultasjon med Sametinget, viser vi til kapittel 3.5.1 hvor det redegjøres for konsultasjonsprosessen. NVE og Sametinget har ikke kommet til enighet om prosessen rundt konsultasjon, eller om tiltaket. NVE kan ikke se at ovennevnte uenighet gir grunnlag for å videreføre konsultasjonen, og vil derfor treffe vedtak.

NVE mener at samiske interesser har fått deltatt i saksbehandlingsprosessen på en god og grundig måte, og vi finner at kravene om konsultasjon og utredningsplikt i folkeretten og i intern rett er oppfylt.

5.5 NVEs vurdering av de materielle skrankene

Advokat Haugen påpeker i sin uttalelse at i en sak hvor reindriften er den eneste næringen som blir direkte berørt av tiltaket, vil folkeretten stå sentralt. Det må derfor avklares om tiltaket er i strid med folkeretten.

NVE er klar over at det finnes tålegrenser for hva som kan tillates av arealinngrep i det samiske reinbeiteområdet uten å være i strid med folkeretten og norsk rett. Det finnes ingen entydig definisjon, verken i teori eller rettspraksis, på hvor grensene går. Tålegrensen vil også kunne variere for eksempel ut fra hvor i landet inngrepet skjer. En vurdering av om et tiltak representerer en for stor belastning på samisk kultur, og hva det vil si å "nekte" samisk kulturutøvelse i henhold til FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter art 27 vil måtte basere seg på best mulig skjønn. I dette avsnittet vurderer NVE virkningene av tiltaket for samiske interesser isolert. Dersom virkningene for samiske interesser er akseptable tatt i betraktning folkerettens materielle terskler, kan NVE gjøre en bredere vurdering av relevante hensyn i saken for å konstatere om det er grunnlag for å gi konsesjon. Samiske interesser vil også inngå i en slik totalvurdering av tiltakets fordeler og ulemper som gir grunnlag for å konstatere hvorvidt det er samfunnsmessig rasjonelt å gi konsesjon til tiltaket.

NVE har i saksbehandlingsprosessen vært opptatt av å vurdere tiltakets virkninger for samiske interesser. Reindriften er den viktigste enkeltstående samiske kulturbærer, og utøvelse av reindrift er derfor mer enn en ren næringsinteresse. NVE har derfor lagt hovedvekt på reindrift i vurderingen av om vindkraftverket representerer en for stor belastning på utøvelsen av samisk kultur og kulturutøvelse. I tillegg til reindriften, vurderes også virkninger for samiske kulturminner. Det har

gjennom utredningene og høringene ikke blitt konkretisert øvrige samiske interesser som særskilt vil kunne berøres av tiltaket. Gjennom prosessen har NVE også vært opptatt av å redusere mulige negative virkninger, gjennom vurdering av ulike avbøtende tiltak.

NVE konstaterer at tiltaket ved utbygging av 180 MW på Fálesrášša berører vår-, sommer- og tidlig høstbeite, kalvingsområde, luftingsområde og trekk- og flyttlei for rein. NVEs konstaterer videre at nettilknytningsalternativ nr 1 vil krysse en etablert flyttlei gjennom Erdalen. NVE er oppmerksom på at reindriften primært ikke ønsker vindkraftverket og at 0-alternativet er å foretrekke for dem. NVE konstaterer at Områdestyret i Vest-Finnmark har fremmet innsigelse til prosjektet, med begrunnelse i at arealet som går tapt vil være betydelig.

Som omtalt i kapittel 5.1 ovenfor og i kapittel 3.7 i vedlegg 1 er det ikke entydige vitenskapelige resultater om virkninger av vindkraftverk på reindriftens arealbruk. Det er etter NVEs vurdering vanskelig å fastslå og konkretisere de negative virkningene på reinens arealbruk, men konstaterer at Områdestyret mener at tap av beiteareal vil være betydelig. Andre utredninger i liknende utbyggingssaker har vist til at reinens bruk av området i etterkant av en utbygging kan styres av de forstyrrelser som skjedde i anleggsperioden. Det vil derfor være viktig å utforme og gjennomføre anleggsarbeidet slik at forstyrrelsene blir minst mulig. For å hensynta reindriftsinteressene vil NVE i en evt. konsesjon sette vilkår som involverer reindriften i planleggingen av anleggsarbeidet, og som gjør at anleggsarbeidet, så langt råd er, tilpasses reindriftens bruk av området. Det vises til NVEs vurderinger i kapittel 5.1 som vurderingene av tålegrensene bygger på.

Som redegjort for i vurdering av nettilknytningen (kapittel 5.1) vil en flyttlei i Erdalen berøres av nettilknytningsalternativ 1. Hvor viktige flyttleier er og i hvilken grad de påvirkes varierer mye. Flyttleiene har et særskilt vern i reindriftsloven. Anleggsperioden kan påvirke flyttleier midlertidig, men etter NVEs vurdering er det ikke sannsynlig at en kraftledning vil kunne stenge en flyttlei. Terrenginngrep langs en kraftledningstrasé er avgrenset til mastefestene og ved bygging av en kraftledning er det noe fleksibilitet mht plassering av master. Selv ved trange passasjer eller andre kritiske punkter på en flyttlei er det følgelig etter NVEs oppfatning mulig å unngå at reinen fysisk blir hindret i å krysse traseen.

Som beskrevet i kapittel 5.1 mener NVE at eventuelle virkninger av vindkraftverket først og fremst vil være knyttet til anleggsfasen og menneskelig aktivitet i form av friluftsliv og drift/vedlikeholdsarbeid i driftsfasen. NVE mener at det er sannsynlig at reinen i stor grad vil gjenoppta bruken av arealene etter endt anleggsperiode, men påpeker at det er en viss usikkerhet knyttet til dette. NVE legger til grunn at et vindkraftverk med et planområde på 20 km², adkomstvei på 10,5 km og en tilknytningsledning på ca 14 km vil føre med seg noe beitetap. Å kvantifisere et samlet beitetap er imidlertid ikke mulig med eksisterende kunnskap og metodikk.

Tiltakets mulige virkninger for samisk kultur og kulturutøvelse vil, foruten reindriften, først og fremst være knyttet til samiske kulturminner. NVE konstaterer at det ikke er oppdaget automatisk fredete kulturminner i planområdet. Omsøkte vindkraftverk ligger i et område som tidligere er lite kartlagt med hensyn til kulturminner. Potensialet for samiske kulturminner i planområdet vurderes av utreder som stort, men det antas at omfanget av kulturminner uansett vil være noe mindre i planområdet enn i lavereliggende dalfører. NVE konstaterer videre at det er registrert mange kulturminner i influensområdet, som er vurdert til å ha middels til stor verdi. Etter NVEs vurdering ligger disse kulturminnene i en slik avstand til vindkraftverket at de visuelle virkningene ikke vil få vesentlig betydning for opplevels- eller formidlingsverdien til disse. Når det gjelder ledningstraseene for nettilknytning fram til Skaidi, konstaterer NVE at begge de omsøkte alternativene ved Skaidiområdet vil berøre flere registrerte samiske kulturminner. NVE vil i en evt. konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk sette vilkår om at traseen skal planlegges og justeres slik at den ikke vil medføre

vesentlige virkninger for samiske kulturminner. Endelig omfang av direkte berørte kulturminner, herunder samiske kulturminner, vil først kunne avklares i detaljplanlegging av vindkraftverket. Ved slik planlegging vil også turbinpunkter, mastefester og anleggsarbeid kunne tilpasses for å begrense påvirkning av eventuelt viktige lokaliteter. Kulturminnelovens bestemmelser må uansett følges ved en eventuell utbygging.

5.5.1 *Vurdering av samlede virkninger for reindrift*

Flere høringsinstanser har reist krav om at det planlagte tiltaket og vurderinger av dette opp i mot folkerettens bestemmelser også må omfatte tidligere gjennomførte inngrep og andre planlagte tiltak i området. Advokat Haugen mener det er uomtvistelig både i følge folkerettslig teori og FNs menneskerettskomité at det planlagte tiltaket må sees i sammenheng med gjennomførte inngrep etter 1900 og alle andre planlagte inngrep som kan medføre skader og ulemper for reindriften. RDB 21 fremmer krav om at NVE må gjøre en samlet vurdering av all planlagt og eksisterende utbygging i distriktet, for på denne måten å få vurdert det reelle omfanget av tap av beiteland og de skadevirkningene for reindriftnæringen som dette medfører.

NVE viser til at tilsvarende krav er gitt i forskrift om konsekvensutredninger vedlegg III ”*Rammer for krav til innhold i konsekvensutredning*” hvor det heter at ”*når flere utbyggingstiltak i et område samlet kan få vesentlige virkninger skal tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak i utbyggingstiltakets influensområde vurderes. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet vurderes*”.

Ved konsesjonsbehandling av flere vindkraftprosjekter og en 420 kV kraftledning på Fosen i Trøndelag i 2009, foretok NVE en slik samlet vurdering. NVE stilte krav til at søkerne bak de ulike vindkraftprosjektene og kraftledningen utredet hvordan prosjektene samlet ville kunne påvirke reindriften. En slik tilnærming var mulig fordi prosjektene både falt sammen i tid, og fordi prosjektene ville kunne påvirke det samme reinbeitedistriktet på en sammenliknbar måte. Rent metodisk var derfor forutsetningene til stede for å gjøre en slik vurdering på Fosen. NVE understreker imidlertid at målsetningen med den vurderingen var å gi et grunnlag for å prioritere mellom ulike vindkraftprosjekter, og å finne hvilken totalløsning som ville gi minst virkninger for reindriften.

Til omsøkte tiltak er det ikke direkte tilknyttede vindkraft- eller kraftutbyggingsprosjekter som gir grunnlag for tilsvarende vurderinger eller som åpner for justering mellom prosjekter for å redusere totalbelastningen. Søknad om Fålesråšša vindkraftverk vil sluttbehandles parallelt med Kvalsund og Hammerfest vindkraftverk, men disse vindkraftverkene berører ikke RBD 21. Imidlertid berøres RBD 21 av den konsesjonsgitte 420 kV ledningen fra Balsfjord til Hammerfest, med nye Skaidi transformatorstasjon på østsiden av Guorrojohka. Øst for Gávuvajávri møter 420 kV traseen en drivlei som RBD 21 kan nytte ved flytting til/fra sommerområdene nord for Skaidi. Denne leia går i stor grad parallelt med eller i traseen til eksisterende 132 kV ledning til Skaidi. Leia krysser Skaidielva via brua på E6 eller rett nedenfor denne. På grunn av hytter og mye aktivitet, er Skaidi en flaskehals ved dette trekket og RBD 21 nytter vanligvis en østlig drivlei. Denne går langs sperregjerdet mot distrikt 16 og vil ikke berøres av planlagt ledning. Ny transformatorstasjon i Skaidi er planlagt på østsiden av Guorrojohka, rett over distriktsgrensen til distrikt 21. Distriktet har et merke- og slakteanlegg ca en kilometer fra planlagt stasjonsområde. Vedtaket om kraftledningen med tilhørende transformatorstasjoner er påklaget og er oversendt Olje- og energidepartementet for endelig vedtak.

Når det gjelder andre planlagte energianlegg i Kvalsund kommune, så har Hammerfest Energi søkt om etablering av en transformatorstasjon og en kort 33 kV ledning for forsyning av planlagte Nussir gruver. Anlegget ligger i sin helhet innenfor området til tidligere Follidal verk. Videre har Statnett meldt en 420 kV ledning fra Skaidi til Varangerbotn og NVE har mottatt søknad om Korselva og Indre

Erdal kraftverk i Kvalsund kommune. Videre har NVE en søknad om et 3 MW pilotanlegg for tidevannskraftverk i Kvalsundet og søknad om Sneffjord vindkraftverk i Måsøy kommune under behandling. Av etablerte energianlegg i området, er det to mindre kraftutbygginger i Kvalsund kommune, og Havøygavlen vindkraftverk i Måsøy kommune.

Med unntak av Indre Erdal kraftverk, de to planlagte 420 kV ledningene og nye Skadi transformatorstasjon, ligger ikke de ovennevnte tiltakene innenfor RBD 21 sitt område. I tillegg til de ovennevnte energianleggene, er det andre typer eksisterende og planlagte tiltak innenfor reinbeitedistriktet. Dette er E6 som går gjennom RBD 21 fra Hatter til Skadi, et etablert et alpinanlegg ved Skaidi, flere etablerte hyttefelt og tre større hyttefelt som er under planlegging.

NVE viser til Bakgrunn for vedtak for 420 kV ledning Balsfjord-Hammerfest av 2.5.2012. NVE skriver i vedtaket at områdene traseen går i nordover fra Trollelva til planlagt transformatorstasjon i Skaidi og videre fra denne vestover til Repparfjordelva, vurderes av NVE som mindre sentrale for reindrifta fordi områdene er sterkt preget av hytter og ferdsel. Fra Skaidi til Hammerfest er ledningen planlagt i parallell med to eksisterende 132 kV ledninger. Forutsatt at det tas hensyn til reindrifta i anleggsperioden, mener NVE at en ny parallellført 420 kV ledning vil gi begrenset påvirkning på reindrifta, herunder mulige virkningene for sommerbeitene til RBD 21. Når det gjelder Indre Erdal kraftverk, er det oppgitt i søknaden fra Finnmark Kraft AS at tiltaket vil føre til minimal endring av beitegrunnlaget. Det antas at i anleggsfasen vil forstyrrelsene øke gjennom bl.a. menneskelig ferdsel og anleggsmaskiner, men at reinen trolig vil gjenoppta bruken av området i driftsfasen.

Når det gjelder 420 kV ledning Skaidi-Varangerbotn, konstaterer NVE at dette prosjektet kun er på meldingsstadiet og at virkninger for reindrift ennå ikke er utredet. NVE legger derfor til grunn at virkninger for reindrift, herunder sumvirkninger, gjøres ved sluttbehandlingen av Skaidi – Varangerbotn.

Ved en eventuell realisering av de ovennevnte planlagte tiltakene, i tillegg til det omsøkte vindkraftverket, vil omfanget av inngrep og mulige ulemper for det aktuelle reinbeitedistriktet samlet sett øke. NVE finner det vanskelig på generelt grunnlag å vurdere omfanget av slike ulemper. Uenighet om kunnskapsgrunnlaget for vurdering av virkninger av vindkraft på rein er omtalt i kapittel 5.1. Så langt NVE er kjent med, er det ikke større enighet om kunnskapsgrunnlaget for andre typer inngrep, herunder kraftledninger. Ulike inngrep gir også ulike virkninger, og virkningene vil variere med det bruksmønster og funksjonsområde som berøres. Vurderingen av samlede virkninger vil derfor etter NVEs oppfatning måtte gjøres skjønnsmessig.

NVE mener vurderingene av omsøkt vindkraftverk i sammenheng med andre eksisterende og planlagte energianlegg, ikke gir grunnlag for å si at flere tiltak i et område nødvendigvis forsterker hverandre med hensyn til virkninger. Generelt vil imidlertid flere inngrep samlet kunne beslaglegge mer areal. Videre kan press på en begrenset ressurs/ funksjonsområde innen et reinbeitedistrikt øke mer, dersom flere inngrep påvirker samme ressurs. Dette selv om inngrepene skjer i ulike geografiske områder innen distriktet. Det er derfor ikke vanskelig å forstå reindriftens uttrykte bekymring for at mange inngrep over tid, samlet kan gi store utfordringer. NVE mener derfor det er viktig at reindriftens arealer vurderes grundig når nye tiltak planlegges. Etter NVEs oppfatning er det i denne sammenheng avgjørende viktig at reindriften gis anledning for innspill og kommentarer, og at næringa benytter seg av muligheter for å påvirke planleggingen.

I følge RBD 21 har den omfattende hyttebyggingen i området og etablering av alpinanlegg i Skaidi gitt forstyrrelser for reindriften. NVE konstaterer at planområdet til Fálesrášša vindkraftverk er planlagt sentralt i RBD 21, og at området per i dag er uberørt av bebyggelse, veier eller andre inngrep. Når det gjelder andre planlagte energitiltak innenfor reinbeitedistriktet, er det den nye konsesjonsgitte 420 kV

ledningen fra Balsjord til Hammerfest (med planlagt ny transformatorstasjon i Skadi), omsøkte Indre Erdal kraftverk og meldte 420 kV ledning fra Skadi til Varangerbotn, som direkte berører RBD 21. NVE er inneforstått med at det er usikkerhet knyttet til arealbeslag og i hvilket omfang reinen vil unngå bruk av beiteområder i og rundt de planlagte tiltakene. NVE legger til grunn at dersom samtlige planlagte tiltak realiseres, kan dette medføre at reindriftens bruk av de berørte områdene kan endres eller reduseres. NVE vil presisere at det ikke gitt at de ovennevnte planlagte tiltakene blir realisert, eller at de får et omfang i samsvar med dagens planer.

Med utgangspunkt i dagens inngrepssituasjon for RBD 21, kan ikke NVE se at omfanget av utbygging innenfor reinbeitedistriktet på nåværende tidspunkt har passert grensen for hva reinbeitedistriktet tåler før grunnlaget for reindrift i området er truet. NVE forutsetter at virkninger for reindrift, herunder samlede virkninger, gjøres ved sluttbehandlingen av øvrige planlagte tiltak som søknad Nussir, Indre Erdal kraftverk og 420 kV-ledning fra Skadi til Varangerbotn.

5.5.2 Konklusjon folkerettsvurdering

De prosessuelle krav som stilles til saksbehandling av vindkraftverk i samiske bruksområder er etter NVEs vurdering oppfylt i denne saken. Det vises i denne forbindelse til de utredninger som er utført, gjennomførte konsultasjoner/møter og innkomne merknader fra samiske interesser.

Det planlagte vindkraftverket med tilhørende nettilknytning vil etter NVEs oppfatning ikke hindre distriktets utøvelse av reindrift og slik heller ikke kunne sies å bryte med tålegrensene i folkeretten. Det vises til kapittel 5.1 for NVEs vurderinger av virkninger for reindrift. NVE kan heller ikke se at tiltaket som helhet skulle bryte med FN konvensjonens artikkel 27. Gjennom konsesjonsprosessen fra melding til søknad er tiltaket blitt redusert fra 430 MW og ned til 180 MW, blant annet med hensyn til reindriftens kalvingsområder. NVE finner det positivt at tiltakshaver har redusert planområdet for vindkraftverket og etter NVEs vurdering har dette redusert potensielle virkninger for reindrift.

Etter NVEs vurdering vil man gjennom detaljplanlegging av anlegget og anleggsvirksomheten, sammen med vilkår i en eventuell konsesjon kunne begrense virkningene, og sikre at ulemper samlet sett ligger innenfor den tilpasningsplikt også reindriften har til tungtveiende samfunnsinteresser. NVE vil understreke at det er samisk kultur, og reindriftens rolle, som er gitt et særskilt vern etter folkeretten. Reindriften som næring er etter NVEs oppfatning ikke skjermet for inngrep eller for plikt til å tilpasse seg andre samfunnsinteresser.

NVE mener det har kommet tydelig fram gjennom behandlingen at reindrifta primært ikke ønsker nye inngrep i reindriftsområder. Selv om virkningene for reindrift vektlegges, er virkningene etter NVEs vurdering ikke av en slik grad at konsesjonssøknaden bør avslås som følge av dette.

Etter NVEs vurdering vil tiltaket slik det framstår, og med omtalte muligheter for vilkår om avbøtende tiltak, ikke innebære et så betydelig inngrep i samiske bruksområder at virkningene kan likestilles med å nekte utøvelsen av samisk kultur, eller være i strid med de øvrige terskler som er satt til vern for samisk kultur i Norge. Dette både vurdert ut fra mulige virkninger for berørt reinbeitedistrikt og for samisk kultur som sådan.

6 Samlet vurdering av Fálesrášša vindkraftverk

NVE har i kapittel 4 og 5 vurdert virkningene av tiltaket tematisk. I dette kapittelet gir vi en samlet vurdering av Fálesrášša vindkraftverk. Innledningsvis presenteres en generell bakgrunn for NVEs behandling av vindkraftsaker og NVEs metode for vurderinger. Deretter følger NVEs avveining mellom negative og positive virkninger, sett opp mot forpliktelser knyttet til EUs fornybardirektiv,

økonomien i prosjektene og NVEs vurdering av realiserbarheten ved tiltakene. På grunnlag av den samlede vurderingen av Fálesráðssa vindkraftverk, følger NVEs konsesjonsvedtak i kapittel 7.

6.1 Bakgrunn

Regjeringen har vedtatt at det skal satses på nye fornybare energikilder som nødvendige tiltak for å redusere de norske utslippene av klimagasser og for å oppnå en mer bærekraftig utvikling. Elektrisitetsproduksjon fra vindkraftverk innebærer, i motsetning til fossile energikilder, ingen direkte utslipp av klimagasser. Ny elektrisitetsproduksjon vil også bidra til å styrke kraftbalansen og forsyningssikkerheten.

Økt satsing på kraftproduksjon fra nye fornybare energikilder er en nasjonal målsetning. I henhold til EUs fornybardirektiv skal Norge ha et forpliktende mål for hvor stor andel av energiforbruket som skal dekkes av fornybar energi. Regjeringen har med utgangspunkt i dette satt et forpliktende mål om en fornybarandel på 67,5 % i 2020. Et viktig tiltak for å nå dette målet er innføringen av et felles elsertifikatmarked med Sverige. Markedet trådte i kraft fra 1.1.2012. Det er planlagt at elsertifikatene skal bidra til 26,4 TWh ny fornybar kraft samlet for Norge og Sverige. Utbygging av vindkraft kan bli et vesentlig bidrag for å nå dette målet.

Et vindkraftverk kan gi positive samfunnsvirkninger gjennom økt aktivitet (kjøp og salg av varer og tjenester), økt sysselsetting, økte skatteinntekter for kommunen og økt utnyttelse av utmarksressurser. Vindkraftverk med tilhørende infrastruktur har som all kraftproduksjon miljøvirkninger. NVEs erfaring er at det oftest er de visuelle virkningene for landskapet og eventuelt for kulturminner/kulturmiljøer, sammen med reindrift og støy, som oppfattes som de største ulempene med et vindkraftverk. Virkningene for naturmangfold vil normalt være begrensede, og kan ofte unngås ved plantilpasninger eller andre avbøtende tiltak. Unntaket er mulige virkninger for fugl. Ved behandling av vindkraftprosjekter stilles det alltid krav om en beskrivelse av artsinventaret på stedet, og det skal vurderes hvordan de ulike artene bruker planområdet. I tillegg skal det vurderes hvilke mulige virkninger tiltaket kan få for fuglelivet. Etablering av vindkraftverk er etter NVEs vurdering i all hovedsak et reversibelt inngrep. Ved konsesjonsutløp skal vindturbinene fjernes og området istandsettes, dersom det ikke meddeles ny konsesjon.

6.2 Metodikk for vurdering

Konsesjonsbehandling i medhold av energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper et omsøkt prosjekt har for samfunnet. NVE meddeler konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, noe som innebærer at fordelene ved tiltaket er vurdert som større enn ulempene.

De samlede virkningene av tiltakene blir veid opp mot økonomien i de enkelte prosjekt og fordelene ved ny fornybar elektrisitetsproduksjon. Forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv ligger til grunn for den samlede vurderingen.

NVEs vurdering av et planlagt vindkraftprosjekt baseres hovedsakelig på faglig skjønn. Ved vurdering av et vindkraftverk er det kun enkelte virkninger, som elektrisitetsproduksjon og eventuelle reduserte/økte nettap, som enkelt kan verdsettes i økonomisk forstand. Noen miljøvirkninger kan kvantifiseres, for eksempel ved å utarbeide støysoner eller ved å angi hvor stor andel areal inngrepsfrie naturområder reduseres dersom tiltaket realiseres. Likevel er de fleste miljøvirkninger vanskelig å tallfeste og faglig krevende å verdsette ved hjelp av markedspriser. NVE er kjent med at betinget verdsetting er brukt i flere undersøkelser knyttet til friluftsliv og naturopplevelse for å finne godets totalverdi. Det er knyttet stor usikkerhet til resultatene fra slike undersøkelser på grunn av metodene som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for den enkelte undersøkelsen. Etter

NVEs vurdering vil også kostnadene ved gjennomføring av slike undersøkelser være større enn nytteverdien, og resultatene vil være usikre og basere seg på en hypotetisk situasjon. NVE mener derfor at resultatene fra slike undersøkelser med tilhørende metoder har en begrenset verdi ved vurdering av omsøkte prosjekter, spesielt når de overføres fra ett vindkraftprosjekt til et annet.

I den samlede vurderingen av vindkraftverkene tar NVE utgangspunkt i hvor godt planområdene er økonomisk egnet for vindkraft. Etter NVEs vurdering er det rasjonelt å bygge ut vindkraft der det kan produseres mest mulig elektrisitet med minst mulig kostnader. I tillegg kommer vurderingen av virkninger for samfunn og miljø. Et godt økonomisk prosjekt vil kunne tåle større miljøkostnader sammenlignet med et dyrere prosjekt. NVE legger til grunn at samfunnsøkonomien i prosjektet inkluderer både antatt lønnsomhet og virkninger for samfunn og miljø. Den samlede vurderingen er dermed også en samfunnsøkonomisk vurdering.

6.3 Samlet vurdering av økonomi og virkninger som er vektlagt av NVE

Vurdering av produksjon, økonomi og forholdet til andre planer

Vurdering av produksjon og økonomi (kapittel 4.1):	Beregnet middelvind i planområdet er meget god (ca. 8,75 m/s), men utfordringer med ising i området. NVE anbefaler at det ved en evt. etablering gjennomføres tiltak med avisningssystemer på vindturbinene. Fálesrášša vindkraftverk vil etter NVEs vurdering være et godt økonomisk prosjekt sammenlignet med andre vindkraftprosjekter i Norge, og vil være konkurransedyktig i det norsk-svenske elsertifikatmarkedet.
Vurdering av forholdet til andre planer (kapittel 4.3)	Lokaliteten for Fálesrášša vindkraftverk ligger i Regional plan for vindkraft i Finnmark i delområde 3a Kvalsund-Hammerfest. I planen vises det til at delområdet preges å ha store verdier mht. kulturminner og reindrift. Det vises til at delområdet representerer viktige vår- og sommerbeiter med kalvingsområder som allerede er presset som følge av industri, tettsteder, hyttebygging og kraftledninger. Det er spesielt områdene sør for Repparfjorden som anses å ha høyest grad av interesse motsetninger mht etablering av vindkraftverk. I gjeldene kommuneplan er planområdet og områdene som berøres av nettilknytningen for Fálesrášša vindkraftverk avsatt som LNFR-område uten bestemmelser om spredt utbygging. Kommunestyret i Kvalsund kommune er positive til tiltaket og har vedtatt å gi dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for etablering av Fálesrášša vindkraftverk.

Negative virkninger som er vektlagt av NVE

Tema	Virkninger
Reindrift (kapittel 5.1)	En utbygging av Fálesrášša vindkraftverk som omsøkt vil kunne berøre vår-, sommer- og tidlig høstbeite, kalvingsområde, luftingsområde og trekk- og flyttlei for rein. Med bakgrunn i utredningene og egne vurderinger, mener NVE at det er sannsynlig at reindriften bruk av planområdet ikke vil opphøre, men etter NVEs vurdering kan bruken av

	området reduseres på kort sikt. Virkninger av vindkraftverket vil etter NVEs vurdering i hovedsak være knyttet til anleggsfasen, og menneskelig aktivitet i form av friluftsliv og drift/vedlikeholdsarbeid i driftfasen. Selv om det etter NVEs vurdering er sannsynlig at reinen i stor grad vil gjenoppta bruken av arealene, vil NVE påpeke at det er noe usikkert i hvilken grad reinen vil bruke disse arealene etter utbygging. Avbøtende tiltak vil være viktig for å minimere og evt. hindre langsiktige negative virkninger for reines bruk av planområdet. Midlertidige ulemper i anleggsperioden og mulige mindre, varige ulemper forutsettes v i miljø-, transport- og anleggsplanen.
Landskap og visuelle virkninger (kapittel 4.4)	Ettersom tiltaket er planlagt langt fra bebyggelse, vurderes det visuelle omfanget som begrenset. NVE vil likevel legge noe vekt på at en utbygging vil medføre betydelige visuelle virkninger, og føre til at et inngrepsfritt landskap vil bli endret.
Kulturminner og kulturmiljø (kapittel 4.5)	Det er ikke oppdaget automatisk fredete kulturminner i planområdet. Det er tidligere ikke gjort arkeologiske befaringer eller registreringer i planområdet, og potensialet for funn av samiske kulturminner i og ved planområdet vurderes som stort, særlig i lavereliggende områder og utenfor planområdet. Det er registrert kulturminner i influensområdet som er vurdert til å ha middels til stor verdi. Etter NVEs vurdering ligger kulturminnene i en slik avstand til vindkraftverket at de visuelle virkningene ikke vil få vesentlig betydning for opplevelsese- eller formidlingsverdien til disse. De to omsøkte nettilknytningsalternativene vil begge kunne berøre flere automatisk fredete samiske kulturminner. NVE vil i en evt. konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk sette vilkår om at nettilknytningstraseen skal planlegges og justeres slik at den ikke medfører vesentlige virkninger for samiske kulturminner.
Vegetasjon og naturtyper (kapittel 4.8.1)	Vindturbiner, veier og nettilknytning kan medføre direkte arealbeslag ved lokaliteter med isssoleie, og naturtypene "Gråor-heggeskog" og "Stor elverør", men NVE mener at virkningene for artene og naturtypene vil være små dersom det tas hensyn til dette gjennom plantilpasninger.
Fugl (kapittel 4.8.2)	Det er ikke registrert hekkelokaliteter for rødlistede fuglearter innenfor planområdet. Etter NVEs vurdering kan utbygging av Fálesrášša vindkraftverk med tilhørende nettilknytning medføre tap av enkeltindivider av flere rovfuglarter, herunder havørn, kongeørn, jaktfalk og fjellvåk. Med utgangspunkt i at de oftest forekommende artene i området ikke er truede eller nær truede, og at den samlede tettheten av fugl i planområdet antas å være lav, finner NVE at utbygging av vindkraft i planområdet i ikke er i strid med forvaltningsmålet for arter, jf. nml § 5.
Andre dyrearter (kapittel 4.8.3)	Det kan forekomme jerv og gaupe i og ved planområdet. NVE legger til grunn at de regionale bestandene for gaupe og jerv er økende, og finner at en evt. utbygging av Fálesrášša vindkraftverk ikke er i strid med forvaltningsmålet for artene, jf. nml. § 5. Ved en eventuell konsesjon vil

	det settes vilkår om at eventuelle hilokaliteter for jerv skal hensyntas i anleggsperioden.
Inngrepsfrie naturområder (INON, kapittel 4.9)	Reduksjon på 53,7 km ² eller 61,7 km ² , avhengig av valgt nettløsning. Dette omfatter også et INON i kategorien "villmark fra fjord til fjell".

Positive virkninger som er vektlagt av NVE

Tema	Virkninger
Kraftproduksjon	Ny fornybar kraftproduksjon som kan bidra til at Norge oppfyller forpliktelser knyttet til EUs fornybardirektiv.
Forsyningssikkerhet	Fálesrášša vindkraftverk vil være med å bedre effekt- og energibalansen i Finnmark om vinteren.
Inntekter for kommunen (kapittel 4.15)	Eiendomsskatt for Kvalsund kommune
Andre samfunnsvirkninger (kapittel 4.15)	Ved en full utbygging kan tiltaket medføre ca. 270 årsverk i anleggsperioden og ca. ti arbeidsplasser i driftsfasen. Økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt. En vindkraftutbygging vil gi positive virkninger for reiselivsnæringen.

Når NVE vurderer om det skal gis konsesjon til et vindkraftverk, ses virkningene opp mot økonomien i prosjektet. Et godt økonomisk prosjekt vil kunne tåle større miljøkostnader sammenlignet med et dyrere prosjekt. Vindforholdene og investeringskostnadene tilsier at Fálesrášša vindkraftverk er et prosjekt med god økonomi i forhold til andre vindkraftprosjekter i Norge.

De viktigste negative virkningene av Fálesrášša vindkraftverk knyttes etter NVEs vurdering til virkninger for reindrift og naturmangfold. I tillegg kommer virkninger for inngrepsfrie naturområder, landskap og kulturminner.

Det foreligger i dag mange vindkraftplaner i Finnmark, og det er gitt konsesjon til fem vindkraftverk, hvorav to er i drift. I Kvalsund er det planlagt ytterligere ett vindkraftverk, Kvalsund vindkraftverk, og i nabokommunen Hammerfest er Hammerfest vindkraftverk på Tyven omsøkt. Videre er Havøygavlen vindkraftverk i Måsøy kommune i drift, og det foreligger en søknad om et ytterligere vindkraftverk (Snefjord) i kommunen. Dette tilsier at samlede virkninger av flere vindkraftverk bør vektlegges i NVEs behandling av vindkraftsaker i regionen. NVE vil for øvrig vise til vedtak av 11.1.2013 hvor det gis avslag til Kvalsund og Hammerfest vindkraftverk. NVE vil i hovedsak vektlegge de samlede virkningene av allerede konsesjonsgitte vindkraftverk, og vil påpeke at vindkraftprosjekter som ennå ikke er behandlet må gjennom de samme vurderingene om samlede virkninger. Havøygavlen vindkraftverk ligger 45 km fra planområdet til Fálesrášša vindkraftverk. Etter NVEs vurdering vil samlet belastning av Havøygavlen vindkraftverk og en evt. etablering av Fálesrášša vindkraftverk ikke være av vesentlig betydning.

Det forekommer viktige naturtyper i planområdet og den rødlistede planten isssoleie er registrert. NVE kan ikke se at etablering av vindkraftverket vil være i strid med forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer, og plantearter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5, dersom det tas hensyn til verdifulle

arter og naturtyper i detaljplanleggingen av tiltaket. Det er videre ikke registrert hekkelokaliteter for rødlistede fuglearter innenfor planområdet. Etter NVEs vurdering kan tiltaket ha negativ effekt på bestanden av havørn og kongeørn lokalt, men artene er livskraftige og tiltaket vil trolig i liten grad påvirke muligheten for å nå forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5. Som en følge av at NVE vurderer at ingen arter, verdifulle naturtyper, verneområder eller økosystem vil være truet av tiltaket, mener NVE det ikke er behov for å legge føre-var-prinsippet til grunn, jf. naturmangfoldloven § 9. NVE vil i en evt. konsesjon sette vilkår om at konsesjonær skal benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder for å unngå eller begrense virkninger for naturmangfoldet. Naturmangfoldloven § 11 tilsier at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse, herunder kostnader til avbøtende tiltak og hensyn til sårbare arter i anleggsperioden. NVE konstaterer derfor at naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er hensyntatt. NVE har også gjort en samlet vurdering av eksisterende og planlagte tiltak i området, jf. naturmangfoldloven § 10, og mener at tiltaket sammen med andre påvirkninger ikke vil være i strid med forvaltningsmålene for naturtyper, økosystemer og arter.

Fálesrášša vindkraftverk berører vår-, sommer- og tidlig høstbeite, kalvingsområde, luftingsområde og trekk- og flyttlei for rein. Reindriften i området kan bli påvirket av tiltaket, men til tross for usikkerhet er det sannsynlig at reinbeitearealene blir gjenopptatt etter utbygging. NVE er av den oppfatning at eventuelle virkninger av vindkraftverket i hovedsak vil være knyttet til anleggsfasen, og menneskelig aktivitet i form av friluftsliv og drift/vedlikeholdsarbeid i driftfasen. Selv om virkningene for reindrift vektlegges, er virkningene etter NVEs vurdering ikke av et slikt omfang at hensynet til reindrift tillegges betydelig vekt i den samlede vurderingen av Fálesrášša vindkraftverk. Etter NVEs vurdering vil avbøtende tiltak være viktig for å minimere og evt. hindre langsiktige negative virkninger for reinens bruk av planområdet.

Fálesrášša vindkraftverk har etter NVEs vurdering moderate virkninger sammenlignet med andre vindkraftprosjekter av lignende størrelse. NVE konstaterer at vindkraftverket er planlagt slik at ingen bygninger vil bli berørt av støy som er over de anbefalte norske grenseverdiene.

Etter NVEs vurdering er bortfall av INON på ca. 54 km² eller 62 km² (avhengig av valgt nettilknytning), inkludert at tiltaket vil medføre at INON-kategorien "villmark fra fjord til fjell" nesten opphører i det inngrepsfrie området, også en negativ virkning som blir vektlagt. I Finnmark er nærmere 80 % av arealet definert som inngrepsfritt, og når det gjelder "villmark fra fjord til fjell" er dette en INON-kategori som Finnmark nesten er alene om.

Omsøkte adkomstvei, hvor adkomstveien vil ta av ved Klubbukt og ende opp sentralt i vindkraftverket, er etter NVEs vurdering en god løsning, basert på teknisk-økonomiske og miljømessige vurderinger.

Den viktigste fordel av tiltaket vil være etablering av ny fornybar energiproduksjon som kan bidra til at Norge oppfyller forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv. Dersom prosjektet realiseres, vil det medføre cirka 560 GWh ny fornybar energiproduksjon per år. Det er også viktig å produsere energi i en region som i dag er en underskudsregion, for slik å styrke forsyningssikkerheten. I tillegg vil tiltaket medføre positive økonomiske virkninger for lokalsamfunnene i Kvalsund kommune.

Fálesrášša vindkraftverk er etter NVEs vurdering et godt samfunnsøkonomisk prosjekt sett i lys av at det vil være et stort bidrag til å nå fornybarmålene, at økonomien vurderes til å være god sammenlignet med andre vindkraftverk i Norge og at miljøvirkningene vurderes til å være små sammenlignet med andre vindkraftverk med lignende størrelse. Denne vurderingen innbefatter usikkerhet og føre-var-betraktninger, jf. naturmangfoldloven §§ 9-12. NVE legger også vekt på at Kvalsund kommune er positiv til tiltaket. Etter NVEs vurdering bør Fálesrášša vindkraftverk gis konsesjon.

Selv om Fálesrássa vindkraftverk er et godt vindkraftprosjekt, er det viktig å begrense negative virkninger gjennom hensiktsmessige og gjennomførbare tiltak. NVE vil derfor sette vilkår om blant annet ivaretagelse av automatisk fredete kulturminner, avbøtende tiltak for reindrift og utarbeidelse av rutiner for varsling av ising/iskast. Av hensyn til mulige rødlistede arter i og ved planområdet, er det videre satt vilkår om oppfølging av sårbare arter i en miljø-, transport- og anleggsplan, jf. §§ 11 og 12 i naturmangfoldloven.

6.4 Samlet vurdering av omsøkte nettilknytninger

Det er omsøkt to alternativer for nettilknytning for Fálesrássa vindkraftverk. Alternativ 1 er en 14,5 km lang 132 kV luftledning fra Doaresjohrássa til Guorrojohka, med 800 meter jordkabel inn til Statnetts koblingsanlegg i Skaidi. Alternativ omsøkt nettilknytning er en 28 km lang trasé med kombinert 132 kV luftledning og jordkabel fra Doaresjohrássa, ned langs Repparfjorden og Repparfjordelva, og inn til koblingsanlegget i Skaidi.

Når det gjelder hvilke av de to nettilknytningene som bør velges, konstaterer NVE at alternativ 2 vil kunne berøre flere samiske kulturminner enn nettilknytningsalternativ 1, og flere av disse har status som automatisk fredet. Når det gjelder landskap, vil nettilknytningsalternativ 1, lengst sør, nær Skaidi, gå gjennom et område som er skjermet for innsyn til planområdet. Nettilknytningsalternativ 2 vil innebære en trasé over Erdalsfjell/Heargerassa, som er et fjellområde som blir benyttet av lokalbefolkningen til friluftsliv. NVE konstaterer videre at alternativ 1 ikke berører noen kjente naturtyper, og at nettilknytningsalternativ 2 som berører de viktige naturtypene "Stor elverør" og "Gråor-heggeskog" således vil gi størst virkninger for naturtyper og vegetasjon. Etter NVEs vurdering vil nettilknytningsalternativ 1 ha minst negativ virkning på fugl, da nettilknytningsalternativ 2 er planlagt i hekkeområdet til kongeørn og fjellvåk og en utbygging av kraftledning i dette området vurderes å kunne påvirke hekkesuksessen til artene. Ved valg av nettilknytningsalternativ 1, vil ingen hus vil eksponeres for mer elektromagnetisk stråling enn 0,4 μ T. Når det gjelder nettilknytningsalternativ 2, befinner 27 boliger eller hytter seg innenfor utredningsgrensen for magnetfelt. Etter en teknisk og økonomisk vurdering av de to omsøkte nettilknytningsalternativene, kan NVE konstatere at nettilknytningsalternativ 1 vil gi lavere investeringskostnader, lavere tapkostnader, mindre sannsynlighet for feil og lavere ladeytelse enn nettilknytningsalternativ 2. Når det gjelder reindrift, er NVE gjort oppmerksom på at RBD 21 anser nettilknytningsalternativ 1 som det minst gunstige alternativet, da ledningen vil splitte sommerbeitet på midten, og krysse en flyttlei.

Etter NVEs vurdering vil nettilknytningsalternativ 1 være synlig i et ellers skjermet område nær Skaidi, men vil ikke medføre elektromagnetiske felt innenfor grensen på 0,4 μ T eller vesentlige negative virkninger for landskap, kulturminner eller naturmangfold. Når det gjelder virkninger for reindrift, er det etter NVEs vurdering ikke sannsynlig at en kraftledning vil kunne stenge en flyttlei. Etter NVEs oppfatning er det ved hjelp av detaljplanlegging av ledningen mulig å unngå at reinen fysisk blir hindret i å krysse traseen. Etter NVEs samlede vurdering fremstår alternativ 1 samlet sett som det beste alternativet for vindkraftverkets tilknytning til det regionale nettet. Herunder mener NVE at naturmangfoldloven § 12, miljøforsvarlige teknikker og arbeidsmetoder, er hensyntatt mht valg av nettilknytning. NVE konstaterer at dette er i tråd med kommunestyret i Kvalsunds vedtak av 8.5.2012, hvor de går inn for alternativ 1, som gir den korteste overføringslinjen mellom vindkraftverket og koblingsanlegget på Skaidi.

7 NVEs vedtak

Etter NVEs vurdering utgjør konsesjonssøknaden med konsekvensutredning, innkomne merknader, møter, konsultasjoner med samiske interesser og befarings et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å

avgjøre om det omsøkte vindkraftverket skal meddeles konsesjon, og på hvilke vilkår en konsesjon eventuelt skal gis.

Etter NVEs vurdering er de samlede fordeler ved etablering av Fálesrášša vindkraftverk med nettilknytning større enn ulempene tiltaket medfører. NVE vil derfor gi Aurora Vindkraft AS konsesjon i medhold av energiloven § 3-1 for å bygge og drive Fálesrášša vindkraftverk med nettilknytning og tilhørende infrastruktur. Det gis konsesjon for en installert effekt på inntil 180 MW.

NVE har lagt vekt på at det er meget gode vindforhold i planområdet og at Fálesrášša vindkraftverk vil bidra til at Norge kan oppfylle forpliktelsene knyttet til EUs fornybardirektiv. NVE har også vektlagt at Fálesrášša vindkraftverk vil være med å bedre effekt- og energibalansen i Finnmark. Fálesrášša vindkraftverk vil i tillegg kunne bidra til positive virkninger for lokalsamfunnet. Disse virkningene vil hovedsakelig være i form av direkte og indirekte sysselsetting lokalt og regionalt, og inntekter til kommunen gjennom eiendomsskatt. NVE konstaterer at Kvalsund kommune er positive til tiltaket.

NVE mener den omsøkte østlige traseen, nettilknytningsalternativ 1, er den traseen som gir færrest virkninger for landskap, kulturminner og naturmangfold, og vil derfor gi konsesjon til dette alternativet.

De viktigste negative virkningene av Fálesrášša vindkraftverk knyttes etter NVEs vurdering til virkninger for reindrift og naturmangfold. I tillegg kommer virkninger for inngrepsfrie naturområder, landskap og kulturminner. NVE har satt en rekke vilkår til konsesjonen, som blant annet hensyn til automatisk fredete kulturminner, utarbeidelse av rutiner for varsling av ising/iskast, utarbeidelse av miljø-, transport og anleggsplan og tiltak knyttet til nedleggelse av anlegget.

8 Konsesjonsvilkår

NVE viser til energilovsforskriftens § 3-4, som omhandler vilkår for konsesjon for elektriske anlegg. Under bokstav b) om miljø og landskap står det:

"Konsesjonæren plikter ved planlegging, utførelse og drift av anlegget å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

Overholdelse av denne bokstav kan undergis tilsyn etter bestemmelse av Norges vassdrags- og energidirektorat."

I tillegg til standardvilkårene, kan NVE fastsette spesielle vilkår for å redusere negative virkninger for allmenne og private interesser.

NVE har i medhold av energiloven, myndighet til å fastsette vilkår om gjennomføring av tiltaket som vil redusere negative virkninger ved vindkraftverket med tilhørende nettilknytning og annen infrastruktur. Behovet for og omfanget av slike tiltak er vurdert under hvert enkelt tema og er basert på NVEs faglige skjønn og opplysninger som er fremkommet under behandlingsprosessen.

Krav til idriftsettelse av anlegget og konsesjonens varighet

Anlegget må være satt i drift innen 1.12.2020. Tillatelsen gjelder fra i dag og inntil 25 år fra det tidspunkt anlegget settes i drift, dog ikke utover 1.12.2045.

Krav til dokumentasjon av ledig nettkapasitet

Konsesjonær kan ikke påbegynne arbeidene med Fálesrášša vindkraftverk før det kan dokumenteres tilstrekkelig nettkapasitet og endelig avtale med Statnett SF om nettilknytning i Skaidi transformatorstasjon foreligger. NVE skal godkjenne denne dokumentasjonen.

Bruk av adkomstvei og internveier

Konsesjonær skal stenge adkomstvei og internveier for allmenn motorisert ferdsel. Konsesjonær skal avklare bruk av veiene, utover drift og vedlikehold, med Kvalsund kommune og grunneiere/rettighetshavere, herunder Reinbeitedistrikt 21. Ved uenighet skal saken forelegges NVE til avgjørelse.

Krav til detaljplan

Dersom konsesjonær, etter å ha gjennomført detaljerte vindmålinger og simuleringer, ønsker å endre turbinplasseringer, turbinstørrelse og internveier, skal dette fremlegges i en detaljplan. Dersom valg av leverandør/turbinstørrelse medfører vesentlige endringer av tiltaket slik det er spesifisert i anleggskonsesjonen, skal også dette fremlegges i en detaljplan. Eventuell detaljplan skal vise endelig utbyggingsløsning, herunder plassering av vindturbiner og adkomst- og internveier. Detaljplanen skal godkjennes av NVE og legges til grunn for miljø-, transport- og anleggsplan.

Hensyn til naturmangfoldet

NVE kan kreve undersøkelser av mulige virkninger for naturmangfold i driftsperioden. Konsesjonær skal benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder for å unngå eller begrense virkninger for naturmangfoldet.

Miljø-, transport og anleggsplan (MTA)

Anlegget skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan som skal utarbeides av konsesjonær og godkjennes av NVE. Arbeid relatert til anlegget kan ikke settes i gang før miljø-, transport- og anleggsplanen er godkjent av NVE.

Planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder om utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan for bygging av anlegg med konsesjon etter energiloven, og skal utarbeides i samråd med berørt reinbeitedistrikt og Kvalsund kommune. Planen skal inneholde en beskrivelse av hvordan landskaps- og miljøforhold skal ivaretas i anleggs- og driftsperioden, herunder hensynet til hilokaliteter for jerv og sårbare hekkelokaliteter for fugl i anleggsperioden. Forekomster av issoleie skal hensyntas. Arealene som blir fysisk berørt av vindturbiner og tilhørende infrastruktur skal undersøkes for issoleieforekomster.

Planen skal omtale hvordan konsesjonær under anleggsarbeidene og drift av anlegget, skal ta hensyn til reindriftsnæringen ved blant annet å begrense aktiviteten i kalvingstida.

Planen skal avklare hvilke tiltak som skal iverksettes for å sikre drikkevannskilder (Brennsvikvatnet og Langvatnet), både i anleggs- og driftsperioden.

Veitraseer og oppstillingsplasser skal legges så skånsomt som mulig i terrenget. Terrenginngrep i forbindelse med turbinfundamenter, oppstillingsplasser, veier og andre områder berørt av anleggsarbeidene skal settes i stand gjennom planering, revegetering og annen bearbeiding som er tilpasset det naturlige terrenget.

Konsesjonær har ansvaret for at planen følges, og den skal legges til grunn for utforming av kontrakter med hoved- og underentreprenører.

Konsesjonær må utarbeide en prosjektilpasset kontrollplan som beskriver rutiner for håndtering av avvik.

Anlegget skal til enhver tid holdes i tilfredsstillende driftsmessig stand i henhold til miljø-, transport- og anleggsplanen og eventuelt andre vilkår/planer.

Konsesjonær skal foreta en forsvarlig opprydding og istandsetting av anleggsområdet. Arbeidene skal være ferdig senest to år etter at anlegget er satt i drift.

Tilsyn med bygging, drift, vedlikehold og nedleggelse av anlegget er tillagt NVE. Utgifter forbundet med NVEs godkjenning av planen og utgifter til tilsyn med overholdelse av planen dekkes av konsesjonæren.

Støy

Vindkraftverket skal detaljplanlegges slik at ingen helårsboliger blir berørt av et støynivå på over L_{den} 45 dBA.

Skyggekast

Konsesjonær skal beregne faktisk skyggekast ved nærliggende helårsboliger. Faktisk skyggekastomfang ved helårsboliger skal ikke overstige ti timer per år. Skyggekastberegninger skal forelegges NVE før anleggsstart.

Ising/iskast

Konsesjonær skal vurdere omfanget av ising og risikoen for iskast. En slik vurdering skal oversendes NVE før anlegget settes i drift. Konsesjonær skal utarbeide forslag til rutiner for varsling av iskast i perioder med fare for dette. NVE skal godkjenne foreslått opplegg for varsling før idriftsettelse av vindkraftverket. NVE kan stille ytterligere krav til tiltak dersom risikoen for iskast viser seg å begrense friluftslivsutøvelsen i planområdet.

Vindmålinger og produksjonsregistreringer

Konsesjonær skal foreta produksjonsregistreringer og vindmålinger ved anlegget. Årsrapport med oppgave over produksjonsregistreringer, vindmålinger og spesielle hendelser ved anlegget skal sendes NVE til orientering, senest innen 15. februar i det etterfølgende år. Ovennevnte skal gjøres etter nærmere bestemmelser fra NVE. NVE kan etter behov kreve nødvendig tilgang til vind- og produksjonsdata fra anlegget i hele konsesjonsperioden.

Automatisk fredete kulturminner

Konsesjonæren plikter å ta kontakt med de aktuelle kulturmyndighetene i god tid før anleggsarbeidet starter for å avklare forholdet til eventuelle automatisk fredete kulturminner. Undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven § 9 skal være gjennomført før anleggsarbeid kan iverksettes.

Nettilknytningen skal planlegges og evt. justeres slik at den ikke vil medføre vesentlige virkninger for automatisk fredete samiske kulturminner.

Luftfart

Konsesjonæren skal merke vindturbinene i samsvar med de til enhver tid gjeldende forskrifter om merking av luftfartshinder.

Konsesjonær skal, i henhold til forskrift om rapportering og registrering av luftfartshinder, melde vindturbinene til Statens kartverk.

Nedleggelse av anlegget

I forskrift til energiloven er det vilkår knyttet til nedleggelse av vindkraftverket når det ikke lenger er i drift. Vilkåret lyder:

"Ved nedleggelse plikter den tidligere konsesjonær å fjerne det nedlagte anlegg og så langt som mulig føre landskapet tilbake til naturlig tilstand. Norges vassdrags- og energidirektorat kan sette frist for arbeidet og treffe bestemmelser med hensyn til tilbakeføringen."

I tillegg til dette standardvilkåret, vil NVE sette krav om at konsesjonær skal lage et forslag til hvordan de skal sikre de økonomiske forholdene knyttet til fjerning av anlegget og tilbakeføring av området. I løpet av det 12. driftsåret for vindkraftverket, skal tiltakshaver legge frem et konkret forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av vindturbinene og istandsetting av området ved utløp av driftsperioden, jamfør energilovsforskriftens § 3-4 d.

Andre vilkår

NVE har også satt vilkår vedrørende TV- og radiosignaler, kommunikasjonssystemer, fargevalg, spesifikasjon av elektriske anlegg, reklame, last- og dimensjoneringskriterier.

9 NVEs vurdering av ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønssak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler.

Totalt vil ca. 10 grunneiere vært berørt av den løsningen som NVE meddeler konsesjon til. I tillegg har Reinbeitedistrikt 21 beiterett i området og er derfor berørt rettighetshaver. Andre berørte rettighetshavere er Hammerfest Energi, Brennsvik og omegn JFF, og det er uttak av vann til husholdninger fra Brennsvikvatnet og Langvatnet.

9.1 Søknad om ekspropriasjon

Aurora Vindkraft AS søker om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslova § 2 pkt. 19 om nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av Fálesrášša vindkraftverk med infrastruktur, herunder kraftledningen mellom vindkraftverket og Skaidi transformatorstasjon.

9.2 NVEs vurdering av ekspropriasjon

Advokat Haugen bemerker at det ikke er søkt om ekspropriasjonstillatelse mht reinbeitedistriktet, men kun ovenfor berørte grunneiere. NVE konstaterer at det i søknad om ekspropriasjon ikke er spesifisert at søknaden også gjelder rettighetshavere. NVE viser til brev fra tiltakshaver av 19.10.2012 til RBD 21, hvor det presiseres at søknaden om ekspropriasjon også gjelder rettighetshaverne, herunder berørt reinbeitedistrikt. NVE konstaterer at Advokat Haugen, på vegne av RBD 21, i brev av 30.3.2012 og 6.12.2012 påpeker at reinbeitedistriktet motsetter seg at samtykke til forhåndstiltredelse blir gitt.

9.2.1 Hjemmelsgrunnlag

Oreigningslova § 2 pkt. 19 gir NVE hjemmel til å ekspropriere *"så langt det trengs til eller for... varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjonar og andre elektriske anlegg."* Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter av de omsøkte anlegg.

9.2.2 Avveining av ulike interesser

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter oreigningslova § 2 annet ledd, der følgende fremgår: *"Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade."* Dette innebærer

at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse med tanke på forsyningssikkerhet og muligheter for ny fornybar elektrisitetsproduksjon må vektes mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere (herunder reindriftsutøvere) som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 4 og 5. I kapittel 6.3 og 6.4 gjøres en samlet vurdering virkninger som er vektlagt av NVE.

Selv om enkeltpersoner i varierende grad blir direkte berørt av bygging og drift av Fálesrášša vindkraftverk med nødvendig infrastruktur, mener NVE at de samfunnsmessige fordelene ved tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver som er berørt i denne konkrete saken.

NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved det konsesjonsgitte anlegget utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. NVE anser derfor vilkåret i oreigningslova § 2 annet ledd som oppfylt.

9.2.3 Omfanget av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av Fálesrášša vindkraftverk med tilhørende infrastruktur og for bygging og drift av kraftledningen mellom planområdet og Skaidi transformatorstasjon, herunder all nødvendig adkomst/ferdsel/transport i forbindelse med tiltaket.

9.2.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

NVE har etter en interesseavveining funnet at de samfunnsmessige fordeler som vinnes ved anleggene utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. Det foreligger derfor grunnlag etter oreigningslova § 2 annet ledd, jf. § 2 pkt. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Aurora Vindkraft AS har søkt om.

NVE vil på denne bakgrunn meddele Aurora Vindkraft AS ekspropriasjonstillatelse for de omsøkte anleggene. Det vises til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, gitt som eget dokument.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er fremsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. oreigningslova § 16.

NVE forutsetter at tiltakshaverne forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere/rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier og rettighetshaver kompenseres gjennom skjønn.

9.3 Søknad om forhåndstiltredelse

Aurora Vindkraft AS søker også i medhold av oreigningslova § 25 om forhåndstiltredelse til å igangsette anleggsarbeidene etter at skjønn er begjært og før skjønn er avholdt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært, men i tilfeller hvor det vil innebære urimelige forsinkelser å vente til skjønn er begjært, kan det gis samtykke til forhåndstiltredelse. Da skal det settes en frist for å begjære skjønn som ikke er lengre enn tre måneder, ifølge oreigningslova. NVE registrerer at Reinbeitedistrikt 21 går imot at det gis samtykke til forhåndstiltredelse for dette anlegget.

NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden. OED vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når eventuelt skjønn er begjært.

Vedlegg 1. Tematiske konfliktvurderinger, innkomne merknader og vurdering av beslutningsgrunnlaget

1 Tematiske konfliktvurderinger

Tiltaket er kategorisert gjennom arbeidet med tematiske konfliktvurderinger.

Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren har i uttalelse av 11.5.2012 vurdert de samlede virkninger av Fálesrášša vindkraftverk til kategori D. Når det gjelder naturmiljø, legger de vekt på INON-reduksjon og at områdets betydning for fugl ikke er godt nok kartlagt. Videre påpekes konflikt med gammelt samisk bruksområde, potensial for konflikt med uregistrerte, automatisk fredede samiske kulturminner og de mener at vindkraftverket vil endre landskapets karakter.

Forsvarsbygg er høringsinstans på vegne av Forsvaret, og skriver i brev av 29.3.2012 at de har gjennomgått søknaden til Fálesrášša vindkraftverk. De har ikke avdekket forhold som tilsier at tiltaket vil ha innvirkning på Forsvarets infrastruktur i området. Tiltaket er derfor tematisk konfliktvurdert til kategori A.

	Naturmiljø	Kulturminner og kulturmiljø	Landskap	Sum miljø, landskap og kulturminner	Forsvar
Fálesrášša	D	B-C	D	D	A

Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark har ikke oversendt tematisk konfliktvurdering for reindrift til søknad om Fálesrášša vindkraftverk. I forbindelse med melding om Fálesrášša vindkraftverk, ble prosjektet i brev av 15.3.2011 konfliktvurdert til kategori D av Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark.

2 Innkomne merknader

NVE har mottatt 13 høringsuttalelser til søknaden om Fálesrášša vindkraftverk. Enkelte av uttalelsene gjelder også Kvalsund vindkraftverk, som ble sendt på offentlig høring samtidig med Fálesrášša vindkraftverk.

2.1 Høring av søknaden

NVE mottok konsesjonssøknader med konsekvensutredning for Fálesrášša vindkraftverk fra Aurora Vindkraft AS 15.11.2011. Dokumentene ble sendt på offentlig høring 24.1.2012 med høringsfrist 30.3.2012.

Den offentlige høringen av konsesjonssøknadene med konsekvensutredninger ble kunngjort i Finnmark Dagblad, Sagat, Avvir og Norsk lysingsblad.

Følgende instanser fikk søknad med konsekvensutredning tilsendt på høring:

Lokale, regionale og sentrale myndigheter: Kvalsund kommune, Finnmark fylkeskommune, Fylkesmannen i Finnmark, Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Riksantikvaren, Direktoratet for naturforvaltning, Luftfartstilsynet, Kystverket, Statens landbruksforvaltning, Avinor AS Statens strålevern, Forsvarsbygg og Statens vegvesen region nord.

Nett- og energiselskap: Statnett SF, Hammerfest Energi AS og Varanger Kraft Nett AS.

Interesseorganisasjoner og andre: Finnmarkseiendommen, Meteorologisk Institutt Norkring Telenor servicesenter for nettutbygging, Tromsø museum, Reinbeitedistrikt 20 Fálá Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjárga, Reinbeitedistrikt 22 Fiettar, Advokat Geir Haugen, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Forum for natur og friluftsliv i Finnmark, Den Norske turistforening, Norges Naturvernforbund, Norges jeger- og fiskerforbund, Norsk Ornitologisk Forening, Norges Miljøvernforbund, Bellona, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NHO Reiseliv, Natur og ungdom, Zero, WWF Norge, Fortidsminneforeningen i Finnmark og Norske Reindriftssamers Landsforbund.

I tillegg har følgende instanser fått søknaden med konsekvensutredning til orientering:

Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet, Landbruks- og matdepartementet Kommunal- og regionaldepartementet, Norsk institutt for by- og regionforskning, Enova SF og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

2.2 Innkomne merknader

2.2.1 Lokale og regionale myndigheter

Kvalsund kommune skriver i brev av 14.5.2012 at Kommunestyret i Kvalsund den 8.5.2012 vedtok følgende;

"Kommunestyret i Kvalsund gir ihht pbl § 19-2 dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for etablering av Fálesrášša vindkraftverk med infrastruktur som omsøkt.

- *Før oppstart av anleggsperioden anmoder kommunen om at miljø- og transportplanen blir forelagt Kvalsund kommune for godkjenning.*
- *Anleggsveier som bygges må terrengtilpasses for å unngå for store naturinngrep.*
- *Kommunen går inn for produksjonsradial alternativ 1 (ledningstrase) som gir korteste overføringslinje mellom Fálesrášša vindkraftverk og Skaidi transformatorstasjon.*
- *Eventuelle skader på Fylkesvei 134 mellom Lyngsletta og Klubbukt i anleggs- eller driftsperioden der FFE er ansvarlig for skaden, må utbedres av FFE.*
- *Kommunal vei mellom Klubbukt og Brennsvik må opprustes av FFE til helårsvei med veistandard som er ihht fylkesveistandard."*
- *Før anleggsstart må det inngås forpliktende avtale mellom FFE og Rbd 21- Gearretnjárga som omfatter avbøtende tiltak for reindriften beskrevet på side 23 i fagrapporten for reindrift."*

Finnmark fylkeskommune, Areal- og kulturvernavdelingen, skriver i brev av 29.3.2012 at de er fornøyd med at det er gjort befarig av deler av områdene det søkes konsesjon om, da dette vil gi et bedre grunnlag for vurderingen av området og omfanget av § 9 undersøkelsen. Fylkeskommunen mener at direkte og indirekte virkninger for kulturminner er godt utredet og at visualiseringene fra de ulike fotostandpunktene gir et realistisk bilde av de forventede situasjonene.

Fylkeskommunen viser til at det som avbøtende tiltak er foreslått at alternativ 1 av nettilknytningen legges om for å unngå nærhet til kulturminner, og at dette gjøres i samarbeid med regional sektormyndighet for kulturminner. Fylkeskommunen opplyser om at de ikke kan komme med forslag til ny plassering eller uttale seg om de foreslåtte alternativene før § 9 undersøkelser er gjennomført. Fylkeskommunen mener for øvrig at fagrapporten for kulturminner er tilstrekkelig.

Når det gjelder § 9 undersøkelser, påpeker fylkeskommunen at dette ikke er avklart for Fálesrášša vindkraftverk. De viser til at søker kan velge enten å oppfylle kml § 9 før konsesjonen er avklart, eller utsette dette til konsesjonssøknaden er ferdig behandlet. Hva som er nødvendig for å oppfylle § 9 kml, er det fylkeskommunen og Sametinget som avgjør. Fylkeskommunen minner om at søknad om utsatt oppfyllelse er det Riksantikvaren som avgjør. På bakgrunn av dette, ber fylkeskommunen om at konsesjonssøker sender Areal og kulturvernavdelinga i Finnmark fylkeskommune en søknad om utsatt § 9 undersøkelse, dersom det er dette alternativet de ønsker.

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at selv om et prosjekt får konsesjon etter energiloven, er ikke dette det samme som at det er gitt tillatelse etter annet lovverk. Når det gjelder kulturminner og kulturmiljø skal tiltaket granskes mht automatisk fredete kulturminner, og ved konflikt skal Riksantikvaren ta stilling til frigiving fra den automatiske fredingen. Et tiltak kan ikke settes i gang uten en slik tillatelse. Det oppgis videre at Areal- og kulturvernavdelingen vil komme med sin endelige uttalelse til søknaden etter at en slik § 9 undersøkelse er fullført, og evt. søknader om frigiving er fremmet og behandlet.

Areal- og kulturvernavdelingen ber NVE innarbeide følgende tekst i konsesjonsvedtaket;
"Undersøkelsesplikten jfr. kulturminneloven § 9 og eventuelle søknad/frigivningsprosesser skal være gjennomført og avsluttet før fysiske inngrep i planområdet iverksettes".

Fylkesmannen i Finnmark skriver i brev av 25.4.2012 at de mener at vindkraft bør etableres i områder som i størst mulig grad ligger i områder hvor det allerede er gjort inngrep for å unngå at villmarkspregede områder (INON) bygges ned.

Fylkesmannen viser til at Fálesrášša vindkraftverk er planlagt i et inngrepsfritt "fjord til fjellområde" som er svært verdifullt. Det vises til konsekvensutredningen, hvor det oppgis at Fálesrášša vindkraftverk med tilhørende infrastruktur vil medføre en samlet reduksjon av 53,7 km² inngrepsfri natur. Fylkesmannen mener at det er en svakhet at konsekvensutredningen ikke viser hvor stor prosentandel av de inngrepsfrie naturområdene i Finnmark/Norge som bortfaller som følge av det omsøkte tiltaket.

Fylkesmannen peker på at vindressursen er grunnleggende ved vurdering av plasseringsalternativer. Det vises til at søknaden om Fálesrášša vindkraftverk er basert på vindmålinger fra Furuholmen fyr og Sluskfjellet i Hasvik. Fylkesmannen mener at dette er data som ikke kan ha relevans for Fálesrášša vindkraftverk.

Fylkesmannen påpeker at dersom nettilknytningsalternativ 2 skulle velges, vil dette medføre kryssing av et eller to viktige naturtypeområder (B-verdi) ved Repparfjordelva. Fylkesmannen viser til at konsekvensene for disse naturtypeområdene ikke er utredet og ber derfor om en tilleggsutredning som beskriver dette.

Fylkesmannen kan ikke se at planområdet, herunder randsonene, er kartlagt for forekomster av hekkende rovfugl som kongeørn, havørn, jaktfalk, vandrefalk, snøugle og evt. andre arter. Fylkesmannen mener at utredningen er basert på at konsulenten i feltarbeidet gjorde én dags befarings gjennom området, og Fylkesmannen hevder at dette ikke tilfredsstiller kravene til konsekvensutredning for et område hvor vilt og fugl i utgangspunktet er mangelfullt kartlagt. Fylkesmannen mener at opplysninger om en relativt god rypebestand i området sannsynliggjør at området også benyttes av rovfugl. Det vises videre til at det kan finnes forekomster av fjellrev i området, og at området derfor vil være svært viktig å ivareta. Videre vises det til at planområdet sannsynligvis er yngleområde for jerv og trekkområde for gaupe. Etter Fylkesmannens syn er ikke virkningene for fugle- og dyrelivet i plan- og influensområdet tilstrekkelig utredet. Fylkesmannen ønsker derfor supplerende

feltundersøkelser av fugl og fjellrev. Det påpekes at konsekvensutredningen for vilt og fugl må gi et tilfredsstillende grunnlag for å kunne vurdere bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 8-12.

Fylkesmannen viser videre til at alternativ 2 for nettilknytning vil medføre inngrep i verneområdet Repparfjord naturminne. Fylkesmannen ber om en tilleggsutredning som beskriver konsekvensene for verneområdet dersom alternativ 2 for nettilknytning velges. Det gjøres videre oppmerksom på at bygging av kraftledning gjennom verneområdet krever dispensasjon fra verneforskrift/naturmangfoldloven.

Fylkesmannen mener at faren for iskast og elektromagnetisk stråling ved valg av nettilknytningsalternativ 2 bør beskrives nærmere gjennom en utredningsplan med oppfølgingstiltak.

På bakgrunn av vurderingene ovenfor, fraråder Fylkesmannen i Finnmark at det gis konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk. Fylkesmannen mener at alternative områder som er mindre sårbare bør utredes før beslutning om etablering i dette området gjøres, jf føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven. Det vises til utkast til Regional plan for vindkraft i Finnmark, hvor det fremgår at det finnes svært mange andre gunstige lokaliteter for vindkraft i Finnmark med lavere virkninger for naturmangfold og uberørte naturområder.

Fylkesmannen forutsetter at meldte og konsesjonssøkte prosjekter i Vest-Finnmark blir sett i sammenheng, og at det gjøres en prioritering av de prosjektene som gir høyest samfunnsmessig nytte og minst negative virkninger for naturmiljø og landskap.

Sametinget skriver i sin uttalelse av 3.4.2012 at Fálesrášša vindkraftverk er planlagt i et gammelt samisk bruksområde, som brukes av både sjøsamer og reindriftssamer. Sametinget mener at vindkraftverket vil medføre betydelige arealinngrep, og gi virkninger for naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Sametinget påpeker at området hvor Fálesrášša vindkraftverk planlegges, brukes som vår, sommer og høstbeite av Gearretnjárga reinbeitedistrikt.

Sametinget påpeker at konsekvensutredningen for reindrift hviler på forskningsrapporter om at rein vil tilpasse seg vindkraft. Sametinget mener denne forskningen foreløpig er begrenset, og at det derfor foreligger et svakt grunnlag for utredningen. Sametinget viser til at det underveis i utredningsarbeidet har vært lite kontakt mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver. De oppfordrer derfor tiltakshaver og NVE til å ta opp kontakten med distriktet for en dialog om tiltaket.

Det vises til konsekvensutredningen for kulturminner og kulturmiljø for Fálesrášša vindkraftverk. Utredningen viser at det finnes lite eller ingen arkeologisk kunnskap om det aktuelle området, noe som i hovedsak skyldes at det tidligere ikke er gjort arkeologiske befaringer i området. Sametinget påpeker at det i forbindelse med konsekvensutredningen kun er gjennomført én dag med supplerende befaring i Indre Erdal i Repparfjorden, gjennom planområdet fram til sørkanten av Sievlejohrassa og ned til Kokelv. Det ble ikke registrert kulturminner under befaringen, men utredningen gir en oversikt over flere kulturminner i det øvrige influensområdet. Sametinget påpeker at de ikke er kjent med at utreder har særskilt kjennskap til samiske kulturminner, noe de vil understreke at er av vesentlig betydning for å kunne identifisere samiske kulturminner ved befaring og feltarbeid. Sametinget er kritisk til at det i mangel av tidligere befaringer og kunnskap om plan- og influensområdet, kun er gjennomført én dag med befaring. Sametinget mener grunnlaget for å konkludere med at det ikke er konflikt med kulturminner eller kulturmiljø i planområdet, ikke er tilstrekkelig. På bakgrunn av dette, reiser Sametinget innsigelse til konsekvensutredningen på temaet kulturminner og kulturmiljø.

Sametinget oppgir at om de skal trekke sin innsigelse, må det gjennomføres en tilleggsutredning hvor det velges ut større deler av planområdet og kraftledningstrasé for en mer omfattende befarings. Bakgrunnen for dette er i følge Sametinget at det må foreligge et mer beslutningsrelevant kunnskapsgrunnlag om temaet. Videre ber Sametinget om at konsesjonssøker forsikrer seg om at det benyttes en utreder med kunnskap om regionens kulturhistorie, og da spesielt mht vektlegging av feltarbeid, og praksis med registreringsarbeid i samiske områder.

Sametinget viser videre til at undersøkelsesplikten jf § 9 i kml ikke er oppfylt. Sametinget opplyser om at Sametinget må foreta en befarings av planområdet før de kan gi en endelig kulturminnefaglig uttalelse til tiltaket, og undersøkelsesplikten kan anses som oppfylt. Befaringen må omfatte alle lokasjoner for planlagte tekniske inngrep, veier, bygninger, kaianlegg, riggplasser/massetak. Det kan også bli aktuelt å befare områder som kan bli visuelt påvirket av tiltaket.

Sametinget viser til at tiltakshaver enten må oppfylle kml § 9 eller søke Riksantikvaren om å få utsatt oppfylling av § 9 til etter at konsesjonssøknaden er ferdig behandlet. Sametinget er av den oppfatning at undersøkelsesplikten bør oppfylles før konsesjonsvedtaket treffes. Det understrekes at tilleggsutredninger ikke vil kunne oppfylle undersøkelsesplikten jf § 9 kml, men at en § 9 undersøkelse på et tidlig stadium vil kunne oppfylle kravet til supplerende befarings, og danne et godt kunnskapsgrunnlag for utarbeidelse av tilleggsutredningen.

Sametinget gjør oppmerksom på at dersom det gjøres funn av automatisk fredete samiske kulturminner som vil bli berørt av tiltakene, og tiltaket ikke kan endres mht dette, skal det søkes om dispensasjon fra kml § 8.

Reindriftsforvaltningen Vest-Finnmark skriver i brev av 27.3.2012 at Områdestyret i Vest-Finnmark har vurdert Fálesrášša vindkraftverk ut fra generelt grunnlag og kjennskap til reindriften i reinbeitedistrikt 21 (RDB 21).

Reindriftsforvaltningen viser til at de tidligere har tematisk konfliktvurdert Fálesrášša vindkraftverk til kategori D – stor konflikt.

Reindriftsforvaltningen viser til at Områdestyret i Vest-Finnmark i møte den 9.9.2010 behandlet melding om Fálesrášša vindkraftverk, hvor de kom med følgende uttalelse; *"Områdestyret i Vest Finnmark går imot at det etableres vindkraftverk i området. Vindmølleparken er lagt til særdeles viktige områder for distriktet og splitter reinbeitedistriktet. Dette vil være med på å ødelegge eksistensgrunnlaget for reinbeitedistrikt 21 Gearretinjárga. Dersom det mot formodning blir gjennomført en konsekvensutredning, så ønsker Områdestyret i Vest Finnmark at det blir satt fram krav til en nærmere utredning av vindparkens innvirkning på reindriften i det berørte området. Både direkte virkninger, indirekte virkninger og ikke minst sumvirkninger av dette og andre eksisterende og planlagte tiltak. Avbøtende tiltak må vurderes. Utredningen bør ikke kun baseres på eksisterende kunnskap, men det må stilles krav om at der det er naturlig å innhente ny kunnskap for å skape et best mulig beslutningsgrunnlag, så skal det gjøres. Utredningen bør skje i nær kontakt med reindriftsnæringen og reindriftsforvaltningen".*

Områdestyret i Vest-Finnmark viser til energiloven § 2-1 og fremmer innsigelse til søknad om bygging av Fálesrášša vindkraftverk. Begrunnelsen for dette er at arealet som går tapt ved en slik utbygging er betydelig. I følge Områdestyret er berørt reinbeitedistrikt skremt og oppgitt, og distriktets sparsomme dialog med utbygger er et signal om at de ikke kan akseptere det omsøkte tiltaket.

Det vises til at Fálesrášša ligger midt i RDB 21, og at området er totalt uberørt av bebyggelse, veier eller andre inngrep. En utbygging av Fálesrášša vindkraftverk, vil etter Områdestyrets vurdering, ødelegge et inngrepsfritt område. Det vises til at RDB 21 inntil i dag har måttet tåle en rekke inngrep

knyttet til fritidsbebyggelse i området, turistanlegg, kraftledning og trafostasjoner. Hyttebyggingen i området har gitt forstyrrelser for reindriften i RDB 21, og skal ha medført bl.a. at store arealer ikke lenger kan benyttes til reinbeite.

Områdestyret er bekymret for at det omfattende veinettet til vindkraftverket vil medføre økt menneskelig aktivitet i reinbeitedistriktet og viser til at det fra andre vindkraftverk er kjent at veinettet har gitt økt friluftaktivitet og åpnet opp for tidligere utilgjengelige friluftsområder. Områdestyret kan ikke si seg enig med konsekvensutredningens utsagn om at de negative virkningene for reindriften vil reduseres dersom reindriften får tillatelse til å benytte tilførsels- og internveiene ved tilsyn og flytting av reinen. Områdestyret påpeker at det normalt sett er verken behov eller ønske om tilsyn i reinens luftingsområder om sommeren.

Områdestyret mener at kunnskapen er mangelfull, og at man per i dag ikke vet hvordan reinens arealbruk blir etter en utbygging. De mener at en eventuell utbygging av Fálesrášša vindkraftverk vil være kontroversiell, og at en evt. konsesjon må sette vilkår om alle de avbøtende tiltakene som er nevnt i konsekvensutredningen.

Det vises til at Finnmark fylkeskommune arbeider med en regional plan for vindkraft. De skriver at det i dette arbeidet ikke er avsatt ressurser til å gjennomføre en prosess med reindriftsutøvere for å finne frem til egnede områder for vindkraft, og at det på bakgrunn av vindressurser er utpekt åtte soner som kan være aktuelle for vindkraftutbygging. Områdestyret forventer at den kommende regionale planen vil bli kontroversiell. I den forbindelse peker Områdestyret på Miljøverndepartementets retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraft, hvor det heter at det i enkelte områder vil være "hensiktsmessig å avvente konsesjonsbehandlingen inntil det foreligger godkjente regionale planer". Med mht at Finnmark har 80 % av landets reindrift og at nær 100 % av Finnmarks areal utnyttes av reindriftnæringen, mener Områdestyret at en godkjent regional plan vil være særlig viktig for Finnmark.

Til slutt bemerker Områdestyret at en realisering av Fálesrášša vindkraftverk kan føre til at verken dagens reintall eller utøvere kan opprettholdes i RBD 21. Områdestyret mener det derfor kan påberegnes erstatningssøksmål mot utbygger knyttet til dette.

Tromsø museum skriver i brev av 21.3.2012 at de etter kulturminneloven § 14 er rette myndighet for forvaltning av kulturminner under vann i sjø og vassdrag i Nord-Norge. Det vises til at søknaden gjelder tiltak i fjellområder, og at evt. tiltak i vann vil være såpass begrenset at sannsynligheten for konflikt med evt. kulturminner under vann vil være minimal. Med bakgrunn i dette har Tromsø museum ingen merknader til søknaden.

2.2.2 Sentrale myndigheter

Direktoratet for naturforvaltning (DN) skriver i brev av 30.3.2012 at når det gjelder søknad om Fálesrášša vindkraftverk hadde det vært ønskelig med visualiseringer som viser virkningene av inngrepet fra flere retninger og fra nært hold, inkludert et visualiseringspunkt oppe på selve fjellplataet. Det vises til at landskapsrapporten inneholder tre visualiseringer, som alle er laget med fotostandpunkt på lang avstand fra vindkraftverket. DN mener at disse grovt sett kun dekker to innsynsretninger til det planlagte vindkraftverket og at fotovisualiseringer er dårlig egnet som presentasjonsverktøy fra betraktningsspunkter på lang avstand. Det vises til NVEs veileder 5/2007 om visualiseringer av planlagte vindkraftverk, som anbefaler 5-10 visualiseringer, fra ulik avstand.

Når det gjelder fremstillingen av INON, mener DN at det ikke er normal praksis å trekke inn areal som får endret INON-status som en del av beslutningsgrunnlaget. DN anbefaler at det kun brukes to tallstørrelser for å synliggjøre virkningene; forventet tap av INON totalt, og forventet tap av

villmarkspregede områder. Videre mener DN at kartet som skal illustrere tap av INON er vanskelig å lese. DN anbefaler at det utarbeides en ny tabell og tre nye kart; ett som viser omfanget av inngrepsfritt areal per i dag, og to som viser forventet situasjonen etter utbygging (ett for hvert kraftledningsalternativ).

DN viser til at konsekvensutredningen for naturmangfold oppgir at det ikke forekommer viktige naturtyper i planområdet, men at den rødlistede planten issoleie (nær truet) er registrert. Da området kun er undersøkt med én dags befaring, mener DN at det bør tas inn som avbøtende tiltak at inngrep i soner med verdifull vegetasjon skal unngås.

Når det gjelder fugl i og ved planområdet, mener DN at konklusjonen i konsekvensutredningen er godt faglig underbygget, men de påpeker at den må betraktes som usikker da den bygger på mange antakelser om hvordan de enkelte fuglene bruker området. Med bakgrunn i dette, mener DN at NVE bør vente med å behandle søknaden inntil det er gjennomført tilleggsundersøkelser på fugl. Dette bør i følge DN omfatte flere dager i felt, både i plan- og influensområdet.

Kystverket skriver i brev av 26.3.2012 at Fálesrásša vindkraftverk ikke vil være i konflikt med Kystverkets områder. Om det skulle være behov for infrastrukturtilknytning mellom sjø og land i anleggs- eller driftsfasen, opplyser Kystverket at dette vil falle inn under deres ansvarsområde. Er dette tilfelle, opplyser de om at tiltak i sjø vil være søknadspliktig etter havne- og farvannslovens bestemmelser.

2.2.3 Lokale og sentrale interesseorganisasjoner

Hammerfest og omegn turlag skriver i e-post av 13.2.2012 at en evt. realisering av vindkraftverket vil medføre at store friluftsområder vil bli bygget ned. Det vises til at området i dag i stor grad er fri for tekniske inngrep, og at en evt. vindkraftutbygging vil medføre at området blir forringet som friluftsområde både for lokale og tilreisende brukere.

Hammerfest og omegn turlag ber om at det ved en evt. konsesjon settes vilkår om kompenserende tiltak som pålegger konsesjonær å sette av kr 200 000,- per år til et fond for finansiering av tiltak som fremmer friluftsliv. Turlaget foreslår at dette fondet administreres av Fylkesmannen i Finnmark, Finnmarkseiendommen eller Kvalsund kommune.

Norges Miljøvernforbund (NMF) skriver i brev av 14.2.2012 at søknad om Fálesrásša vindkraftverk må avslås. De mener at etablering av vindkraftverket vil rasere naturen, at det er samfunnsøkonomisk ulønnsomt og vil gi forbrukerne en høyere strømregning.

NMF viser til søknaden, hvor samlet produksjonskostnad er estimert til 50-60 øre/kWh.

Organisasjonen påpeker at denne kostnaden må subsidieres over nettleien, og at vindkraftverk ikke vil produsere som forventet.

NMF mener at tilhørende nettilknytninger og veger vil splitte opp habitater og skade det biologiske mangfoldet. Organisasjonen viser til at vindkraftproduksjon er arealkrevende anlegg, og at en utbygging vil redusere inngrepsfrie naturområder (INON) uakseptabelt mye. Det vises til søknaden, hvor det oppgis at vindkraftverket vil medføre stor negativ konsekvens for INON. NMF påpeker at tiltaket vil medføre at et stort område med villmarkspreg reduseres. De mener at samlet sett er naturskadene som følge av et vindkraftverk med tilhørende infrastruktur er så store at tiltaket ikke kan aksepteres.

NMF viser til at fugler, da spesielt rovfugl, er sårbare mht vindkraftutbygging, og de viser til Smøla vindkraftverk hvor 38 havørn er drept som følge av Smøla vindkraftverk. NMF mener at samlet sett utgjør vindkraft i Norge en trussel for rovfugl, og at dette må vurderes på et overordnet nivå.

NMF påpeker at det foreligger opplysninger om hekkende snøugle i fjellområdene i eller ved planområdet. Videre vises det til at hhv jaktfalk, kongeørn og havørn og storlom, fiskemåke og strandsnipe er observert i planområdet. NMF viser til at området i og ved Fálesrássá sannsynligvis blir brukt som jaktområde for rovfuglene. NMF er ikke enig med konsekvensutredningen, som vurderer konsekvensene for fugl som hhv liten til middels negativ. De viser til at det også skal være registrert både jerv og gaupe i og ved planområdet. NMF mener at samlet sett vil et vindkraftverk medføre for store virkninger for naturmangfoldet i området.

Når det gjelder friluftsliv, viser NMF til at etablering av veier i forbindelse med vindkraftverkene vil medføre at området blir mer tilgjengelig for friluftsliv. NMF er bekymret for at menneskelig aktivitet vil forstyrre reinen og medføre at den trekker vekk fra beite-, luften- og kalvingsområder. NMF mener at en etablering av vindkraftverket vil medføre uakseptable arealtap for reindriften, og de påpeker at det er viktig å ivareta urbefolkningens rettigheter.

Organisasjonen påpeker at Norge er selvforsynt med elektrisk kraft, og de mener at dette vil vedvare dersom ikke store deler av sokkelen elektrifiseres. NMF mener at å eksportere vindkraft sørover til Europa vil medføre store nettmessige tap på veien.

NMF er ikke enig med søknaden, hvor det oppgis at Nord-Norge vil få et økende kraftbehov i årene fremover. NMF mener at dette evt. vil være midlertidig og at Fálesrassa vindkraftverk ikke vil være etablert innen åpningen av Goliatfeltet. Når det gjelder Snøhvitfeltet, mener NMF at levetiden for dette anlegget er ca 22 år. Med bakgrunn i dette mener NMF at behovet for elektrisitet etter en periode vil være kortsiktig, og at etablering av vindkraft og kraftledninger i regionen derfor ikke er hensiktsmessig.

NMF mener at ustabilitet i kraftproduksjonen fra et vindkraftverk medfører at kraften må fraktes over store avstander, og at kraftledningsnettene må tåle store svingninger i produksjonen. Videre mener NMF at vindkraftverkene vil forverre forsyningssikkerheten i regionen på de kaldeste og vindstille vinterdagene, fordi vindturbinene da vil stå stille samtidig som styringssystemene forbruker strøm.

Videre viser NMF til at erfaringer fra andre land er at andre typer kraftverk ikke legges ned selv om det bygges ut vindkraftverk. NMF peker på at ustabiliteten i produksjonen, pga varierende vindhastigheter, gjør det nødvendig med back-up av vannmagasiner, kull og gasskraftverk. Dette medfører i følge NMF at termiske kraftverk som kull og gass, kommer i tillegg til vindkraften. NMF mener at eneste måten Europa kan få en bærekraftig energipolitikk på er å satse på energieffektivisering i tillegg til overgang til dypgeotermisk energi.

NMF mener at vindkraftverk medfører støy og kan gi helseproblemer for personer som bor inntil 3 km fra anleggene. Det vises til at både lav- og høyfrekvent støy, og elektromagnetisk stråling fra vindturbiner og kraftledninger kan gi helseplager for både mennesker og dyr. Det vises også til at skyggekast og iskast fra vindturbinene kan utgjøre et problem for mennesker som ferdes i området.

Når det gjelder reiseliv, mener NMF at turismen i Kvalsund vil trues av en eventuell vindkraftutbygging da store områder med uberørt natur som reisemålsdestinasjon vil forsvinne. NMF mener at vindkraftverk medfører store verditap på eiendom og dermed vil skape usikkerhet knyttet til investeringer i næringslivet. NMF betviler at vindkraftverk vil gi flere arbeidsplasser totalt sett i regionen.

NMF understreker avslutningsvis at de er sterkt imot prosjektet. Skulle det likevel gis konsesjon, krever de at det skal etableres jordkabel på hele strekningen for nettilknytningen. De krever videre at det må stilles krav om at tiltakshaver/eier av vindkraftverket må ha bankgaranti for å kunne finansiere fjerning og tilbakeføring av anlegget.

2.2.4 *Nettselskap*

Statnett SF skriver i brev av 29.3.2012 at de tidligere har uttalt at det nord for Ofoten og vest av Skaidi i øst, vil være plass til ca. 600 MW fornybar kraft i dagens nett. Etter at 420 kV kraftledning Ofoten-Balsfjord-Hammerfest er realisert, vil det etter Statnetts vurdering være plass til ca 1000 MW fornybar kraft, avhengig av forbruksutviklingen. Statnett skriver at dersom både Fálesrášša og Kvalsund vindkraftverk gis konsesjon, vil det være gitt konsesjon og bygget vindkraftverk på totalt 700 MW. I tillegg forventes det at en del småkraftverk i Troms realiseres. Disse tiltakene vil i følge Statnett bedre effekt- og energibalansen.

Statnett forventer en sterk lastøkning i Vest-Finnmark de nærmeste ti årene, i forbindelse med gruvedrift og petroleum. Det vises til at allerede per i dag er driftssituasjonen i Finnmark tidvis anstrengt ved at N-1 forsynings sikkerhet ikke er mulig å opprettholde. Statnett skriver at denne problemstillingen vil forsterkes når Nussir og Goliat idriftsettes i 2013/2014. Etter Statnetts vurdering vil det være spesielt nyttig dersom et mindre trinn av et av de omsøkte vindkraftverkene i Kvalsund kommune kan realiseres før 420 kV ledningen er på plass i Hammerfest. Selv etter at 420 kV ledningen er på plass i Hammerfest vil tiltakene være nyttig, fordi det med den forventede bruksutviklingen ikke vil være N-1 permanent.

I forbindelse med Fálesrášša vindkraftverk er det planlagt at en luftledning skal tilknyttes Skaidi transformatorstasjon. Statnett viser til at eksisterende transformatorstasjon er tilnærmet umulig å knytte seg til. De mener at det vil være mulig å bygge et nytt felt, men at det ikke er gjennomførbart å utvide eksisterende kontrollanlegg i transformatorstasjonen. I så fall må det bygges et nytt kontrollanlegg for det nye feltet.

Statnett ber om at tiltakshaver gir et estimat på forventet produksjonsprofil over sesongen.

Statnett mener det er nettkapasitet i sentralnettet for utbygging av både Fálesrášša og Kvalsund vindkraftverk på inntil 308 MW når 420 kV ledningen Balsfjord - Hammerfest er realisert.

Statnett forutsetter at eventuell konsesjonær overholder gjeldende krav i Forskrift om systemansvar i kraftsystemet og Forskrift om leveringssikkerhet i kraftsystemet. Statnett legger til grunn at veileder for funksjonskrav i kraftsystemet følges og at konsesjonær informerer systemansvarlig i god tid før planlagt idriftsettelse.

2.2.5 *Reindrift/ private interesser*

Advokat Geir Haugen skriver i brev av 30.3.2012 at han representerer reinbeitedistrikt 21 Gearretnjárga (RBD 21). Haugen har på vegne av RBD 21 en rekke merknader til søknaden om Fálesrášša vindkraftverk.

Haugen mener at tiltakshaver og utredere fra starten av prosjektet har lagt standard for enveiskommunikasjon, og ikke tatt kontakt med brukerne. Dette mener han igjen brukes negativt og trekkes veksler på i fagutredningen om reindrift.

Haugen mener at RBD 21 er forelagt ferdige planer, uten at deres språk og kompetanse er hensyntatt. Videre stilles det spørsmål ved hvor mye faglig innsikt utrederne kan oppnå ved én dags befarings, da reindriftskunnskap er en tradisjonskunnskap som normalt erverves gjennom generasjoner.

Haugen viser til at hensikten med saksbehandlingen bl.a. er å få frem et fullstendig faktisk grunnlag for det vedtak som skal treffes iht. fvl. § 17. Videre påpekes det at i en sak som denne, hvor reindriften er den eneste næringen som blir direkte berørt av tiltaket, vil folkeretten stå sentralt. Dette fordi reindriftssamene har en materiell beskyttelse i folkeretten, og det må derfor avgjøres om tiltaket er i

strid med folkeretten. Haugen anmoder derfor NVE om å avklare hvilke faktiske opplysninger som skal vektlegges iht. folkerettslig teori og praksis.

Haugen mener det er uomtvistelig både i følge folkerettslig teori og FNs menneskerettskomité at det planlagte tiltaket må sees i sammenheng med gjennomførte inngrep etter 1900 og alle andre planlagte inngrep som kan medføre skader og ulemper for reindriften. Haugen mener derfor at utredningsprogrammets krav for reindriftsutredningen er svært mangelfullt når vindkraftverket kun skal sees i sammenheng med andre planlagte vindkraftverk i Kvalsund.

Haugen mener det er sumvirkningene av eksisterende og planlagte inngrep som skal utredes, og at dette igjen medfører at de reindriftssakskyndige må ta for seg hvert enkelt inngrep siden 1900, og foreta en beregning av de skadevirkninger hver av disse påfører reindriften. Deretter skal det foretas en beregning av hvilken effekt de samlede skadevirkninger har hatt når det gjelder antall rein og personer i reindriften.

Det vises videre til Hålogaland lagmannsrett, som i et overskjønn av 18.10.2011 har gitt retningslinjer som sier at tidligere urettferdigheter og inngrep i urfolkskulturen skal trekkes inn i vurderingen av om nye inngrep kan være folkerettsstridige. I vurderingen av om det foreligger en krenkelse, må det foretas en vurdering av tidligere og nye inngrep. Videre vises det til at lagmannsretten angir hvilke krav som skal settes til utredningen når det gjelder tidligere inngrep. Etter Haugens vurdering må virkningene for reindriften for hvert enkelt inngrep utredes på et ganske detaljert nivå. Haugen mener at når det ikke er gjennomført noen slike vurderinger av tidligere og eksisterende inngrep, foreligger det en saksbehandlingsfeil som kan medføre at vedtaket vil bli ugyldig. Det vises til at konsekvensutredningsprogrammet til Fálesráðsa vindkraftverk ikke stiller noen krav til denne type utredning, utover å se tiltaket i sammenheng med Kvalsund vindkraftverk. Haugen finner det kritikkverdig at det i konsekvensutredningen for reindrift ikke er nevnt at Snefjord vindkraftverk vil kunne gi negative virkninger for RBD 21, da en utbygging her kan føre til sammenblanding av rein mellom RBD 21 og RBD 16. På bakgrunn av dette, mener Haugen at RBD 21 må få partsstatus i saksbehandlingen av Snefjord vindkraftverk, og at RBD 16 tilsvarende må få partsstatus i denne saken. Etter Haugens vurdering kan det anses som saksbehandlingsfeil dersom ikke virkningene av Snefjord vindkraftverk trekkes inn i vurderingene av virkningene i forbindelse med Fálesráðsa vindkraftverk.

I følge Haugen kan det videre anses som en saksbehandlingsfeil at det er benyttet fagutredere som ikke har reindriftsfaglig innsikt. Etter Haugens oppfattelse burde en av utrederne vært aktiv reindriftsutøver. Det vises til at utredningen bærer preg av manglende reindriftsfaglig innsikt.

Det pekes videre at konsekvensutredningen mangler vurderinger av følgende tema;

- tålegrensen for rein mht støy fra vindkraftverk
- hvilken stressfaktor reinen vil bli utsatt for
- skremsels- og unnvikelseeffekt
- reinens kondisjon, produksjon og reproduksjon
- rovviltpress og virkninger av økte insektsplager
- innvirkninger på overlevelse og driftsproblemer

Haugen mener det må kreves en helhetlig plan for distriktet hvor reindriftens situasjon i dag og tiden framover blir analysert.

Det vises til at det har medført problemer at distriktet er nektet dekning til utgifter til juridisk bistand. I følge Haugen er dette i strid med ILO konvensjonens art. 14.

Det bemerkes at det ikke er søkt om ekspropriasjonstillatelse mht reinbeitedistriktet, men kun ovenfor berørte grunneiere. Haugen mener at dette viser hvilken holdning søker har til reinbeitedistriktets rettigheter i en slik sak, og det vises til at reinbeitedistriktet har en sterkere rettsstilling enn grunneierne når det gjelder å få stoppet en utbygging.

Det understrekes i uttalelsen at en evt. etablering av vindkraftverket vil være alvorlig da distriktet er forholdsvis lite, og per i dag ligger i et område som ikke er utsatt for inngrep. Videre berører utbyggingsområdet vår-, sommer- og høstbeite, luftingsområde og trekklei. Det hevdes at vindkraftverket vil splitte distriktet, og medføre innskrenkning av beiteområder. Distriktet oppfatter det som kritisk at kalvingsland skal gjøres om til vindkraftverk med tilhørende infrastruktur.

Det vises til en dom fra Sverige høsten 2011, hvor det ble lagt til grunn at vindturbiner har et influensområde mht rein på ca. 5 km. Dette innebærer, i følge Haugen, at selv om evt. sumvirkninger av andre vindkraftverk skulle bli vurdert som begrenset, kan et vindkraftverk alene påføre reindriften negative virkninger av et slikt omfang at det vil kunne være folkerettsstridig.

Det er søkt om forhåndstiltredelse slik at anleggsarbeidet kan igangsettes før skjønn er avholdt. Haugen skriver i sin uttalelse at dette er provoserende for reinbeitedistriktet når det påberopes ugyldig konsesjonsvedtak. På bakgrunn av dette vil reinbeitedistriktet motsette seg at samtykke til forhåndstiltredelse blir gitt.

Haugen skriver at RBD 21 krever at søknaden avslås, med bakgrunn i at utbyggingen vil være folkerettsstridig. Subsidiært må påberopte saksbehandlingsfeil rettes opp. Dette innebærer bl.a. at det må gjennomføres en ny reindriftsutredning av reindriftsakkyndige personer. Utredningen må analysere alle tidligere inngrep og virkningene av Snefjord vindkraftverk må utredes.

I brev av 6.12.2012 viser Haugen til høring av ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse, og understreker at reinbeitedistriktet motsetter seg at det gis samtykke til forhåndstiltredelse.

Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjárga (RBD 21) skriver i brev av 30.3.2012 at de ønsker å komme med tilleggsplysninger utover hva deres advokat Geir Haugen skriver i sin uttalelse. RBD 21 understreker at Fálesrášša vindkraftverk vil gi store virkninger for distriktet.

RBD 21 viser til at det nåværende uberørte område vil bli endret betydelig ved en evt. vindkraftutbygging. Området vil ikke lenger kunne brukes på en naturlig måte, verken av reinen eller i utøvelse av reindriften. Vindkraftverket planlegges midt i distriktets område, og naturlige områder vil derfor bli delt. Dette vil gi press på bl.a. på kalvingsland ut mot de ytre grensene av distriktet og reinen vil ikke få ro i sine kjerneområder. En utbygging vil, etter RBD 21s oppfatning, føre til at reinen skremmes og ikke vil bruke området som tidligere. Dette vil forstyrre kalving, vandring, trekking, lufting og flyttemønstre, noe som igjen vil endre driftsmønstre i distriktet. RBD 21 mener at bruksendringene vil bli omfattende og at virkningene av et vindkraftverk vil bli store tap av reinbeiteland.

Videre mener RBD 21 at en utbygging av Fálesrášša vindkraftverk vil gi virkninger utover det området som direkte berøres, ved at reinen trekker seg unna området, og søker etter alternative områder. Dette vil igjen kunne medføre press på gjenværende områder, også utover distriktsgrensene. RBD 21 er spesielt bekymret for tap av viktig og etablert kalvingsland og de virkningene dette vil kunne medføre. Videre vises det til at planområdet også er luftingsområde for rein. Ved tap av

luftingsområder, kan reinen bli utsatt for parasitter, noe som igjen kan medføre stress, tapt kondisjon og i siste rekke redusert produksjon i reindriften.

RBD 21 peker videre på at et vindkraftverk på Fálesrášša kan medføre hindringer for reinens naturlige trekk- og flyttleier, og gi en barriereeffekt. Dette vil igjen ødelegge for driftsmønsteret, og gi hindringer ved oppsamling og flytting gjennom området sørover om høsten. RDB 21 er videre bekymret for at vindturbinenes kontinuerlige bevegelse vil medføre forstyrrelser og støy for reinen, og i siste instans føre til at reinen skyr området.

RBD 21 ser på skadevirkningene som følge av en vindkraftutbygging som dramatisk, og frykter at utøverne i området vil presses ut av næringen. De viser til slutt til at det i konsekvensutredningen ikke er redegjort for samfunnsmessige og menneskelige aspekter som sosiale og helsemessige forhold for reindriftsnæringen. RBD 21 kan ikke godta ødeleggelsene som et vindkraftverk kan påføre reinen og reindriften.

RBD 21 oversender i en tilleggsuttalelse av 10.5.2012 en liste over eksisterende og planlagte utbygginger i distriktet. Listen omfatter alpinanlegget ved Skaidi, ti eksisterende hyttefelt i området, tre større hyttefelt under planlegging, planlagte småkraftverk, Måsøy vindkraftverk, Nussirgruvene, planlagt transformatorstasjon ved Skaidi, 420 kV ledning Balsfjord-Hammerfest og 420 kV ledning Skaidi-Varangerbotn.

RDB 21 mener at både gjennomførte og planlagte utbygginger ikke har tatt hensyn til helhetlige vurderinger av skadeomfang og tap for reindriften. På bakgrunn av dette, ber RDB 21 om at NVE gjør en samlet vurdering av all planlagt og eksisterende utbygging i distriktet, for på denne måten å få vurdert det reelle omfanget av tap av beiteland og de skadevirkningene for reindriftsnæringen som dette medfører.

Berørte grunneiere og rettighetshaver i Ytre Brennsvik ved Rigmor Benjaminsen, skriver i brev av 6.12.2012 at de er positive til utbedring av eksisterende vei fra Klubbukt til Brennsvik, men påpeker at evt. nye fyllinger og utretting av svinger ikke må komme nærmere bolighus enn hva eksisterende vei er per i dag. Videre skriver de at adkomstveien ikke må anlegges slik at den forverrer eller hindrer adkomsten til eiendommene langs veien.

Når det gjelder etablering av ny vei fra eksisterende veg og opp langs Brennsvikvannet og til planområdet, frykter de for forurensning av drikkevannet. Det oppgis at Brennsvikvannet benyttes som drikkevannskilde for flere eiendommer, og de ber om at tiltakshaver monterer nødvendig vannrenseutstyr på vanninntakene i Brennsvikvannet.

Grunneierne og rettighetshaverne i Ytre Brennsvik ønsker ikke at det i anleggsperioden settes opp brakkerigg og/eller lagrer utstyr inne på de delene av eiendommene som tidligere var dyrket mark, og ellers nærmere enn 200 meter fra hus og fritidsbebyggelse i området. Det påpekes at når det gjelder strømforsyning til en brakkerigg, så er lavspenningsnettet til Ytre Brennsvik allerede overbelastet.

Til slutt skriver grunneierne og rettighetshaverne i Ytre Brennsvik at dersom det ikke vil være fri ferdsel på adkomstveien til vindkraftverket, så ønsker de å ha tilgang til denne veien.

Terje Oskarsen m/flere skriver i brev av 3.12.2012 at de er grunneiere til Fálesrášša vindkraftverk, og forutsetter at det ved en evt. utbygging blir tatt hensyn til vei og vannledning i området. Hovedvannledningen til Indre Brennsvik går i dag fra Brennsvikvannet til bebyggelsen nede ved sjøen. Avtapping skjer etter hevertsystem til vannkummen ved siden av veien. Oskarsen m/fl. mener at mye tungtrafikk over vannledningen og vannkummen kan medføre forurensning av drikkevannet. Skal veien benyttes, ber de om at det gjøres utbedringer av vei og drikkevannssystemet, med ny og dypere

vannledning fra Brennsvikvannet til vannkummen. Oskarsen m/fl mener at det må etableres en avtappingsmulighet ved enden av vannledningen i Indre Brennsvik, slik at vannledningsnettets kan spyles på en enkel måte. Videre ber de om at det monteres vannrenseutstyr på hovedtilførselen dersom det oppstår forurensning.

Oskarsen m/fl. forutsetter at veien ned til Indre Brennsvik oppgraderes til samme standard som resten av veien mellom Klubbukt og Brennsvik.

2.2.6 Tiltakshavers kommentarer til innkomne merknader

Aurora Vindkraft AS kommenterte de innkomne høringsuttalelsene i brev av 28.6.2012 og e-post av 6.12.2012 og 12.12.2012. NVE har ikke sammenfattet kommentarene, men vil i vurderingen av prosjektet referere til beslutningsrelevant informasjon fra brevet/e-postene.

3 Vurdering av beslutningsgrunnlaget

3.1 Innledning

Konsesjonsbehandling etter energiloven krever at beslutningsgrunnlaget i saken er tilstrekkelig før vedtak kan fattes.

Konsekvensutredningene for vindkraftverket er utarbeidet i medhold av forskrift om konsekvensutredning og utredningsprogram fastsatt av NVE 31.8.2011. På bakgrunn av utførte utredninger, innkomne merknader og egne vurderinger avgjør NVE om utredningene oppfyller kravene i utredningsprogrammet, og om det eventuelt har kommet frem nye sider og/eller temaer som må belyses.

I det følgende presenteres NVEs vurdering av beslutningsgrunnlaget for Fálesrášša vindkraftverk. Beslutningsgrunnlaget er vurdert til å være tilstrekkelig for de temaer som ikke er nevnt.

3.2 Økonomi og vindforhold

Statnett ber om ett estimat på forventet produksjonsprofil på de enkelte månedene over året. NVE konstaterer at tiltakshaver i forbindelse med konsesjonssøknaden ikke har utarbeidet en produksjonsprofil for vindkraftverkene, men tiltakshaver oppgir at dette vil bli utarbeidet senere i prosessen. Tiltakshaver vil oversende dette til Statnett om ønskelig. Etter NVEs vurdering er en produksjonsprofil ikke beslutningsrelevant for å fatte vedtak i saken, og NVE vil derfor ikke be om ytterligere informasjon knyttet til dette.

3.3 Landskap og visuelle virkninger

Direktoratet for naturforvaltning (DN) etterlyser visualiseringer som viser virkningene av inngrepet fra flere retninger og fra nært hold, inkludert et visualiseringspunkt oppe på selve fjellplatået. Det vises til at landskapsrapporten inneholder tre visualiseringer, som alle er laget med fotostandpunkt mange kilometer fra vindkraftverket. DN mener at disse grovt sett kun dekker to innsynsretninger til det planlagte vindkraftverket. NVE konstaterer at det foreligger tre visualiseringer for Fálesrášša vindkraftverk, fra hhv. Slettelv, Stalloon og Kokelv, som er steder med hhv bebyggelse og samiske kulturminner. Visualiseringspunktene er plukket ut av utreder, i samråd med Kvalsund kommune. NVE er kjent med at vindkraftverket opprinnelig ble visualisert fra ytterligere to fotopunkter, Klubbukt og Slåtten. Da utbyggingsplanene har blitt betydelig redusert underveis i søknadsprosessen (fra 430 MW til 180 MW), har dette medført at vindkraftverket ikke lenger vil være synlig fra disse to punktene. Synlighetsanalysen viser at vindkraftverket ikke vil være synlig fra Skaidi eller fra bygdene på nordsiden av Repparfjorden. Når det gjelder en evt. visualisering fra nært hold, herunder oppe på

selve fjellplataet, vil NVE her vise til at på en avstand fra 0 til 2-3 km vil vindturbinene visuelt dominere landskapskarakteren. NVE finner det derfor ikke hensiktsmessig å be om visualiseringer innenfor denne sonen. Etter NVEs vurdering gir visualiseringene i konsekvensutredningen et realistisk bilde av hvordan tiltaket vil kunne oppfattes i landskapet.

3.4 INON og verneområder

Fylkesmannen viser til at alternativ 2 for nettilknytning vil medføre inngrep i verneområdet Repparfjord naturminne. Fylkesmannen ber om en tilleggsutredning som beskriver konsekvensene for verneområdet dersom alternativ 2 for nettilknytning velges.

NVE konstaterer at nettilknytningsalternativ 2 vil gå nær Repparfjord naturminne. Formålet med fredningen er å bevare et område med klare hevede bergterasser som ble dannet av havet for ca 10 000 år siden. I verneforskriftene står det bl.a. *"Alle inngrep i området som direkte eller indirekte kan skade forekomsten er forbudt, som f.eks. uttak eller utfylling av masse, oppføring av bygninger eller andre anlegg og faste innretninger, bygging av veger, strekking av kabler samt henleggelse av avfall."* NVE konstaterer videre at traseen til nettilknytningsalternativ 2 er planlagt å gå utenfor verneområdet, og således vil virkningen for verneområdet kun bli visuell. NVE vil her vise til at konsekvensen for Repparfjord naturminne er vurdert i fagrapporten for naturmangfold. Etter NVEs vurdering gir fagrapporten for naturmangfold en tilstrekkelig oversikt over, og kunnskap om området, til å kunne vurdere evt. virkninger for Repparfjord naturminne. NVE finner det derfor ikke nødvendig å be om tilleggsutredning for virkninger for Repparfjord naturminne.

Når det gjelder fremstillingen av INON i søknad om Fálesrášša vindkraftverk, mener DN at det ikke er normal praksis å vise areal som får endret INON-status. DN anbefaler at det kun brukes to tallstørrelser for å synliggjøre virkningene; forventet tap av INON totalt, og forventet tap av villmarkspregede områder. Videre mener DN at kartet som skal illustrere tap av INON er vanskelig å tolke. DN anbefaler at det utarbeides en tabell og tre nye kart; ett som viser omfanget av inngrepsfritt areal per i dag, og to som viser forventet situasjonen etter utbygging (ett for hvert kraftledningsalternativ). NVE viser her til konsekvensutredningsprogrammet for Fálesrášša vindkraftverk. Fastsatte krav for INON i programmet er at *"tiltakets virkning for inngrepsfrie naturområder skal beskrives kort. Reduksjon av inngrepsfrie naturområder skal tall- og kartfestes."* Etter NVEs vurdering er søknadens fremstilling av INON tilfredsstillende, og NVE finner det ikke nødvendig å be om ytterligere opplysninger og kart.

3.5 Kulturminner og -miljø

Sametinget mener det bør gjennomføres en tilleggsutredning hvor det velges ut større deler av planområdet og kraftledningstrasé for en mer omfattende befarings mht kulturminner og kulturmiljø. Bakgrunnen for dette er i følge Sametinget at det skal foreligge et mer beslutningsrelevant kunnskapsgrunnlag om temaet. Videre påpeker Finnmark fylkeskommune og Sametinget at § 9-undersøkelser etter kml ikke er oppfylt for tiltaket. Sametinget er av den oppfatning at undersøkelsesplikten bør oppfylles før konsesjonsvedtaket treffes.

NVE konstaterer at Finnmark fylkeskommune mener at direkte og indirekte virkninger for kulturminner er godt utredet og at visualiseringene fra de ulike fotostandpunktene gir et realistisk bilde av de forventede situasjonene. DN og Riksantikvaren har i den tematiske konfliktvurderingen for Fálesrášša vindkraftverk vurdert tiltaket til å ha konfliktkategori B-C (mindre til middels konflikt) for temaet kulturminner og -miljø.

Når det gjelder tidspunkt for gjennomføring av § 9-undersøkelser etter kml, anbefaler NVE at slike undersøkelser foretas etter at konsesjonsspørsmålet er avklart, og før det foreligger en endelig detaljert

plan for prosjektet. NVE vil ved en eventuell konsesjon sette vilkår om at undersøkelsesplikten i medhold av kulturminneloven § 9 skal være gjennomført før anleggsarbeid kan iverksettes

Sametinget påpeker at de må foreta en befarings av området før de kan gi en endelig kulturminnefaglig uttalelse til tiltaket og undersøkelsesplikten jf. § 9 i kml kan anses som oppfylt. Befaringen må omfatte alle lokasjoner for planlagte tekniske inngrep, veier, bygninger, kaianlegg, riggplasser/massetak. I denne sammenheng vil NVE bemerke at en vindkraftkonsesjon er en arealavklaring av et konkret definert område som er egnet for vindkraft. For å sikre optimal utnyttelse av vindressursene i konsesjonsområdet legger NVE til rette for fleksibilitet som reflekterer at detaljplassering av turbiner og veier først kan endelig fastsettes når tilstrekkelige vindmålinger og simuleringer er gjennomført og kontrakt er sluttet med turbinleverandør. Dette betyr at det normalt blir endringer i turbinplasseringer og veier sammenlignet med den endelige konsesjonen. Dette er bakgrunnen for at NVE mener at § 9-undersøkelsene må gjennomføres etter endelig konsesjon og før NVE godkjenner miljø- og transportplanen for vindkraftverket.

Med bakgrunn i ovennevnte finner ikke NVE det nødvendig å be om ytterligere befaringer og tilleggsutredninger for å kunne vurdere tiltakets virkninger for kulturminner og kulturmiljø. NVE mener at de gjennomførte utredningene er iht. fastsatt utredningsprogram og gir et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag for å vurdere virkningene for kulturminner og kulturmiljø.

NVE viser til kapittel 4.5 *Kulturminner og kulturmiljø* for en ytterligere omtale og vurdering av dette temaet. NVE anser utredningsplikten for tema kulturminner og kulturmiljøer for søknad om Fálesráðssa vindkraftverk som oppfylt

3.6 Naturmangfold

Kunnskapsgrunnlaget for vurderingen av virkninger for naturmangfold omfatter blant annet:

- Konsekvensutredning fra 2011, "Konsekvenser for naturmangfold"
- Tilleggsrapporten "Kongeørn og fjellvåk i tilknytning til Fálesráðssa vindkraftverk"
- Norsk rødliste for arter (2010) og Norsk rødliste for naturtyper (2011)
- Naturbase, Artskart og Rovdata
- Befaring og møter med Kvalsund kommune og berørte myndigheter og interesser i forbindelse med konsesjonsbehandlingen
- Innkomne høringsuttalelser

Utredningene om naturmangfold er basert på metodikk beskrevet i Statens håndbok 140 om konsekvensutredninger og i håndbøker fra DN, og materialet for rapportene er innhentet gjennom feltbefaringer, forskjellige rapporter, søk i databaser og intervjuer med ressurspersoner. NVE har nedenfor kommentert kunnskapsgrunnlaget tematisk.

3.6.1 Kunnskapsgrunnlag for vegetasjon og naturtyper

Det fremgår av konsekvensutredningen at det vestlige alternativet for nettilknytning, alternativ 2, krysser to viktige naturtyper, "Stor elverør" og "Gråor-heggeskog" ved ytre del av Repparfjordelva. Utover dette, skal det ikke være kjente forekomster av viktige naturtyper i planområdet. Fylkesmannen viser i sin høringsuttalelse til at konsekvensene for disse naturtypeområdene ikke er utredet og ber derfor om en tilleggsutredning som beskriver dette.

NVE viser til fagrapporten for naturmangfold hvor virkningsomfang og konsekvensgrad for naturtypene "Stor elverør" og "Gråor-heggeskog" er vurdert. Etter NVEs vurdering er kunnskapsgrunnlaget for naturtyper tilstrekkelig for å avgjøre konsesjonssøknaden.

3.6.2 Kunnskapsgrunnlag for fugl og annen fauna

Fylkesmannen kan ikke se at planområdet og randsonene er kartlagt for forekomster av hekkende rovfugl som kongeørn, havørn, jaktfalk, vandrefalk, snøugle og evt. andre arter. Fylkesmannen viser til at utredningen kun er basert på at konsulenten i feltarbeidet vandret gjennom området.

Fylkesmannen mener at dette ikke tilfredsstiller kravene til konsekvensutredning for et område hvor vilt og fugl i utgangspunktet er mangelfullt kartlagt. Fylkesmannen mener at opplysninger om en relativt god rypebestand i området sannsynliggjør at området også benyttes av rovfugl. Etter Fylkesmannens syn er ikke virkningene for fuglelivet i plan- og influensområdet tilstrekkelig utredet, og Fylkesmannen ønsker derfor supplerende feltundersøkelser av fugl.

Når det gjelder fugl i og ved planområdet, mener DN at konklusjonen i konsekvensutredningen er godt faglig underbygget, men de påpeker at den må betraktes som usikker da den bygger på mange antakelser om hvordan de enkelte fuglene bruker området. Med bakgrunn i dette, mener DN at NVE bør vente med å behandle søknaden inntil det er gjennomført tilleggsundersøkelser på fugl. Dette bør i følge DN omfatte flere dager i felt, både i plan- og influensområdet.

Det fremgår av konsekvensutredningen at det ikke er registrert hekkelokaliteter for rødlistede arter i planområdet. Det skal tidligere være observert snøugle ved Fálesrášša, men området er vurdert å i hovedsak være et område som snøuglen bruker utenfor hekkesesongen. Det fremgår også av konsekvensutredningen at det i influensområdet finnes hekkelokaliteter for kongeørn og fjellvåk, og at jaktfalk (nær truet i rødlisten) og havørn antas å hekke her. I følge konsekvensutredningen er fuglefaunaen i fjellsiden som omgir planområdet lite kjent. Videre fremgår det at nettilknytningsalternativ 1 vil krysse to dalfører som er antatt å kunne fungerer som ledelinjer for fugl i området.

NVE konstaterer at den prioriterte arten svarthalespove (sterkt truet), i følge Artskart, er observert to ganger i Kvalsund kommune. I følge Norsk rødliste 2012 er hovedhabitatet til arten våtmarkssystemer, kysttilknyttede fastmarkssystemer og kulturmark. Etter NVEs vurdering berører ikke plan- eller influensområdet for Fálesrášša vindkraftverk svarthalespovens hovedhabitater og NVE finner det derfor ikke nødvendig å be om ytterligere opplysninger om arten.

NVE vil presisere at konsekvensutredningene skal være beslutningsrelevante, noe som innebærer at de skal omhandle temaer som er viktige å få belyst før det kan treffes et vedtak. I tillegg skal de i hovedsak baseres på eksisterende informasjon og eventuelt suppleres med feltbefaringer. NVE konstaterer at det i forbindelse med utredningsarbeidet til Fálesrášša vindkraftverk er gjennomført feltbefaring i området. I konsekvensutredningen antas det at influensområdet har et noe større spekter av fuglearter sammenlignet med planområdet. Dette har sammenheng med at influensområdet huser mer fugl enn det relativt sterile fjellplatået som dominerer planområdet. Rypebestanden antas å være tettere i de lavereliggende områdene, og de viktigste jaktområdene for rovfugl ligger sannsynligvis derfor utenfor selve planområdet. NVE mener at de gjennomførte utredningene er iht. fastsatt utredningsprogram og at foreliggende konsekvensutredning, høringsuttalelser og erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag om vindkraft og fugl, til sammen gir en tilstrekkelig oversikt over, og kunnskap om området, til å kunne fatte vedtak i saken. NVE anser på denne bakgrunn at kunnskapsgrunnlaget som er fremskaffet i denne saken er i samsvar med de krav som følger av naturmangfoldloven § 8. Etter NVEs vurdering står kunnskapsgrunnlaget i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Fagrapportene og innspill fra faginstanser gir oversikt over hekkelokaliteter og viktige funksjonsområder for sensitive og rødlistede arter i og ved planområdet. Det gjør at konsesjonær vil kunne redusere mulige negative virkninger gjennom detaljprosjektering av vindkraftverket og planleggingen av anleggsperioden. For anleggsperioden gjelder det særlig å unngå/tilpasse arbeidet til den årstiden fugl er mest sårbar.

NVE viser til kapittel 4.8.2 *NVEs vurderinger av virkninger for fugl* for en ytterligere omtale av dette temaet.

Fylkesmannen ønsker supplerende feltundersøkelser av fjellrev (kritisk truet). NVE konstaterer at det i konsesjonssøknaden ikke er beskrevet mulige virkninger for fjellrev. Konsesjonssøker oppgir at det i utredningsarbeidet ikke har framkommet opplysninger om at det er fjellrev i plan- eller influensområdet. NVE konstaterer at disse opplysningene stemmer overens med Naturbase og Artskart, hvor det kun er avmerket registrering av fjellrev i nabokommunen Porsanger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget, der man i hovedsak bygger på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, er etter NVEs vurdering oppfylt, jf nml. § 8. NVE viser til kapittel 4.8.3 og 4.8.4 for ytterligere vurdering av eventuelle virkninger for fjellrev.

3.6.3 Kunnskapsgrunnlag for samlet belastning

Når det gjelder kunnskapsgrunnlag for NVEs vurderinger av samlet belastning, utover ovennevnte dokumentasjon, er NVEs vedtak av 2.5.2012 for 420 kV ledning fra Balsfjord til Hammerfest lagt til grunn for våre vurderinger. Videre har NVE hatt tilgang til Reguleringsplan med KU for planlagt gruvedrift i Nussir, med tilhørende fagrapport for landskap, friluftsliv og biologisk mangfold.

NVE anser på denne bakgrunn at det foreliggende kunnskapsgrunnlaget som er fremskaffet i denne saken er i samsvar med de krav som følger av naturmangfoldloven § 8. Etter NVEs vurdering står kunnskapsgrunnlaget i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. NVE anser utredningsplikten for naturmangfold som oppfylt. NVE ser ikke behov for å be om ytterligere utredninger. Dersom det meddeles konsesjon til Fálesrášša vindkraftverk, vil det kunne være aktuelt å fastsette vilkår om avbøtende tiltak for å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet, jf nml § 9. NVE viser til vurderingen av vindkraftverkets virkninger for naturmangfold, herunder samlet belastning, i kapittel 4.8.

3.7 Reindrift

Sametinget peker på at konsekvensutredningen for reindrift for Fálesrášša vindkraftverk tar utgangspunkt i forskningsrapporter om at rein tilpasser seg vindkraft. Sametinget mener denne forskningen foreløpig er begrenset, og mener derfor det foreligger et svakt faglig grunnlag for utredningen.

NVE konstaterer at flere av høringsinstansene er uenige i det faglige grunnlaget i reindrifutredningen. NVE vil understreke at det ikke foreligger noe entydig kunnskapsgrunnlag om reindrift og virkninger av arealinngrep og at forskning på temaet har vist ulike resultater. NVE er også av den oppfatning at det per i dag foreligger begrenset kunnskap om vindturbiners virkninger for reinens adferd og arealbruk. NVE vil likevel peke på at det nå er bygd flere vindkraftverk i reinbeiteområder, både i Norge og i utlandet, og at erfaringer fra disse anleggene gjør at man i dag kan gjøre noen foreløpige vurderinger. Det kan også nevnes at prosjektene VindRein og KraftRein, som ble startet opp i henholdsvis 2005 og 2007 og ble slått sammen i 2009, fokuserer på menneskelig aktivitet og dens påvirkning på tamrein og villrein. Hovedfokus i prosjektet har vært på arealbruk, men også dyrenes adferd har blitt studert. Prosjektene berører flere studieområder og inngrepstyper. NVE er gjort kjent med at en del av denne forskningen nå er publisert i internasjonale tidsskrifter. Etter

NVEs vurdering kan pågående forskning gi resultater som kan redusere usikkerheten om virkninger av vindkraftverk for reindriftens arealbruk.

Flere av høringsinstansene viser til at kontakten mellom utreder og reindriften har vært for dårlig og at de ønsker en ny utredning gjennomført av andre utredere. I følge advokat Haugen kan det anses som en saksbehandlingsfeil at det er benyttet utredere som ikke har reindriftsfaglig kompetanse.

NVE er kjent med at tiltakshaver gjennom prosessen med konsesjonssøknaden har søkt dialog med reinbeitedistriktet, men at dette dessverre ikke har ført frem. NVE mener det er uheldig at det har vært liten grad av dialog mellom fagutreder og reindriftsutøverne, men konstaterer at opplysningene i fagrapporten isteden er innhentet fra arealbrukskart og liknende. NVE forutsetter at denne informasjonen er oppdatert og således vil gi et godt nok bilde av driften. Når det gjelder utreders faglige kompetanse, kan ikke NVE stille krav til dette, men vi vil vurdere hvorvidt utredningen i seg selv danner et godt nok grunnlag for at NVE kan vurdere virkningene vindkraftverket måtte ha for reindriften. NVE konstaterer forøvrig at Dr. scient. Svein Eilertsen, som har hatt ansvar for de reindriftsfaglige utredningene, har doktorgrad innenfor temaet rein og beiteutnyttelse, og har arbeidet med reindriftsrelaterte spørsmål siden 1996.

Advokat Haugen viser til Hålogaland lagmannsrett, som i et overskjønn av 18.10.2011 har gitt retningslinjer som sier at tidligere urettferdigheter og inngrep i urfolkskulturen skal trekkes inn i vurderingen av om nye inngrep kan være folkerettsstridige. I vurderingen av om det foreligger en krenkelse, må det foretas en vurdering av tidligere og nye inngrep. Advokat Haugen mener Fálesrášša vindkraftverk må sees i sammenheng med gjennomførte inngrep etter 1900 og alle andre planlagte inngrep som kan medføre skader og ulemper for reindriften. Deretter skal det foretas en beregning av hvilken effekt de samlede skadevirkninger har hatt når det gjelder antall rein og personer i reindriften. Haugen mener derfor at konsekvensutredningsprogrammet for reindriftsutredningen er mangelfullt når det kun stilles krav om at vindkraftverket skal sees i sammenheng med andre planlagte vindkraftverk i Kvalsund.

Haugen mener det må kreves en helhetlig plan for distriktet hvor reindriften situasjon i dag og tiden framover blir analysert. RDB 21 ber om at NVE gjør en samlet vurdering av all planlagt og eksisterende utbygging i distriktet, for på denne måten å få vurdert det reelle omfanget av tap av beiteland og de skadevirkningene for reindriftnæringen som dette medfører.

Sametinget mener det er en svakhet med konsekvensutredningen til Fálesrášša vindkraftverk at den ikke foretar en kumulativ analyse hvor virkningene av planlagte og eksisterende inngrep i området vurderes.

NVE oppfatter disse tilbakemeldingene som knyttet til krav om vurdering av tiltaket opp i mot de såkalte terskelverdier i folkeretten. Særlig reinbeitedistriktet, representert ved advokat Haugen, legger stor vekt på folkerettslige bestemmelser og avtaler, og krever at konsekvensutredningen for reindrift også må omfatte vurderinger knyttet opp mot folkeretten. NVE er enig i at slike folkerettslige vurderinger må gjøres i sammenheng med en konsesjonsavgjørelse, men vi mener det tilligger konsesjonsmyndigheten å foreta vurderingen. NVE er derfor enig i at utredningene må kunne tjene som grunnlag for en slik vurdering, men vi mener selve vurderingen ligger utenfor søkers utredningsplikt. NVE har derfor heller ikke stilt krav om folkerettslige vurderinger overfor tiltakshaver, men har stilt krav om utredning av relevante tema i et omfang som NVE anser nødvendig som grunnlag for slike vurderinger.

Når virkningene av et planlagt vindkraftverk skal vurderes og beskrives med hensyn til reindriftsinteresser, vil det være nødvendig både å se på hva slags annen utbygging som er

gjennomført i området og hvilke andre utbyggingsplaner som foreligger. En vurdering av virkninger for reindrift vil likevel ha hovedfokus på det konkrete prosjektet, og ikke en så bred og helhetlig tilnærming som advokat Haugen synes å ønske for en utredning av de samlede planlagte inngrepene.

Etter NVEs vurdering vil tidligere inngrep inkluderes i konsekvensutredningen ved at virkninger av tiltaket vurderes ut fra dagens tilstand. Der tidligere inngrep eventuelt vil forsterke effekten av det planlagte tiltaket vesentlig, vil dette framgå av konsekvensutredningen. NVE mener en slik altomfattende vurdering av tiltak innen alle sektorer som høringsinstansene krever, verken er mulig å gjennomføre, eller er beslutningsrelevant for det aktuelle tiltaket. Det ligger implisitt i folkerettsvernet og det internrettslige vernet at det er totalbelastningen for de samiske interesser som blir berørt, som må vurderes opp mot materielle terskler i folkeretten. NVE mener konsekvensutredningen av det aktuelle tiltaket, som tar utgangspunkt i gjeldende inngrepsbilde, gir et tilstrekkelig grunnlag for vår vurdering av de materielle tersklene i folkeretten. Det vises til kapittel 5.5.1 i Bakgrunn for vedtak hvor disse vurderingene er gitt.

Krav om utredning av samlede virkninger av planlagte inngrep stiller seg noe annerledes. NVE har forståelse for ønsker om slike vurderinger innenfor det enkelte reinbeitedistrikt. Imidlertid finnes det ikke så langt NVE kjenner til anvendelig metodikk eller kunnskapsgrunnlag om ulike tiltaks mulige virkninger for reindrift til å gjøre slike vurderinger konkret. Etter NVEs oppfatning vil derfor slike vurderinger måtte holdes på et generelt nivå. NVE har i kapittel 5.5.1 i Bakgrunn for vedtak sammenstillet planer for energianlegg og andre tiltak i området for å synliggjøre omfang av saker og hvilke tiltak som kan bli aktuelle i løpet av de nærmeste årene.

NVEs ovenstående vurderinger om samlede virkninger er i tråd med Miljøverndepartementets (MD) vurderinger i brev til Norske Reindriftssamers Landsforbund av 5.12.2007, hvor MD ikke finner hjemmel til å få gjennomført et tilsvarende krav om helhetlig utredning av alle eksisterende og planlagte prosjekt i et aktuelt reinbeitedistrikt.

Advokat Haugen mener at RBD 21 må få partsstatus i saksbehandlingen av Snefjord vindkraftverk, og at nabadistriktet RBD 16 tilsvarende må få partsstatus i saken om Fálesrášša vindkraftverk. Etter Haugens vurdering kan det anses som saksbehandlingsfeil dersom ikke virkningene av Snefjord vindkraftverk trekkes inn i vurderingene av virkningene i forbindelse med Fálesrášša vindkraftverk. NVE vil peke på at det er ca. 7,5 km mellom distriktsgrensen til RBD 21 og planområdet for Snefjord vindkraftverk, og vi finner det lite sannsynlig at Snefjord vindkraftverk vil kunne gi virkninger av betydning for RBD 21. Eventuelle virkninger for reindriften i RBD 16, som kan bli direkte berørt av Snefjord vindkraftverk, må vurderes konkret i konsesjonsbehandlingen for Snefjord vindkraftverk, herunder om det er nødvendig med tiltak for å hindre sammenblanding av rein over distriktsgrensen. Søknad om Fálesrášša vindkraftverk har vært på offentlig høring, og NVE konstaterer at vi ikke mottatt tilbakemelding fra RBD 16 ang. saken. Videre er det heller ikke påpekt fra Reindriftsforvaltningen at RBD 16 bør være part i saken.

Når det gjelder uttalelser knyttet til påståtte mangler med hensyn til bl.a. vurdering av unnvikelseeffekter, stressfaktorer, kondisjon, rovviltpress, driftsproblemer, og samfunnsmessige aspekter mht reindrift, viser NVE til fagrapportens kapittel 4.2 og til de konkrete konsekvensvurderingene i kapittel 4.4.

Gjennom høringer og konsultasjoner har NVE i betydelig grad fått supplert og utdypet utredningene, og vi konstaterer at det i liten grad har kommet konkrete innspill på feil i utredningen. Mottatte tilbakemeldinger fra reindriften er tatt inn i NVEs vurderingsgrunnlag.

NVE mener fagutredningen, innkomne merknader og avholdt konsultasjonsmøte med berørt reinbeitedistrikt, Områdestyret i Vest-Finnmark og Sametinget utfyller hverandre, og at disse i felleskap gir et godt bilde av hvordan vindkraftverket kan påvirke reindriften i området.

Etter NVEs vurdering er det foreliggende kunnskapsgrunnlaget og vurderingene om reindrift i denne saken i samsvar med de krav som følger av utredningsprogrammet. NVE finner temaet tilstrekkelig belyst til at vi kan vurdere virkningene for reindriften, og vil ikke kreve ytterligere utredninger om temaet.

3.8 Friluftsliv og reiseliv

3.8.1 Iskast

Fylkesmannen er opptatt av at samfunnssikkerhetsperspektivet blir ivarettatt i planleggingen av vindkraftverk, og mener at faren for iskast burde vært utredet nærmere.

I konsekvensutredningsprogrammet ble det satt følgende krav til utredning mht ising og risiko for iskast: *"Sannsynligheten for ising og risikoen for iskast skal vurderes. Dersom ising vurderes som sannsynlig, skal aktuelle tiltak som kan redusere ising beskrives, og kostnadene ved avisningssystemer og sikkerhetstiltak oppgis"*.

NVE konstaterer at det i fagrapporten om friluftsliv er redegjort for sannsynlig omfang av ising og avbøtende tiltak mht ferdselsrestriksjoner og sikkerhet. Etter NVEs vurdering gir konsekvensutredningene, søknaden og NVEs isingskart over området tilstrekkelig oversikt over, og kunnskap om området, til å kunne vurdere virkningene mht faren for iskast. Etter NVEs vurdering er forholdet til iskast og avbøtende tiltak for å redusere faren for iskast, tilstrekkelig utredet.

I en eventuell konsesjon vil NVE fastsette vilkår som forplikter konsesjonær til å vurdere omfanget av ising og risikoen ved iskast i vindkraftverket. NVE vil videre fastsette vilkår som forplikter konsesjonær til å utarbeide rutiner for å varsle allmennheten i perioder med fare for iskast, for eksempel ved at det settes opp informasjonsskilt ved innfartsårene til vindkraftverket. NVE kan stille ytterligere krav til tiltak dersom risikoen for iskast viser seg å begrense eventuell friluftslivsutøvelse i planområdet.

3.9 Samfunnsvirkninger

3.9.1 Elektromagnetisk stråling

Når det gjelder Fálesrášša vindkraftverk, mener Fylkesmannen at faren for elektromagnetisk stråling ved valg av nettilknytningsalternativ 2 bør utredes nærmere. Det vises til at det i søknaden oppgis at ved valg av alternativ 2, vil 27 boliger eller hytter komme innenfor utredningsgrensen for magnetfelt. Med bakgrunn i dette mener Fylkesmannen at en utredningsplan skal beskrives.

NVE konstaterer at ved valg av nettilknytningsalternativ 2, oppgis det i konsekvensutredningen at 27 boliger eller hytter vil komme innenfor utredningsgrensen for magnetfelt (mer enn 0,4 μT). Evt. tiltak for å redusere magnetfelt er vurdert i søknaden, og dette er i tråd med fastsatt utredningsprogram for vindkraftverket. NVE ser ikke behov for å be om ytterligere utredninger for å kunne fatte vedtak i saken. Dersom det gis konsesjon til nettilknytningsalternativ 2, vil NVE sette vilkår om avbøtende tiltak som kan redusere magnetfeltet for berørte hytter og boliger.

3.10 Annet

3.10.1 Dekning av utgifter til juridisk bistand

Advokat Haugen viser til at det har medført problemer mht. at RDB 21 er nektet dekning av utgifter til juridisk bistand og han mener dette er i strid med ILO konvensjonens art. 14. NVE er underveis i saksbehandlingsprosessen blitt gjort kjent med advokat Haugen synspunkt hva gjelder dekning av utgifter til juridisk bistand i konsesjonssaker. Etter NVEs vurdering er spørsmålet ikke beslutningsrelevant for konsesjonsvedtaket. NVE viser til at advokat Haugen i brev av 17.11.2011 har bedt om OEDs syn på NVEs standpunkt om at det ikke er juridisk grunnlag for krav om kostnadsdekning før en evt. ekspropriasjonssak begynner. NVE er ikke kjent med at det foreligger tilbakemelding fra OED på denne henvendelsen.

3.11 Samlet vurdering av konsekvensutredningen

Etter NVEs vurdering danner søknaden med konsekvensutredninger, innkomne merknader, tematiske konfliktvurderinger, møter, konsultasjoner og andre opplysninger et tilfredsstillende grunnlag for å vurdere virkningene av en etablering av Fálesrášsa vindkraftverk med tilhørende nettilknytning. Ved en eventuell konsesjon kan ytterligere kartlegging av enkelttemaer bli aktuelt gjennom utarbeidelse av miljø- transport- og anleggsplan for anlegget og i forbindelse med gjennomføring av § 9-undersøkelser etter kulturminneloven.

Etter NVEs vurdering har Aurora Vindkraft AS oppfylt utredningsplikten fastsatt i utredningsprogrammene meddelt av NVE 31.8.2011. Kunnskapsgrunnlaget i denne saken er etter NVEs vurdering i samsvar med de krav som følger av naturmangfoldloven § 8. NVE finner ikke grunnlag for å be om ytterligere utredninger eller opplysninger.